

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tagjai ingyen kapják.

Nem tagoknak előfizetési díj:
Egész évre 24 korona, félévre 12 korona, negyedévre 6 korona.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tulajdona.

Az egyesületi tanács felügyelete alatt:
Főszerkesztő és kiadói felelős: Rubinek Gyula az OMGE. Igazgatója.
Felelős szerkesztő: Buday Barna.

Szerkesztőség:

Budapest, IX., Köztelek-utca 8.

Kiadóhivatal:

Budapest (Köztelek), Üllői-út 25. szám.

Kéziratokat a szerkesztőségnek küldi vissza.

AZ OMGE. KÖZLEMÉNYEI.

Meghívó

az „Országos Magyar Gazdasági Egyesület“

közgazdasági szakosztályának

1908. évi november hó 9-én (hétfőn) d. u. 4 órakor a „Köztelek“ tanácstermében tartandó ülésére.

Tárgyak:

1. A szakosztály megalakulása.
2. A birtokrendezést, különösen az urbéri elkülönítést, arányosítást és tagosítást tárgyozó törvénycikkek módosításáról és kiegészítéséről szóló 1908. évi XXXIX-ik t.-cz. végrehajtására vonatkozó földmivelésügyi és igazságügyi miniszeri rendeletek előadói tervezete.

Előadó: Seilárd Ferencz dr.

Budapest, 1908 november 5.

Rubinek Gyula s. k.
igazgató.

Adóügyi értesítés.

Felhívjuk a gazdaközönség figyelmét arra, hogy a folyó évi IV-re eső adók folyó év október hó 1-én váltak esedékessé s folyó évi november hó 15-ig, illetve miután az vasárnapra esik, november hó 16-ig bezárólag kamatmentesen fizethetők. Posta útján feladott adóösszegekre szintén ez a határnap bír érvénnyel.

Ez alkalommal ismételt felhívjuk a t. gazdaközönség figyelmét arra, hogy egyesületünk üzemi szakosztályának adóügyi osztálya csekély díjazás mellett az adókönyvek szakzerű felülvizsgálatát elvállalja. A felülvizsgálatot adóügyi osztályunk a legnagyobb részletességgel teljesíti s nemcsak az adókönyvet, hanem a kataszteri birtokívek adatait is felülvizsgálja s

a felülvizsgálat alkalmával azokat is bekéri. Ez annyival is inkább szükséges, mert a közelgő adóreform életbeléptetése esetén minden gazdának amugy is be kell szereznie a kataszteri birtokíveket, mert csak így jut azon helyzetbe, hogy kellően védekezhessen azon sérelmes megállapításokkal szemben, melyek a mivvelési ágak és újabb értékközfaktorok felállításával alkalmával esetleg felmerülnek. *Igazgató.*

Országos tenyészállatkiállítás Budapesten.

(1909. június havában.)

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület Darányi Ignác dr. földmivelésügyi m. kir. miniszter felkérésére és támogatásával országos jellegű tenyészállatkiállítást és vásárt rendez a jövő év június havában az ugyanakkor megtartandó nemzetközi tejjgazdasági kongresszus alkalmával, azon célzattal, hogy a világ minden tájékáról a kongresszusra összeseregülő nagyszámú külföldi gazdák Magyarországra állattenyésztésének fejlettségéről hű képet nyújtsanak.

A rendező-bizottság gondoskodni fog arról, hogy a keleti szomszédállamok gazdaközönségének figyelmébe a kiállításra jó eleve felhívassék.

Ujabb időben különösen romániai gazdák sűrűn keresik fel országunkat nemes fajállatok beszerzése végett s így előrelátható, hogy azok örömmel fogják felhasználni ezt az alkalmat, hogy legkiválóbb tenyésztőink kiállított anyagát egy helyütt megszemlélhessék és a legjobb beszerzési források felől tájékozódjanak.

Az OMGE. által minden év tavaszán rendeztetni szokott tenyészállatvásárt ezuttal az országos állatkiállítással kapcsolatban fogjuk megtartani.

Az országos állatkiállítás díjazási céljaira a földmivelésügyi miniszter 17,000 koronát helyezett kiállításba. Az ezen összegből alakítandó állami díjakon kívül magánosok által adományozandó értékes díjak kitűzéséről is történik gondoskodás.

A kiállításban való részvétel tehát több irányban is előnyösnek ígérkezik s ezért t. Gazdátársaink figyelmét az országos állatkiállításra már jó előre is felhívjuk, hogy idejük legyen a kiállításra szánt állatokat kiválasztani és előkészíteni.

A kiállítás tervezett, mihelyt azt a rendező-bizottság véglegesen megállapította, szét fogjuk küldeni s kérjük az érdeklődőket, hogy részvételi szándékukat már lehetőleg most a kiállítás rendező-bizottságával közölni sziveskedjenek, annál inkább, mert a kiállítható állatok száma korlátozva van, amennyiben 600 drb szarvasmarha, 500 drb juh és 500 drb sertés számára épülnek csak istállók.

Az országos állatkiállítás rendező-bizottsága

nevében:

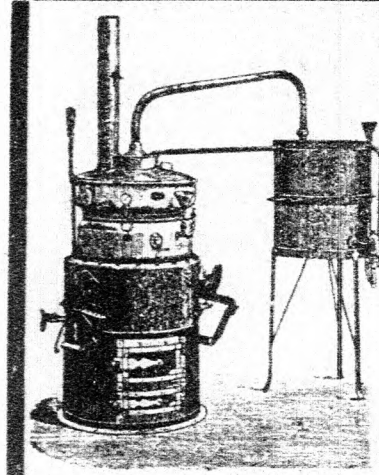
Jeszenszky Pál s. k.,
főtűtő.

Szell Kálmán s. k.,
v. b. t. t. elnök.

Egyről-másról.

(A mezőgazdaság kritikus helyzete. — Gabonapiaczi szemle. — A földmivelésügyi tárca a pénzügyi bizottságban. — A melaszháború. — Amerikai elnökválasztás. — Az Unió jövő gazdasági politikája.)

A szokatlanul korán bekövetkezett hideg időjárás a mezőgazdaságban meglehetősen kritikus helyzetet idézett elő. A beérkezett jelentések szerint az őszi vetések, melyek a tartós szárazság következtében fejlődésükben amugy is igen visszamaradtak, a korai hideg időjárás következtében még kedvezőtlenebb viszonyok közé jutottak. A vetési munkálatok több helyen még most is folynak. Hogy a mai körülmények között elvetett mag nem kecsegtethet valami nagy reménységgel, az kétségtelen, annál is inkább, mivel az ország több vidékén a hetekkel előtti vetés is alig jelentkezik, nem tud csirázásnak indulni, a kikelt vetések pedig foltosak. Igaz ugyan, hogy a közel múltban is volt már eset arra, hogy az igen száraz őszi időjárás miatt a vetési munkálatok nehezen haladtak előre és a vetés csak igen lassan tudott kifej-

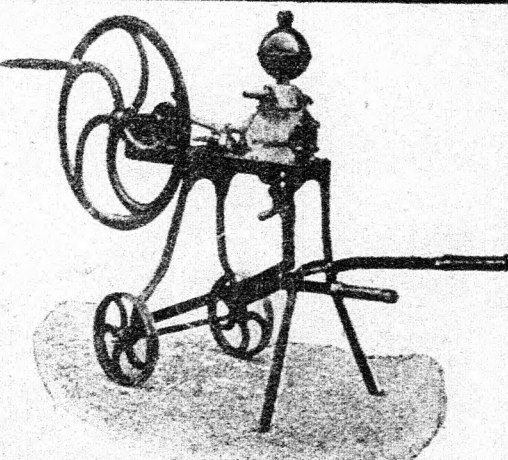

MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETE BUDAPEST, V., ALKOTMÁNY-U. 31.

Ajánlja az idény alkalmával a **legtökéletesebb pálínkfőző-készülékeket, bor- szivattyu és borszűrőket**

valamint a szűréshez és derítéshez szükséges anyagokat. Továbbá kipróbált pontosan adagoló **szénkénegezőket.**

Arjegyzékkel és külön árajánlatokkal készséggel szolgálunk.

Mai számunk 38 oldal.

lődni, csak hogy az akkori őszi szárazságot nem előzte meg egy olyan rendellenesen csapadék-szegény nyári időszak, mint amilyen az idej volt és így a talaj birt némi tartaléknedves-séggel, amit a növényzet előnyösen ki tudott használni.

A nemzetközi gabonapiacz a helyzetnek megfelelően tartósan követi a hausse-irányza-tot. A külföldi tőzsdékről érkezett távirati jelen-tések kivétel nélkül mind emelkedő jegyzések hírért hozzák; az amerikai gabonatorzsdék az európai gabonaközpontok jegyzéseivel egyazon irányt követik. Nemzetközileg ennyire szilárd helyzete régen volt a gabonapiacznak. Páris kivételével a múlt héten a nagyobb gabona-piaczok jelentékeny áremelkedést tüntettek fel, amely buzában a következő volt métermázsán-ként fillérekben:

New-York loco	33	Odessa loco	—
Csiságó per decz.	21	Buenos-Aires	21
Liverpool per márcz.	35	Berlin per decz.	08
Budapest per április	67	per május	12
loco	60	Mannheim loco	24

Az általánosan szilárd gabonapiacz számos körülményben talál erős támaszra. Így első sor-ban a nemzetközi gabonapiaczon döntő szerep-et játszó argentinai buzatermés felől érkeznek kedvezőtlen hírek. Egy angol szaklap értesülése szerint éjjeli fagyok és jégverés tetemes károkat okoztak az argentinai vetésekben, amelyek átlag egy millió tonnával csökkentették a várható termésreményt, tehát ugyanannyival, mint amennyi terméstöbbletet vártak az idej nagyobb termőterület után. Kevésbé kedvező-nek ítélik továbbá az ausztráliai várható termés-eredményeket is. Európában Oroszország egyes nagyobb kormányzóságainak aratási eredménye sem kielégítő. Olaszország, amely bár jelenték-telenebb súlylyal bír a nemzetközi gabonaár-alakulás viszonyaira nézve, jelentékeny hiányt tüntet fel idej buzatermésében. A most közzé-tett hivatalos jelentés szerint tíz millió hekto-liter buzával termett az idén kevesebbje, mint a múlt esztendőben. Ausztria sem tud a múlt évi termésénél kedvezőbb eredményt felmutatni, sőt még olyat sem.

Ily körülmények között természetes, hogy hazai gabonapiacunk is az emelkedő irányza-tot követi, annál is inkább, mivel nálunk még speciális viszonyok is erősen közrehatnak a hausse-irány szilárdságához. Hazai gabona-piacunk hausse-irányzatát a nemzetközi hausse-momentumokon kívül leginkább az áruhiány motíválja. A piacon oly csekély a kínálat, amint már talán évek óta nem volt. A malmok szívesen vásárolnának, mivel nyersanyagra szük-ségük van, azonban nem vásárolhatnak egyrészt azért, mivel csekély a kínálat, másrészt pedig azért, mivel nem mernek nagyobb tömeget vá-sárolni, attól tartva, hogy a fokozott kereslet révén még jobban felszökik a gabona ára. Hogy ezen, reájuk nézve kellemetlen helyzetben vala-hogyan segítsenek, újra elővették az üzemkor-látozás eszméjét, úgy számítva, hogy az üzem-csökkentésével tudnak majd olyan nyomást gya-

korolni a gabonapiaczra, amely reájuk nézve kedvezőbb helyzetet teremt.

Most került a földmívelésügyi tárca költség-vetése a pénzügyi bizottság elé, mely egy-kettőre le is tárgyalta azt. A bizottság tisztelt tagjait leginkább a birtokpolitikai kérdések érdekelték s ezek keretén belül is csak az ugy-nevezett kisember-kérdés dominált. A költség-vetésbe beállított 10 millió korona biztató ki-latást nyújt arra, hogy a kormány a kisemberek földhözjuttatási érdekében meg fogja tenni azt, amit pénzügyi viszonyaink között egyáltalában tenni lehet. Távol áll tőlünk, hogy a várva-várt birtokpolitikai törvényjavaslatnak jelentő-ségét lekicsinyelnék. Ugy a parcellázások helyes mederbe terelésétől, mint a földbérlet szövetkezetek életrekelésétől szép sikereket várunk, ha helyes belátás fogja vezetni a meg-indítandó munkát. Ami azonban e tekintetben történni fog, az inkább csak a szociális politika ténye lesz. Bármennyire fontos a létező nem-zeti vagyonnak egészséges megosztása, a föld-mívelési politika legelső feladata mégis az, hogy ennek a vagyonnak gyümöleszését és értéke-nek fokozását előmozdítsa; ezt pedig csak az erélyes közgazdasági politikával támogatott mezőgazdasági tevékenységgel lehet biztosítani. A gazdára nézve, legyen akár kicsi, akár nagy, azt jelenti a közgazdasági politika, amit a növényre nézve a talaj, melyben gyökereit megveti. Minél több apróember kezében van a magyar föld, annál erélyesebb agrárpolitikát kell folytatni, ha azt akarjuk, hogy ezek az apróemberek boldoguljanak — nem az állam pénzéből, de saját életrevalóságukból. Aki tehát a kisemberek földhözjuttatását tűzi ki célul, annak intenzív agrárpolitikát kell követelnie a kormányzat minden terén, mert enélkül a jó-akarát is, a pénz is kutba esik.

A mezőgazdasági tevékenység ápolása érde-kében a pénzügyi bizottságnak nem volt lényeg-es kívánni valója; ezen nem esodálkozunk, mert ez a bizottság nem szakbizottság. De éppen az a régi hiba, hogy az állami költség-vetés nem kerül a szakbizottságok elé, noha azok számára a gyakorlati kérdések egész hal-mazát kínálná. Emiatt a plenáris ülésen való tárgyalások vagy túlságosan hosszadalmasak, mert itt már a legegyszerűbb észrevétel is a szónoklat köntösébe igyekszik bujni, vagy pedig ha magasabb politikai érdek a gyors tárgyalást követeli, a politikus hozzáértők egyszerűen hallgatnak, nehogy zaklatóknak tűnjenek fel. Ezuttal nem azért teszszük megjegyzés tárgyává ezt a körülményt, mintha Darányit bármely szakbizottság is mulasztásokra vagy általa nem ismert feladatokra figyelmeztethette volna; bizo-nyos azonban, hogy Darányi évek óta aligha me-rithetett impulzusokat a parlamenti tárgyalások-ból, pedig ha neki nincs is szüksége ilyen impulzusokra, jöhet idő és jöhet ember, mikor ez a szükség ugyancsak beáll.

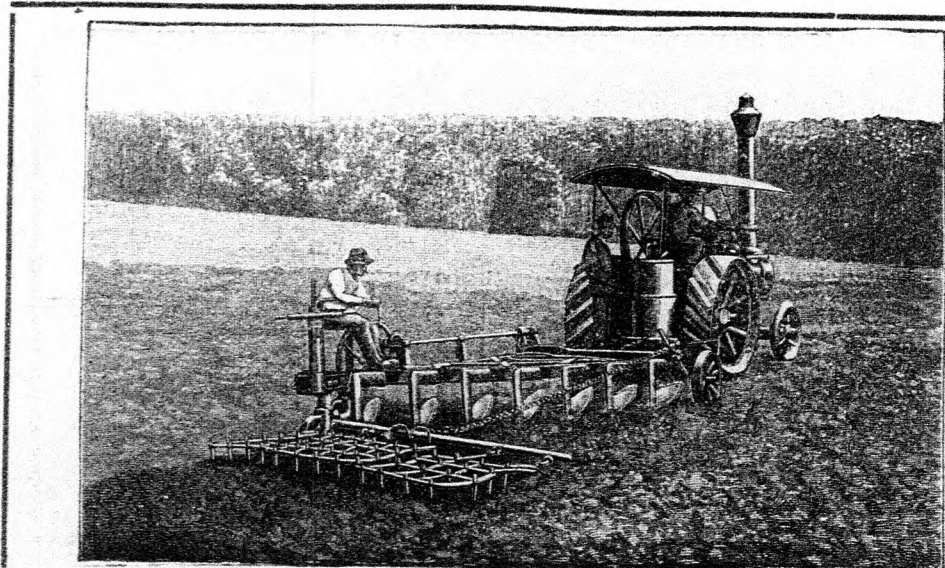
Egyébként a „Köztelek” a földmívelésügyi költségvetés szakszerű tárgyalásával legközelebb foglalkozni fog.

Lapunk 77. és 82. számaiban rendkívül érde-kes vita indult meg a melasz-értékesítésnek ná-lunk gyakorolt módjáról. A mezőgazdák felpa-naszolják, hogy a cukorgyárosok korlátozás nélkül 1—1½ koronával olcsóbb áron árusítsák a melasz q-ját az ipari szeszgyáraknak, mint a mezőgazdák, aminek következménye, hogy míg egyrészt a melasz mint állati takarmány mesterségesen megdrágítatik és így a mostani takarmány szükség idején a mezőgazdaságtól el-vonatik, addig az ipari szeszgyárak a melasz aránylag olcsó beszerzésével képesek a kontin-gens szesz hektoliterjét 15—20 koronával ol-csóbban előállítani, mint a mezőgazdasági szeszgyárak. A mezőgazdaság tehát a cukor-gyárosok kartelljének önző eljárása következté-ben úgy az állattenyésztés, mint a szeszgyártás terén tetemesen megkárosodik. Poroszországban éppen azért a mezőgazdasági kontingens vé-delme czéljából a melaszból előállított kon-tingens szeszt különbözeti adóval terhelik.

A vita folyamán — meggyőződésünk szerint — a mezőgazdák panasza teljesen alaposnak bizonyult. Megerősíti meggyőződésünket Föl-des Győző urnak Rétszilásról hozzánk intézett levele, amelyben a melaszértékesítésben rész-ről tapasztalt abnormitásokat a következőkben adja elő:

A „Selypi cukorgyár r-t egyesült takar-mánygyárak” igazgatója személyesen megjelent gazdaságában és ott „Kincsem” melasz-abrak-takarmányt, valamint folyékony melaszt aján-lott megvételre. Hosszas alku után, de semmi árendeménnyel vett az „igazgató urtól” 6 vagon melasz-abraktakarmányt a 12 K. és 1 vagon folyékony melaszt a 10/25 K. árban, Sárbovárd állomásra szállítva. Időközben azon-ban a gazdaságot másnak átadta és ezért meg-jelent a czég Andrassy-uti irodájában, hogy a kötetést sztorozza. A czég a sztorozásért vag-gononként csak 10 K.-át kért, de egyben ugyancsak vagononként 70 koronát követelt az „igazgató ur”-nak kifizetett provizió fejében. Tehát a gyár-igazgató ügynökösködött és közvetítésért 7% proviziót számított fel. Csinos kis összeg, mely felvilágosítja a gazdaközönséget, hogy meny-nyibe kerül neki még ilyen tőmegárunknál is az üzleti közvetítés? Hozzá még akkor, amidőn maga a gyárigazgató számít fel ekkora közve-títési illetéket. A gyár azzal védekezett, hogy az „igazgató urat” már elesapták. A proviziót azonban már előre kifizették. A levélíró mindez állításait hozzánk beküldött hiteles irataival igazolja.

E levélből kitűnik, hogy mekkora haszonnal értékesíthetik a cukorgyárak a melaszt, a gazda-közönség rovására. Mert hogy az ipari szesz-gyárak is ekkora proviziót fizessenek, azt köve-hisszük. Jogosult tehát azon kívánságunk, hogy a melasz a gazdaközönségnek az ipari szesz-gyárakéval egyforma árban árusíttassék. Ha pe-dig ezt az árkülönbözetet az ipari szeszgyárak tömeg-bevásárlása okozza, úgy a melaszkon-tingens szesztermelés a Poroszországban is meghonosított különbözeti adó rendszeresítésé-vel korlátoztassék.

UJ! Egységrendszerű gőzszántás UJ!

(egy ölet fogó 7 vasu ekével).

Csekély befektetés. Olcsó üzem.

Tökéletes munka.

Referenciák az egész országból kívánatra rendelkezésre állnak

Egyedüli gyártója:

Első Magyar Gazdasági Gépgyár R.-T.
Budapest, VI., Váci-ut 19. szám.

Az
polgár
többsé
küldött
hető,
négy é
Taft ha
tik az
fényes
kel, Br
leg ha
ily nag
lasztás
velt né
fényes
latkoza
Roosev
ő irány
lesz. A
az az
foglalom
Jelen
belső p
a most
program
sági pá
lenti az
fenntart
sának,
ságosan
akadás
helyes
A Ro
a szám
koy ya
gos lob
bizosít
lyes vé
zetközi
érdeké
tüzte k
és mun
nyilván
diplomá
értékese
lista po
deshez

A vár
sági pár
lon való
Bryanne
tartásán
vámtarif
szakabát
lem alap
melők é
tartásá
fogyaszt
egyedáru
méltányo
program
redukció
vőre néz
nossági
hatni, a
jában m
zást kép

Az ele
másik, a
rampon
hogy —
zására j
harcz köz
domináln
polgárok
együttal
denféle v
szemben
alkalmaz
mazását é
mérsékel
amidőn
kivánja
ahonnan
aligha is
fog továb

Az Északamerikai Egyesült-Államok szabad polgársága megnyilatkozott és túlyomó nagy többséggel köztársasági párti elnökválasztókat küldött ki, akik, mint most már bizonyosra vehető, jövő évi február havában a következő négy évre Roosevelt jelenlegi elnök jelöltjét, Taft hadügyi államtitkárát és kiváló jogászt ültetik az Unió elnöki székébe. A köztársasági párt fényes győzelme a demokratákkal és jelöltjükkel, Bryannel szemben szinte meglepetésszerűleg hat, mert maguk a párt vezetési sem mertek ily nagy és lelkes többségre számítani. A választásnak ez az impozáns eredménye a Roosevelt népszerűségének, a Roosevelt politikájának fényes diadalát jelenti, mert Taft — saját nyilatkozatai s a közmegegyezés szeriét — a Roosevelt hagyományának letéteményese s az ő irányzatának, az ő elveinek hűséges követője lesz. A Roosevelt politikájáé. Mit is jelent hát az az Unió határain túl is valóságos külön fogalom, jelszóvá vált politikai irányzat?

Jelenti mindenképp az Unió mai külső és belső politikájához való ragaszkodást, jelenti a mostani irányzat jóváhagyását, jelenti ama program érvényesülését, amelyet a köztársasági párt teljes egészében magáévá tett. Jelenti az imperializmusnak, a védővámrendszer fenntartásának, a trösztök megrendszabályozásának, a munkabérszerződések betartása igazságosan szigorú elbírálásának útján a fennakadás nélküli, immár népszavazás által is helyesnek ítélt következetes továbbhaladást.

A Roosevelt imperializmusa, amelynek híveivé a számító és ábrándok iránt éppen nem fogékony yankeket megnyernie sikerült, a csillagos lobogó uralmának a Csendes-Óceánon való biztosítását, a már megszerzett gyarmatok erőlyes védelmét és fejlesztését s az Unió nemzetközi politikai súlyának biztosítása, fokozása érdekében a haderő és a hajóraj gyarapítását tüzte ki céljává. E világhatalmi politika híve és munkása volt eddig, annak folytatója lesz nyilván a jövőben Taft Vilmos, akinek eddigi diplomáciai és közpályáján a legszebb és legértékesebb sikerek éppen a Roosevelt imperialista politikájában való eredményes közreműködéshez fűződnek.

A vámtarifa kérdésében Taft és a köztársasági párt, szemben a vámonknak az egész vonalon való leszállítását sürgető demokratákkal és Bryannel, a védővámok és a Dingley-tarifa fenntartásának híve, azonban maga is kívánja a mai vámtarifának a kongresszus egy külön ülészakában való részletes revízióját, a vámvédelem alapelveinek a mezőgazdasági és ipari termelők és munkások érdekében való szemelött tartásával, de egyes prohibítió jellegű, csak a fogyasztást károsító s némely trösztök által egyedáruságszerűleg kiaknázott vámtételeknek méltányos mérséklésével. Ha a kongresszus e program értelmében egyes tételeken megfelelő redukcziót eszközöl, nincs kizárva, hogy a jövőre nézve ezek a redukált vámtételek viszonossági szerződések alapjául fognak szolgálhatni, ami az Unió külkereskedelmi politikájában mélyreható s Európára jelentős változást képezne.

Az elektorválasztásból diadalmasan kikerült másik, a trösztök tulkapásai ellen irányuló programpon is gazdaságpolitikai jellegű, amint hogy — az amerikaiak gyakorlatias gondolkodására jellemző módon — az egész választási harc központjában gazdaságpolitikai jelszavak dominálnak és sorakoztatják pártokba a választópolgárokat. A trösztök ellen való küzdelem egyúttal a korrupciónak, a kapitalizmus mindenféle visszaéléseinek is hadat üzen s velük szemben a törvények és bírói ítéletek szigorát alkalmazza. A demokraták a trösztök teljes tilalmazását és kiirtását írták zászlajukra, Taft ennél mérsékeltabb és gyakorlatiasabb politikát hirdet, amidőn Roosevelttel együtt a trösztöket meg kívánja hagyni Amerika gazdasági rendjében, ahonnan igen súlyos megrázkódások nélkül aligha is volnának kiküszöbölhetők, de küzdeni fog továbbra is a trösztök egyedárusági törek-

vései, hatalmaskodó kinövésői és az általuk táplált korrupció minden fajtája ellen. Minő sikerrel, majd a jövő mutatja meg, de annyi bizonyos, hogy a gazdasági individualizmus és a kapitalista összpontosítási törekvések közti egyensúly biztosítása, a két ellentétes irányzatnak olyan kiegyenlítése, amely a közérdeknek megfelel, minden nagyiparos államnak legégetőbb gazdaságpolitikai problémái közé tartozik s így a Taft munkálkodásának eredményeire méltán kíváncsiak lehetünk az óceánon innen is.

A valutakérdésben, a bankügy szükségesnek látszó reformjában, a munkabérszerződéseknek munkaadó és munkás részéről való betartása felett gyakorolt bírói ellenőrzés kérdésében hasonló bölcs mérséklet, hasonló helyes czélok jellemzik Taft győzelmes programját. Azok a mélyhangú jellemzések, amelyeket Taftól elfogulatlan, szavahihető bírálók részéről olvashatunk s amelyek Taft képességeit, jellemzőségeit, akaraterejét a legszebb világításba helyezik, egyúttal biztosítékot képeznek arra nézve, hogy a Taft hirdette program nem marad pusztán szó, hanem tettek, alkotások válnak belőle: utjelzői annak a további haladásnak, amely az Uniót már eddig is oly nagygyá, hatalmassá tette s amelyet mi innen, a vén Európából csak ószinte csodálattal s bizony némi megokolt irigységgel is szemlélhetünk.

TRÁGYÁZASTAN.

Rovatvezető: Cserháti Sándor.

A takarmányrépa műtrágyázása.

A takarmányrépa azon növényeink egyike, amely évről-évre nagyobb és nagyobb területen termesztetik. Ennek oka főleg abban rejlik, hogy szarvasmarhaállományunk minősége nagyon megváltozott, amennyiben az igénytelen és lassan fejlődő magyar szarvasmarha helyét igen sok helyen a gyorsabban fejlődő, de igényesebb nyugati szarvasmarhafajták foglalták el. Másrészt a tehenészetek száma is feltűnő módon szaporodván, szükségessé vált egy olyan takarmánynövény termesztéséről gondoskodni, amely nagy tömegű termést ad, télen át eltartható, egészséges és természeteszerű takarmányt képez az istállóban tartott szarvasmarháinknak. Ezen czéloknak legjobban megfelel a takarmányrépa.

Igaz ugyan, hogy a takarmányrépának legmegfelelőbb trágyája az istállótrágya és ezt műtrágyával pótolni jövedelmezően nem is igen lehet, de azért a műtrágyáknak a takarmányrépa termesztésénél is van jelentőségük. Míg a cukorrépát természet gazdagságok a műtrágyát általánosan használják, addig a takarmány-

répa műtrágyázása inkább csak kivételes dolog. A cukorrépa métermázsánkénti értéke körülbelül kétszerakkora lévén, mint a takarmányrépáé, ennél fogva a cukorrépánál feleakkora terméstartalom szükséges ahhoz, hogy a műtrágyázás jövedelmező járjon, mint a takarmányrépánál. Viszont a takarmányrépa holdankinti átlagtermése sokkal nagyobb lévén, mint a cukorrépáé, a műtrágyázás folytán nagyobb terméstartalomra is joggal számíthatunk. De nemcsak elméletileg lehet helyes a cukorrépa műtrágyázása, hanem hazai kísérleteink is igazolják azt, hogy a takarmányrépa műtrágyázása nem meddő dolog, hanem sok esetben nagyon is alkalmas arra, hogy a répa termését jövedelmezően növeljük.

A növénytermesztési kísérleti állomás az 1902. és 1903-ik évben nagyobb számú takarmányrépa műtrágyázási kísérletet végzett, mely kísérletek eredményéből határozottan kitűnt az, hogy a takarmányrépa a műtrágyázást nagyon is meghálálja. A kísérlet 1902-ben három, egyenkint 600 négyszögöles parcellán állított be. Az I. parcella trágyázatlan maradt, a II. szuperfoszfát és chilisaléttrommal, a III-ik pedig szuperfoszfát, chilisaléttrom és kálitrágyával trágyázott meg. A katasztrális holdra átszámított műtrágyák mennyisége a következő volt: 133 kg. szuperfoszfát, 93 kg. chilisaléttrom és 107 kg. 40%-os kálitrágya. Egyik-másik kísérletnél a 93 kg. chilisaléttrom helyett 84 kg. kénsavas ammóniak alkalmaztatott, melynek nitrogéntartalma és ára körülbelül a 93 kg. chilisaléttrommal egyenértékűnek mondható. A katasztrális holdra átszámított terméseredményeket az alábbi táblázat tünteti fel.

(Lásd az alant lévő táblázatot.)

A 13 kísérlet közül, ahonnan a terméseredményekről jelentés érkezett, 2 kísérlet adata hasznavehetetlen. A bodrogi kísérletnél ugyanis állítólag mind a három parcella teljesen egyforma termést adott, ami a lehetetlenséggel határos. Kilyén pedig a katasztrális holdankénti termés olyan minimális volt, hogy ilyen terméstartalomtól bármilyen következtetést is levonni nem szabad. A többi 11 helyen a szuperfoszfát és chilisaléttrom együttesen alkalmazva mindennél növelte a takarmányrépa termését. A terméstartalom többnyire elég jeletékeny volt, de mindössze csakis 4 kísérletről mondhatjuk azt, hogy a szuperfoszfát és chilisaléttrom alkalmazása jövedelmezően járt. Négy kísérletnél ugyanis 100 kg. takarmányrépa-terméstartalommal 1 koronánál kevesebbe került. Már 1 korona is olyan ár, amelyet a takarmányrépa métermázsája csak kivételes körülmények között ér meg, ennél többet azonban hazánkban a takarmányrépáért nem számíthatunk. Igaz ugyan,

Sorszám	A kísérlet helye	A repaféleség neve	Kat. holdankinti termés métermázsákban			100 kgr. terméstartalom előállítás költségé			
			I. Trágyázatlan	II. Szuperfoszfát + Chilisal.	III. Szupf. + Chilisal + Kálitrágya	parcellán			
						II.		III.	
K.	fil.	K.	fil.	K.	fil.				
1.	Aisó-Fakos	mammuth	197	224	233	1	55	1	53
2.	Bagonya	oberndorfi	149	208	240	—	71	—	60
3.	Bodrog	mammuth	210	210	210	—	—	—	—
4.	Csánk	"	133	192	208	—	71	—	73
5.	Csütörtök	eckendorfi	201	268	279	—	63	—	70
6.	Előszállás	mammuth	152	187	168	1	20	3	93
7.	Kéty	oberndorfi	235	259	285	1	75	1	10
8.*)	Kilyén	eckendorfi	61	61	70	—	—	—	—
9.*)	Kisbér	olajbogyó	309	327	332	2	33	2	39
10.	Kiskér	oberndorfi	404	449	458	—	93	1	62
11.*)	Maros-Némethi	—	160	200	200	1	65	1	37
12.*)	Sásvár	oberndorfi	149	171	240	1	90	—	60
13.*)	Tur	olajbogyó	163	188	214	1	62	1	93

*) Chilisaléttrom helyett kénsavas ammóniak alkalmaztatott.

hogy a szuperfoszfát és chilisalétrom a kísérletek majdnem mindegyikénél terméstartóbbletet adott, de a terméstartóbblet csak néhány helyen volt akkora, hogy a műtrágyázás költségét megtérítette.

Mindegyik kísérletnél a harmadik parcella teljes trágyázásban részesült, illetve szuperfoszfát-, chili- és kálitrágyával trágyázott meg. A Bodrog és Kilyénen végzett kísérletektől eltekintve, a teljes trágyázás is mindenütt növelte a répa termését és pedig nagyobb mérvben, mint a szuperfoszfát és chilisalétrom. Ezt legjobban a következő összeállítás tünteti fel.

Terméstartóbblet szuperf. + chilis. javára: 18, 22, 24, 25, 27, 35, 40, 45, 59, 67 q.

Terméstartóbblet szuperf. + chilis. + káli javára: 14, 23, 38, 40, 50, 51, 54, 75, 78, 91, 91 q.

A szuperfoszfát és chilisalétrom csupán 3 kísérletnél növelte a répa termését annyira, hogy a terméstartóbblet az 50 q-t meghaladta, a szuperfoszfát, chili és káli pedig 7 helyen adott 50 q-nál nagyobb terméstartóbbletet. A kísérletek terméstartóbbletéből tehát határozottan megállapítható, hogy a kálitrágyának a répa termésére jelentékeny hatása van. Egyik-másik kísérletnél a kálitrágya terméstartóbblet hatása nagyon is szembevetendő, amennyiben a répa termése sokkal nagyobb volt azon a parcellán, amelyik kálit is kapott. Így például:

Sorszám	A kísérlet helye	A répafeleség neve	Kat. holdankénti termés métermázsákban			100 kg. terméstartóbblet előállításának költsége			
			I.	II.	III.	II.		III.	
			Trágyázatlan	Szuperfoszfát + Chilisal.	Szuperf. + Chilisal. + Kálitrágya	parcellán			
						K.	fill.	K.	fill.
1.	Alsó-Fakos	óvári	261	360	429	—	42	—	32
2.	Bagonya	oberndorfi	271	333	347	—	67	—	72
3.	Bodrog	vörös mammuth	75	93	117	2	33	1	30
4.	Boglár	sárga buczok	152	169	163	2	47	5	—
5.	Csütörtök	vörös mammuth	200	244	258	—	95	—	94
6.	Darvas	oberndorfi	243	298	313	—	76	—	78
7.	Előszállás	oberndorfi	54	65	68	3	81	3	92
8.	Jackamajor	sárga eckendorfi	302	400	400	—	43	—	56
9.	Kaposujlak	vörös eckendorfi	147	163	192	2	62	1	22
10.	Kéty	oberndorfi	123	173	195	—	84	—	76
11.	Kisbér	olajbogyó	244	322	324	—	53	—	68
12.	Marosnémeti	olajbogyó	266	400	440	—	31	—	31
13.	Pusztaszer	sárga oberndorfi	347	333	293	—	—	—	—
14.	Sásvár	—	280	387	437	—	39	—	35
15.	Sofronya	sárga olajbogyó	346	340	346	—	—	—	—
16.	Szomotor	óvári	267	333	400	—	63	—	41
17.	Tiszakürt	sárga oberndorfi	213	243	179	—	—	—	—
18.	Tövisgyháza	—	359	416	415	—	73	—	98
19.	Vaja	olajbogyó	85	85	107	—	—	2	50
20.	Verebély	vörös mammuth	249	275	326	1	61	—	71

Répa termés métermázsákban

	A talaj minősége	Trágyázatlan	Szuperf. + Chili	Szuperf. + Chili + Káli
Bagonya	agyag	149	208	240
Kéty	vályog	335	259	285
Sásvár	homokos agyag	149	171	240
Tur	homok	163	188	214

Ezen felsorolt négy kísérlet mindegyikénél ugyan a szuperfoszfát és chilisalétrom is növelte a répa termését, de a 3 ik parcellán, vagyis azon, amelyik szuperfoszfát és chilisalétromon kívül kálitrágyát is kapott, sokkal nagyobb volt a terméstartóbblet. A kálitrágyának tehát minden kétséget kizárólag terméstartóbblet hatása mutatkozott, de a talaj minősége és a kálitrágya érvényesülése között semmiféle összefüggés sem állapítható meg. Egyik helyen agyag, másik helyen homok, a harmadik helyen vályogtalajon volt szembevetendő hatása a kálitrágyának. A kísérletek eredményéből tehát megállapítható az, hogy a kálitrágya sok helyen növeli a répa termését, de csakis kísérletek után lehet meghatározni azt, hogy hol érdemes a kálitrágyát alkalmazni.

Az 1903-ik évben az előző évihez teljesen hasonló kísérletek végeztek és pedig jóval több helyen, mint az előző évben és ennél fogva az eredmények is megbízhatóbb adatokat szolgáltatnak. Az 1903. évi takarmányrépa-műtrágyázási kísérletek katasztrális holdra átszámított terméstartóbbletét az alábbi kimutatás tünteti fel. (Lásd a fent lévő táblázatot.)

Az 1903-ik évi kísérletek még kedvezőbb eredményt szolgáltattak, mint az előző évi kísérletek, amennyiben 20 hely közül 17 helyen a műtrágya fokozta a takarmányrépa termését.

Ismételten kitűnt tehát, hogy a takarmányrépa is meghálálja a műtrágyázást, sőt sokszor jobban, mint a csukorrépa. A szuperfoszfát és chilisalétrom 11 helyen oly mérvben növelte a répa termését, hogy 100 kg. terméstartóbblet 1 koronánál kevesebbe került. A mai viszonyok között, mikor mindenféle takarmánynak olyan nagy ára van, a jóminőségű takarmányrépa is megér 1 koronát. A 11 kísérlet közül 4 helyen még 50 fillérnél is kevesebbe került 100 kg. répa-terméstartóbblet, e helyeken tehát a szuperfoszfát és chilisalétrom alkalmazása feltűnően jövedelmezett.

Mindazon helyeken, ahol a szuperfoszfát és chilisalétrom növelte a répa termését, a szuperfoszfát, chilis. és káli hasonlóan terméstartóbbletet adott. Ezen három trágyafele együttesen alkalmazva sokkal jobban növelte a répa termését, mint a szuperfoszfát és chilisalétrom, e szerint tehát ujjal igazolást nyert az, hogy a kálitrágya a takarmányrépa termését sok esetben jelentékeny mérvben növeli. Az alábbi adatokkal igazolhatjuk ezen állításunk helyességét.

Sorszám	A kísérlet helye	A répafeleség neve	Terméstartóbblet métermázsákban		
			A talaj minősége	Szuperfoszfát + chilisalétrom	Szuperf. + Chili + kálitrágya
1.	Alsó-Fakos	agyag	99	168	168
2.	Bodrog	—	18	42	42
3.	Kaposujlak	—	16	45	45
4.	Marosnémeti	vályog	134	174	174
5.	Szomotor	—	66	133	133
6.	Verebély	—	26	51	51

A felsorolt 6 kísérlet mindegyikénél ugyan már a szuperfoszfát + chilisalétrom is növelte a takarmányrépa termését, de megközelítőleg sem oly mértékben, mint a szuperfoszfát-, chili- és kálitrágya együttesen. Általános nézet, hogy a kálitrágyát inkább csak a homok- és más laza talajokon lehet sikerrel alkalmazni, a fenti kísérleti adatok azonban azt bizonyítják, hogy a kálitrágya még az agyagtalajokon is jelentékeny mérvben növelheti a takarmányrépa termését. A felsorolt 6 kísérlet közül a 3 elsőnél agyagtalajon állított be a kísérlet és mind a három helyen a harmadik parcellán — vagyis azon, amelyik kálitrágyát is kapott — sokkal nagyobb volt a répa termése, mint a csupán szuperfoszfát és chilisalétrommal trágyázott parcellán.

A műtrágyázás költségének olymódoni felszámítása, mint azt az ismertetett kísérletnél tettük, tulajdonképpen nem helyes, mert a műtrágyákat mindjárt az első évre teljes összegben számítottuk. Hazai kísérleteink eredményei azt igazolják, hogy a szuperfoszfát- és kálitrágyának hatása nem egy, hanem legalább két évig tart, sőt sok esetben a második évben hatása nagyobb, mint az első évben. Éppen a takarmányrépa műtrágyázásánál mindig azt tapasztaltuk, hogy a répa követő növény termését a répa alá adott műtrágya jelentékeny mérvben növelte. Csak azon körülmény, hogy az utóhatás megállapítására a gazdák csak kivételesen vállalkoznak, kényszerít az egyévi terméstartóbblet alapján tenni meg a számítás.

KINCSET TALÁLT A GAZDA

a kőbányai

száritott hizosertéstrágyában.

Minden gazdasági növénynél, de különösen

a szőlőben 100% terméstartóbbletet

BUDAPEST-KŐBÁNYAI TRÁGYASZÁRÍTÓGYÁR
Bosányi, Schietrumf és Társa.

biztosít. Kérjen saját érdekében mielőbb közelebbi ismertetést, számtalan hiteles szakvéleményt, árajánlatot, melyekkel szívesen szolgál az:

87
Nem
nitrog
répa
külön
mánya
cella
kálitrá
alsalm
nitrog
lévén,
nitrog
kaptak
nitrog
lára,
ugyan
szetes
megáll
trágya
takarm
A p
eredme

1. par
2. "
3. "
4. "
5. "

A n
lével
ta: tak,
trá ya
sem a
fejőde
nem l
hogy a
savas
mett r
parce
termés
kísérle
juliusb
salétro
melyeb

Az e
a takar
trágyáz
melő
tegyene
ahol a
fődbe,
trágyáz

Öröklő
A „C
számab
„Mi den
arról gy
utódra
tej zsir
léséről,
ezu án s
az ugya

Nemesak a foszfát- és káitrágyákkal, hanem nitrogéntrágyákkal is növelhető a takarmányrépa termése. Így a proskauai kísérleti állomás különböző nitrogéntrágyákkal alkalmazott takarmányrépa alá, de alaptrágyául mindegyik parcella egyenlő mennyiségű Thomas-salakot és káitrágyát kapott. A különböző nitrogéntrágyák alkalmazásakor tekintetbe vették azt, hogy a nitrogéntrágyáknak nitrogéntartalma különböző lévén, miért is az egyes parcellák a különböző nitrogéntrágyákból nem egyenlő mennyiséget kaptak — súly szerint — hanem mindegyik nitrogéntrágyából annyi adagot egy-egy parcellára, hogy minden egyes parcella teljesen ugyanannyi nitrogént kapjon. Így módon természetesen a kísérleti eredményekből határozottan megállapítható az, hogy a különböző nitrogéntrágyák nitrogénegysége mily hatással van a takarmányrépa termésére.

A proskauai kísérlet tervezetét és a termés-eredményeket az alábbiakban közöljük:

Trágyázás pro morgen	Gyöktermés pro hektár
1. parcz. 60 kg. chilisalétrom	432 q.
2. " 50 " nitrogénmész	492 "
3. " nitrogéntrágya nélkül	272 "
4. " 50 kg. mész-nitrogén	445 "
5. " 50 " kén-savas ammóniák	495 "

A nitrogéntrágyák — a chilisalétrom kivételével — vetés előtt szórattak el és b-boronáltak, míg a chili alétrom június hó 12-én fejtárára gy nánt ad tott. A nitrogéntrágyák sem a kikeléskor, sem pedig a répa további fejlődésekor sem kifejezetten káros hatást tapasztalni nem lehetett. A répa szedésekor feltűnt az, hogy a nitrogénmész (Stickstoff) és kén-savas ammóniákkal trágyázott parcellákon termelt répa sokkal nagyobb volt, mint a többi parcellán. Azt, hogy a chilisalétrom kisebb termést adott, mint a többi nitrogéntrágya, a kísérletező annak tulajdonítja, hogy június és júliusban sok eső lévén, az esővíz a chilisalétrom könnyen oldódó salétromját a talaj mélyebb rétegébe mosta le.

Az elmondó taktól határozottan kitűnik, hogy a takarmányrépa nagyon is meghálálja a műtrágyázást és éppen ezért takarmányrét termelő gazdáinknak tanácsolhatjuk azt, hogy tegyenek kísérleteket különösen oly helyeken, ahol a takarmányrépa nem kerül friss trágyás földbe, továbbá ott, ahol egyéb növények műtrágyázása szokásos és hasóonnal jár.

íj. Közler Károly.

TEJGAZDASÁG.

Rovatvezető: Ujhelyi Imre.

Öröklődik-e tehát a tej zsirtartalma.

A „Gyakorlati Mezőgazda” folyó évi 7-ik számában fenti címen értekezik Kovácsy Béla. „Mi den intelligens gazda — írja — megvan arról győődvé, hogy a tej mennyisége szűről utódra öröklődik”, azonban nem így vagyunk a tej zsirtartalmával. A tej zsirtartalmának növeléséről, annak módjáról, jelentőségéről értekezik ezúttal a Hitcher kísérlet-ire utal, melyek szerint az ugyanazon bikától leszármazó utódok tejének

zsirtartalma körülbelül ugyanaz leend. M. j. d. i. y folyta ja:

„Devannak Angliában, Dániában szarvasmarhafajták, melyekre jellemző a nagy vaj ermelőképeség, amelyek oly nagy mennyiségű vajat termelnek, hogy e tekintetben a kontinens más fajtái velük nem versenyezhetnek. Miért? Csúpan azért, mert talán évszázadok óta a vajtermelésre használtatnak s a nép — talán önkénytelenül is — azok utódait választja elsősorban is továbbtenyésztésre, amelyek a legtöbb vajat szolgáltatják. Az átörökös segélyével tenyésztett ki tehát a nagy vaj ermelőképeség s más nemzettek ezt már régen tudják. Ezért rendeznek vajtermelőversenyeket s szerveznek ellenőrző állomásokat.

Nálunk pedig ezirányban vajmi kevés, vagy éppen semmi sem történt. Tehenezeteink még a zsirmeghatározással sem foglalkoznak, annál kevésbé jegyzik fel a törzskönyvbe az eredményt. Vajtermelőversenyek nem tartatnak, ezirányu ellenőrzések nem fogantatosítottak. Pedig itt volna az ideje, hogy nemesk testileg, de belső tulajdonságaikra nézve is értékesebb állatok tenesztessenek.”

Tej s mérékben osztom Kovácsy Béla baráton azon óhajtását, hogy a belső tulajdonságaira is nagyobb súlyt kellene fektetni állatainknál. Nemesk ez, de ezirányban évek óta talal és te tel egyaránt küdök is. Azonban el kell ismernem, hogy igaz van Kovácsy ak abban is, hogy ezirányban még vajmi kevés történt nálunk, de éppen semmi sem történt mondhatni ami ezen a téren történt és tört nik.

C. elő István kolégam volt talán az első, aki nálunk a tej zsirtartalmának fontosságára reamutatott. Már 1888-ban végez zsirtvizsgálatokat az algaui marháknál, majd 1896-ban rendszeres vizsgálatok vető el a misbachi, a bonyhádi s a követező évben a vesnégyei marháknál tejt. Közleményei, melyek a Mezőgazdasági Szemle 1896/7-ik évfolyamaiban jelentek meg, utmutatással szolgálhatnak már a tenyésztelők megválasztására, azoknak nemesk tejlőképessége, de zsirtartalmukak illettőleg is. Zsirtvizsgálatok a kassai gazdasági iskola kühländi tehenezetében is történtek már 1889-ben, amit éppen Kovácsy közleményéből***) tudhatunk, amely vizsgálatok azonban még a tenyészkiválasztás irányítására nem folytak be. Bölöny ismerteti a kassai gazdasági iskola pinzgau tenyészetét, amely ismertetés szerint e tenyészetben már rendszeres zsirtvizsgálatok végeztenek.

A soproni gazdasági egyesület 1898-ban rendez zsirtvizsgálatokkal egybekötött egynapos tejlőversenyt.***) Ezen verseny tervezője és rendezője Széligma n Kelemen kapuvári tisztartó volt, aki már ezelőtt 10 évvel felismerte a tej minőségnek zsirtartalmának jelentőségét. Ez a verseny nagyobb jelentőségű volt a gyakorlat szempontjából, mint azt talán czélolta. Módot és alkalmat nyújtott ugyanis arra, hogy megismerjük, milyen egyszerű eszközökkel is szolgálhatjuk ezt a tenyésztést.

*) Adatok a magyaróvári gazdasági akadémia algaui tehenezetéről. Mezőgazdasági Szemle 888.

**) A kühländi tehenezet. Mezőgazdasági Szemle 1889.

***) L. Köztelek 189., 1300. lapja. A kapuvári tejlőverseny.

tés szempontjából kiváló fontossággal bíró dolgot és felajánlott arra, hogy a tejlőversenyeket másutt is egyszerű viszonyok között meghonosítsuk. Így rendeztünk aztan tejlőversenyt 1899-ben Óváron, 1900-ban Illiczen, 1901-ben Halászi-ban és Temesváron, 1902-ben Gúoson, Hegyes-halmon és Szentmikló-on rendezt a magyaróvári szarvasmarhatenyésztő egyesület egy hónapra terjedő tejlőversenyt, majd már az egész évre terjedő versenyeket is sikerült létesíteni az egyesületnek, amelyek közül az első 1901/2-ben Illiczen és Levélen folyt le. 1904-ben Bánfalun, Szentmiklóson, Szentpéter-n, 1905-ben Illiczen, Levélen, Szolnokon, 1907-ben Bánfalun, Lébényben és Levélen rendezt a magyaróvári szarvasmarhatenyésztő egyesület tejlőversenyeket, amely versenyek eredményéről a Mezőgazdasági Szemleben rendszeresen és hűségesen be is számoltam. Ez idén a Sopronvármegyei Gazdasági Egyesület rendezt tejlőversenyeket, amelyeknek eredményeit a Sopronvármegyei Gazdasági Egyesület lapja a „Gazda” isme tette. Ezen gazdasági egyesület történetek zsirtvizsgálatok, amelyek legújabb részben már a tenyésztendő állatok kiválasztásánál felhasználhatnak. A Mezőgazdasági Szemle 1903. évfolyamában „Tejlővizsgálatok hazai gazdaságokban” ismerttettem meglehetősen nagyszámú ilyen tejlővizsgálatokat, amelyek különböző fajtakra vonatkoztak. A „Köztelek” 1903-ik év foyamában ismertettem a svájci, montafoni, továbbá bonyhádi tehenezet tejlőképességéről számoltam be. Tejlővizsgálatokat végez az óvári tejlőkészítő állomás a motonvári, a szentmiklósi, az a csuti, a cskvári, a pecs nyedi, szili, jobbaházi, tárai, óvári, tüksei, nebojszai gazdaságokban, de maguk az uradalmak is végeznek rendszeres tejlővizsgálatot, pl. a kapuvári uradalomban, a szászabereki uradalomban, ahol a zsirtvizsgálati adatok törzskönyvbe is vettenek.

Amióta a tejértékesítés mind nagyobb jelentőségre kezd szert tenni és a tej minősége is befolyásolja az értékesíthetőségét, bár való igaz, hogy nagyon is kicsi mértékben, de mégis kezd az érdeklődés felkelni a tej zsirtartalmára. Igaz messzire vagyunk ezen a téren attól, ahol lehetnek. Sok régi, megcsontosodott nezetünket kell még levetnünk, hogy a helyes úrra térjünk. De lassanként bár, mindjobban érdeklődnek gazdáink a haszonra tenyésztés iránt, amidőn állatainknak nemesk külső tulajdonságait néltanyolják, de és elsősorban azoknak belső tulajdonságaira vannak tekintettel tenyésztésbe vetelüknel. Ezen a téren talán szerénytelenség nélkül elmondhatjuk, hogy a magyaróvári szarvasmarhatenyésztő egyesület uttörő munkát végez, amidőn, mint fentebb láttuk, nagyszámú versenyekben iparkodik felszárni juttatni az egy d-ít, amelyeknél nemesk sok, de jó, tehát zsirtos tejet is talal. A versenyek folyamán különösen az illiczei 1901/2. évben tartott verseny alkalmával fel-fel-dezett Etelka családja bír egyesületünkre kiváló jelentőséggel, amellyel, miut akkor már több helyen emlekeztem meg, magas tejlőhozam mellett nagy zsirtartalmat is tartalmazt s azt már néhány vizsgálatára került ivadékaiban is megtalálhatuk Etelka ma már nagyobb számú utóddal bír, amelyek sorra viszártunk aia

WOHANKA FÉLE

NYERSOLAJ-(NEM BENZIN) MOTOROK

és LOKOMOBILON.

NEM TŰZVESZÉLYES, NEM ROBBANÓ!

LEGOLCSÓBB ÜZEM!

TELJES MALOMBERENDEZÉSEK.

WOHANKA ÉS TÁRSA.

BUDAPEST, V., VÁCI-KÖRÚT 76.

HAZAI GYÁRTMÁNY!

HAZAI GYÁRTMÁNY!

kerülnek s úgy látszik, ezeknél is kisebb-nagyobb mértékben megtalálható lesz az ősanában megvolt tulajdonság, hogy jobb minőségű tejjel bírnak.

Dániában, Németországban, Svédországban külön egyesületek alakultak, amelyeknek hivatása megállapítani, hogy mennyi és milyen tejet termeltek a gazdák tulajdonában lévő tehenek, mi mellett még számításba veszik azt is, hogy mennyiért termeltek. Ezen eljárással teszik tehenészetüket jövedelmezővé. Ha nálunk a tehenészetek mérlegét felállítjuk, rendszerint deficizzel záródik a mérleg amin egy cseppet sincs okunk csodálkozni. Ha tehenészetünk még ott tartanak, amint arról, sajnos, gyakran van alkalmam meggyőződni, hogy nagyobb számú állatot is megtérnek istállójukban, mivel azok olyan szépek, pedig talán egy-két év óta is meddők állnak, nem is szölok azokról, amelyek ezer s egnéhány száz liter tejet megadnak, de igen szépek, hát akkor ne várjuk, hogy tehenészetünk jövedelmezőséget mutassanak fel. Mi még ott tartunk, hogy tárgyaljuk, vajjon öröklődik-e hát a tej zsirtartalma és bár tisztában vagyunk, hogy a tej zsirtartalma apáról-utódra átszarmazik, bikabevásárlásaink alkalmával mégis nagy ritkaság, ha tekintettel vagyunk a bika elődeinek hasznosító képességére is; rendszerint megelégszünk azzal, ha külső tulajdonságai, különösen kedvelt színe kielégíthet bennünket. Az ilyen gazdálkodás mellett egy-két, már jó hírnévvel bíró tenyésztőt megtaláljuk még számadását tenyészállatok eladása révén. Hírnevüket ezek még abból az időből szerezték, amidőn szarvasmarhatenyésztésünk átalakulásának alapozása kezdődött, de ha ezt a jó hírnevet megőrizni és fejleszteni kívánják, nem maradhatnak hátra és gondoskodniuk kell, hogy tenyésztésükben a belső tulajdonságok fejlesztésére is súlyt fektessenek. A rendszeres próbafejések valamirevaló tenyésztésben már fogatosítottak. A tenyésztők körében mindinkább éled az érdeklődés állataik hasznosító képessége iránt. Kényszerítik őket erre a súlyos gazdasági viszonyok. Azonban a tej zsirtartalma iránt még kevesebb érdeklődéssel bírnak, miután mintegy száz és néhány tehenésztől eltekintve, amely zsirtartalom szerint adja el máris a tejet, a nagyközönség még kevesse érdeklődött tenyészállatainak azon tulajdonságai iránt, hogy azok minő tejet adnak. Részint a tej, részint a vaj- és sajttérítés fejlődése magával hozza azonban azt is, hogy ezen tulajdonságok iránt érdeklődniök kell. És azt a tenyészállatok kiválasztásánál és értékesítésénél figyelembe kell venniök. Hogy ezen tulajdonságaikat mi a magyaróvári szarvasmarhatenyésztő egyesület kebelében figyelembe vesszük, máris sok hasznát vettük. Nemcsak azt köszönhetjük neki, hogy tenyészállataink minősége jelentékeny mértékben fejlődött hasznosítás tekintetében (mi mellett a külső tulajdonságokban sem maradtunk el), hanem a tenyésztő közönség is kezdi megbecsülni eljárásunkat és szívesen vásárol ma már kisgazdáinktól nagy pénzen is tenyészállatokat, melyeknél azok értékét a *belső tulajdonságok* figyelembevételére adja meg elsősorban.

Felesleges ma már arról vitatkozni, hogy a tej zsirtartalma szülőről ivadéka öröklődik. A magyaróvári kir. tejkísérleti állomás készséggel áll rendelkezésére azoknak a tenyésztőknek, akik ezirányban óhajtják tenyészállatainak tulajdonságait figyelemre méltatni.

Ujhelyi. Imre.

NÖVÉNYTERMESZTÉS.

Rovatvezető: Kerpely Kálmán.

A takarmányrépa eltartásáról.

☐ A takarmányrépának télre való eltevése s ezzel kapcsolatban annak romlására vonatkozólag bator vagyok a magam tapasztalatait ez uton közreadni.

Hosszas évek tapasztalata alapján állithatom, hogy az általam követett eltevési mód jónak bizonyult, mert még minden évben június, sőt néha július hóban is volt teljes egészséges répám, igaz, hogy kissé megfogyva. Meg kell jegyezniem hogy saját termesztésű magból olajbogyóalakú répát termeszték. Tapasztalatom az, hogy ez a fajta répa tartja magát legjobban, míg az oberdorfi, eckendorfi vagy mammut hamarabb romlik.

En a répát rendszeren okt. 15. és 31. között szoktam szedetni, jól megválogatva a fonnyadt és romlottól. Miután legnagyobb részben részes emberek művelik, saját igájukkal hordják be, így semmi figyelem sincs arra, hogy a répát óvatosan rakják, hanem dobják és így eléggé tördelődik. A répakazlat 4 méter széles alappal rakatom 170—200 cm. magasságban, tetsszerűen hosszban. A kazlat 15—20 cm. vastagon szalmáztatom be jó száraz szalmával és rövidesen lefedtettem, vigyázva arra, hogy a szalma száraz maradjon. Ha közben megázik, ujat tétetek rá.

A földeléssel nem tanácsos sokáig várni, mert megtörténhetik, hogy meglepetésszerűen jön a fagy s akkor elkésünk a földeléssel, vagyis fagyot kap a répa, ami bizony már nagy bajt okozhat.

A földelést úgy végeztem, hogy a gerinczen legkevesebb 30 cm. vastag földréteg legyen, de több se igen. Hogy ez meglegyen, az alját legalább 55—60 cm. szélesen kell kezdeni és folyton parkányosan rakni, hogy a föld jól megálljon. Fontos, hogy a rögök közei jól tele legyenek porfölddel, mert az üreges földön át könnyen megfagy a répa, kivált ha erős északi szél van. Mikor már 3—4 napig ülepedett a földelés, a gerinczet egy kápvál a kapa szélességében kinyitatom egészen a répáig. Az így keletkezett kis valyszerű nyílást szalmával berakatom jól, hogy azon az esővíz be ne folyhasson, a szalmát egy-egy röggel vagy fadarabbal leszorítva, hogy a szél el ne hordja. Ezen a szalmával berakott nyíláson a répa jól szellőzhetik, tul fel nem melegszik, de meg sem fagy. Tulerős télen tanácsos az erős északi szélnek kiített kazaloldal szálás dudrával még berakni. Február végén, márczius elején, midőn már az idő kezd melegedni és amidőn már erősebb fagyoktól félni nem igen lehet, a földet leharajtom, csak egy vékony réteget hagyva meg rajta.

Ha a répában romlás mutatkoznék, azt átválogattatom, azontul, inkább csak a nap heve ellen, szalmával jól betakaratom, esetleg még egyszer megválogatva a répát, június, sőt néha július hóban is etettem a h. ökörrrel.

Jakab Mór.

Paszulytermesztési kísérletek.

☐ A hüvelyes vetemények közül hazánkban a paszulyt termesztik a legnagyobb területen. A termesztett mennyiség mégsem képes a szükségletet fedezni, következésképp behozatalra vagyunk utalva, holott minden kellékével rendelkezünk a kivitelre való termesztésre is.

Talaj, égbajlat megfelelő, így hát a termés-eredmények is jők.

Az értékesítési viszonyok — fennebb elmondottak alapján — mi kívánni valót sem hagynak hátra, föltéve, hogy ugyanazon jóminőségű termesztményből nagy mennyiség áll a külföldi kereslet rendelkezésére. Természetesen eladásra bázizva a paszulytermesztés, az nem mint közötes, de mint főnövény természetű, mi semmi kockázattal sem jár, ha reális alapon, mm.-ként 20 koronával értékesíthető, 7 mázsás átlagholdankénti termést számítunk. Megfelelő művelés mellett valamely vidéken bevált féleség azonban 7 mázsánál lényegesen magasabb termést is adhat.

Helyesen cselekednének tehát gazdáink, ha bevezetnék a nagybani paszulytermesztést, főképpen, miután az orsz. m. kir. növénytermesztési állomás ifj. Rösler Károly által végzett kísérletek alapján már megállapította a termesztési módokat s azon fajtaikat, melyek nagybani termesztésre alkalmasak. Kipróbálás céljából minden egyes kísérletező háromféle paszulyt kapott és pedig: hosszú paszulyt, cukorpaszulyt és amerikai aprószemű paszulyt. A hosszú paszulyt nagyobb szemű, vesealaku, miért is nem minden géppel vethető. A másik két fajta aprószemű, gömbölyű, bármily géppel könnyen vethető. A kísérletezés, 2 homoktalajt kivéve, mindenütt agyag- és vályogtalajon állítottott be. Az aprószemű féleségek bővebben termőknek bizonyultak, különösen a cukorpaszuly 18 kísérlet közül 7 helyen meghaladta kat. holdankint a 10 mm.-át. A cukorpaszuly termesztése tehát nagyban természetve is jövedelmező, főképpen, mivel e fajta külföldön keresett czikk. A paszuly előveteménye lehet gabona is, kapás is. A forgóba tehát könnyen beállítható. Az amerikai aprószemű pár nappal megelőzi érésben a cukorpaszulyt, de termése kisebb. Kísérletek alapján végül megállapítható, hogy a legnagyobb termést nem az Alföldön érték el, hanem Bars, Hont, Pozsony, Zemplén, Baranya, Szilágys és Pest megyékben, tehát dombvidéken, amiből az következik, hogy e vidékeken érdemes főképpen paszulytermesztéssel foglalkozni.

Sz.

GAZDASÁGI ÉPÍTÉSZET.

Hollandi rendszerű minta-tehénistálló.

A Berlinben székelő „Deutsche Milwirtschaflicher Verein“ felhívta az elmúlt évben a német gazdákat, hogy már létező tehénistállóikkal pályázzanak az egyesület által kitűzött több tekintélyes díjra, amelyek egy helyszíni szemle alapján a legelőszerebben, legegészségesebben épített s berendezett istállók tulajdonosai között osztatnak szét. Kikötötték azonban, hogy csak a hollandi (marha) módra berendezett istállók jöhetnek szóba, mert, véleményük szerint, ez volna az az építési rendszer, amelyben a tiszta, jóízű, egészséges tej nyerhetése már eleve is bizonyos mértékben garantálva van.

E felhívás eredményét az egyesület megbízásából Martiny Benno egy füzetében ismerteti,*) amelyből érdemesnek találjuk az első díjjal kitüntetett istállót röviden megismertetni dacára annak, hogy — mint látni fogjuk — hazai viszonyainkra sok tekintetben kevésbé illik s alig volna tanácsos mindenben utánozni.

Az 213—246. ábrákban bemutatott és 108 drb-ra készült tehénistálló Wolmirstedt-ben (Szász tar-

*) Preisanschreiben des D. M. V. betreffend das holländische Kuhstallverf. hren, Leipzig 1908. M. 1.

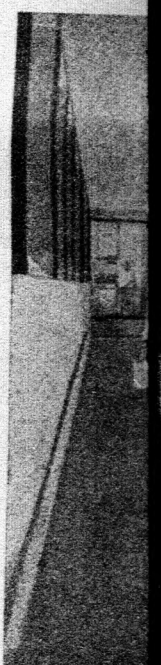
Szivattyúk és Mérlegek

különleges gyár
GARVENSWERKE,
WIEN, II., Handelsquai No. 130.
Mintaraktár: I., Schwarzenbergstrasse 6.

tomány) t
juhakolna
tehenistáll
kolatlanna
gyaraz.

A hosszú
lessége 13
mutatja, a
cm-t, a jás
az álláshos
göttük fekv
Grupe) 65
huzódó trá
foglat el.

Az álláso
m., úgy ha
1'05×1'60
valamivel
szoktunk eg
etet a tul
amely a m
gyújtócsator
képezi a ho
csak oly ke
szabják, hog
állni és lefe
lépnie, se o
az állást ne
és hig ürülé
cm. mely gy
szólván alor
hátsó járda
kenyebb foly

245. ábr. H

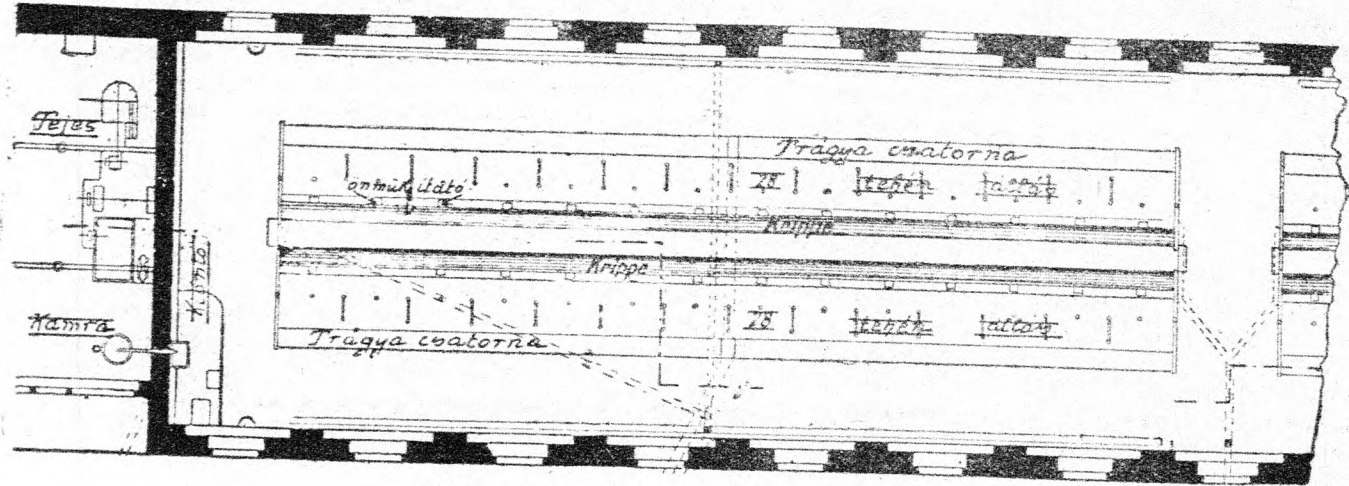
a tisztogatás
létül ekülön
A könyvga
31 cm. m ga
a fejét rafekt

tomány) fekszik s Loss F. tulajdona. Eredetileg juhakolnak készült s csak később alakították át tehénistállónak, amely körülmény némely indokolatlannak látszó bő méretezést is megmagyaráz.

vannak szerelve s pedig „Schönfeld” módszere szerint, melynél úgy a vezető cső, mint maga az itató edény is betonból készül s a jászlak mellő falába van elhelyezve.

Minden tehénállást egy-egy merőleges vas-

van korlátozva, mert hátra nem léphet a széles és mély csatorna miatt, előre pedig a láncz nem engedi. Ezt mi talán állatkínzásnak is néznők és azt hihetnők, hogy a tehén kényelmetlen érzése a tejelésen bosszulja meg magát;

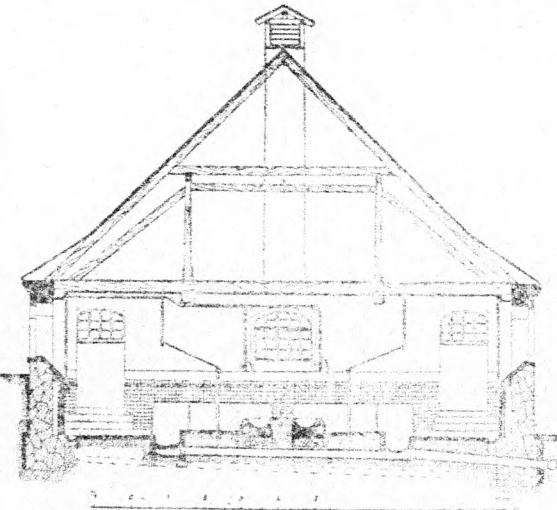

243. ábra. Hollandi rendszerű tehénistálló alaprajza.

A hosszállásra berendezett istálló belső szélessége 13,20 m., amelyből, mint a 244. ábra mutatja, a középső takarmányozó folyósó 72 cm-t, a jászlosorok 2×50 cm. = 1,00 métert, az álláshosszak egyenkint 1,60 métert, a mögöttük fekvő nagy trágyagyűjtőcsatorna (Groep-Grube) 65 cm-t s végül a fal mellett végighúzódó trágya-s fejfolyósó egyenkint 2,45 métert foglal el.

Az állások szélessége darabonként alig 1,05 m., úgy hogy egy tehenre mindössze csak $1,05 \times 1,60 = 1,68$ m² fekvőtér esik, tehát alig valamivel több a felénél annak, amit mi szoktunk egy darabra számítani. Ezt a kis területet a túlrövid álláshosszuság eredményezi, amely a mögöttük végighúzódó nagy trágyagyűjtőcsatornával együtt, mondhatni, főjellegét képezi a hollandi istállózásnak. Az állást t. i. csak oly keskenyre s főleg csak oly rövidre szabják, hogy a marha éppen csak kényelmesen állni és lefeküdni tud, de se előre vagy hátra lépnie, se oldalt farolnia nem szabad. A marhák az állást nem piszkíthatják be, mert a szilárd és hig ürülék egyenest a 65 cm. széles, 30–50 cm. mély gyűjtőcsatornába esik s a tehén ugyszólván alom nélkül is tiszta marad. A széles hátsó járda fal melletti szélén még egy keskenyebb folyósót is találunk, mely hivatva van

oszlop (gázcső) határol, amelyeket a tehenek felett a 245. és 246. ábrán jól kivehető módon egy vízszintesen végigfutó vascső köt össze.

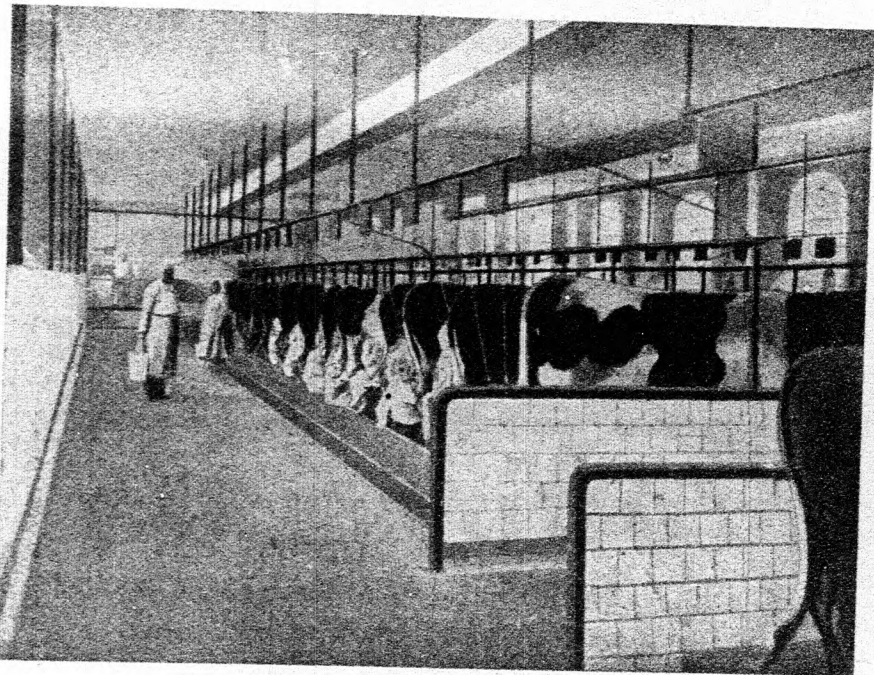
244. ábra. Hollandi rendszerű tehénistálló keresztmetszete.

Az oszlopok azért szükségesek, hogy a tulkeskenyre mért állásoknál a tehén oldalt ne fordulhasson és a szomszédjának helyét el ne

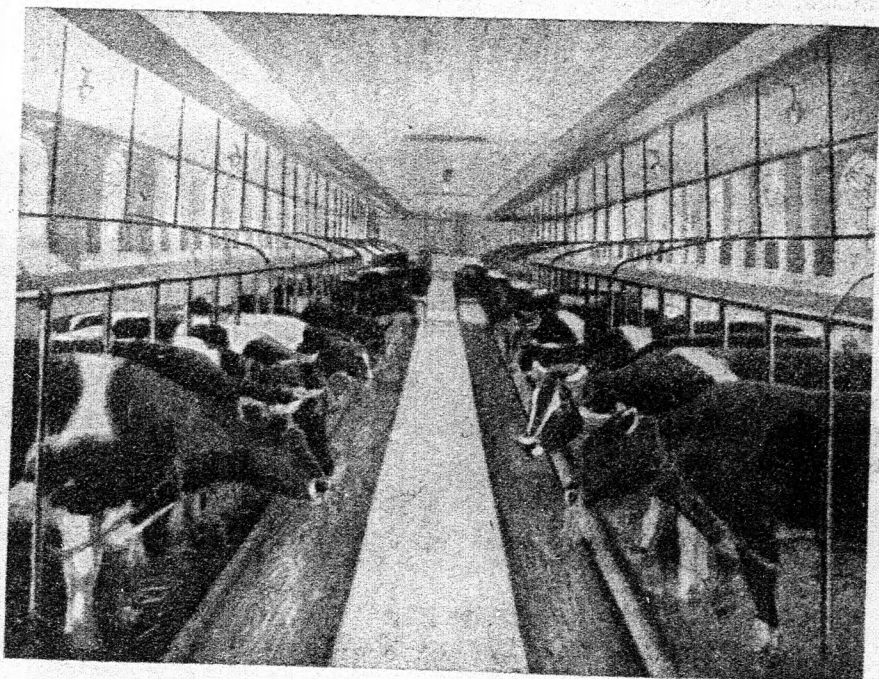
de mert a hollandiaknál ez bevett szokás és a tejelésen sem látják hátrányát, el kell hinnünk, hogy az állat csakhamar beletörődik a teljes mozdulatlanságba is.

Pontos kelléknek tartják továbbá, hogy a tehén farkbojja mindig fel legyen kötve. Célja: elejét venni annak, hogy a fekvő tehén farka a trágyacsatornába érjen és a bepiszkított bojjal magát vagy szomszédját bemocskolja. A bojt úgy az álló, mint a fekvő tehenéknél körülbelül 30 cm.-nyi magasságban lóg a föld felett és mindig tiszta marad. A felkötésre egy zsinag szolgál, mely egy vízszintes vasrudhoz van erősítve, melyet ismét több vékony vascső rögzít a mennyezethez. Hogy tüzvész esetén hogy szabadíthatják ki az elül-hátul megkötött és még vasoszlopok közé is szorított marhát, erre a kérdésre a fűzetke nem ad felvilágosítást.

Az állásokat határoló 6 cm. vékony oldalfalak vasbetonból készültek a nálunk is szokott módon, azzal a különbséggel, hogy a csinoság emelésére még kívül-beül fehérre zománcozott lapokkal is vannak burkolva. Hasonló lapburkolat övedzi az ablakok aljájá az istálló mind a négy oldalát, ami nemcsak a leglelkiesmeretesebb tisztogatást követeli meg, de azt lehetővé is teszi, hanem még ragyogó fényességével az egész istállónak imponáló belsőt kölcsönöz.

245. ábra. Hollandi rendszerű tehénistálló belső képe a fejfolyósóról nézve.

246. ábra. Hollandi rendszerű tehénistálló belső képe a takarmányozó folyósóról nézve.

a tisztogatásnál összegyűlemlő vizet a trágyalétől elkülönítve levezetni.

A kőgyaggal bélelt jászlak mindössze csak 31 cm. magasak, úgy hogy lefekvéskor a tehén a fejét rafektetheti. Önműködő itatókkal is fel

foglalhassa, ami különben gyakran előfordulna. A vasoszlopokhoz vannak a kikötő-karikák is erősítve s a tehén oly rövidre van kötve, hogy sem a jászlakba, sem a lánczba nem léphet. Az állat mozgása tehát tényleg egy minimumra

Az összes folyósókat 10 cm. vastag portlandbeton borítja. Érthetetlen előttünk azonban, hogy még az állásokat is így készítették, holott bizonyára csak gyengén almoznak, mert hiszen az egész berendezés az alommegtakarítást is

czélozza. Nézetünk szerint a különben kifogastalan betonpadló csak ott czélzerű, ahol tulhídeg voltát kellő almozással tudjuk ellensúlyozni s azért ide svájci módra inkább egy vízátthatlan alapra fektetett aszfaltreteget, vagy legalább is egy aszfalttal kibővített, impregnált deszkaallást tartunk helyénvalónak.

A szellőztetést 4 nagy kürtő vegzi 1'0 m. átmérővel, kettős faoldalakkal. Alaposan gondoskodtak az istálló megvilágításáról is, amennyiben az oldalfutó fejtűlek 1/10 része ablak, vasból készíttve és kiforgatható szellőző szárnyakkal felszerelve. Az ablakok szélessége 1'47 m., magassága a közepén 1'40 m.

Az istálló belső magassága a magasított takarmányjarda fölött 3'25 m., a tehének mögötti fűjófolyosó felett pedig 3'85 m. Mivel az istálló belső hosszúsága 65'30 m., szélessége 13'20 m., egy tehénre körülbelül 9'0 m² beépített terület s 30'80 m³ égrű esik; tehát az állások keskeny méretezése dacára is körülbelül 10%-kal több, mint amennyi mi szokunk rendszeresen számítani, amely körülmény főleg a tulajdonság (2'45 m.) oldalifolyosókban leli magyarázat.

Daczra annak, hogy a padlón szénát, sőt gőzöt is tartanak, az istállóban omlapot nem találunk, mert a fagerendás padló a 244. ábrán látható módon, a tetőre van felfüggesztve.

Az istálló egy kőfalalazat építették a tehénlegények öltözőjét és mosakodó helyiséget, valamint a kis laboratóriumot is kémiai és bakteriológiai vizsgálatokra. A másik oldalon találjuk a tejházat olyformán, hogy a kifjrt tej magából az istállóból egy sűrűs kiöntő és csővezetékkel at egyenesen a hűtőreereszhető.

Mint a füzetke végen olvassuk, a bejelentés nélkül június hó 20-án odaérkezett bírálbizottság az istállóban semmi kelemelen szagot nem érzett, legyeket sem látott s a tehéneket kifogastalanul tisztának találta.

Száhlender Gy.

ALLATEGÉSZSÉGÜGY.

Rovatvezető: Hutyra Ferencz dr.

A baromfikolera elleni védekezésről.

(A galloserin.)

A baromfikolera okozta rendkívüli károkat sokaig csaknem tetlenül voltunk kénytelen nézni alkalmas gyógyító eljárás hiányában. Tanácsataint áttörtünk eme járványtal szemben, melyre nézve az állatorvosi irodalom legújabb szakmunkái is csak elvi jelentőségű tanácsokat adnak.

Ujabbán a Magyar Mezőgazdák Szövetsége a kalmás és a gyorsí életben is beváló immunizáló szérumot hozott forgalomba. Emeszerum, melyet a „Hochst am Main“-i gyár „galloserin“ név alatt állít elő és hoz forgalomba, valóságos meglepetést okozott számomra. A dühöngő baromfikolerajárványok megakasztása vele biztosan sikerült a házi szárnyasok minden fajtája között. Igaz ugyan hogy a meg lehetőségen kottéges szérum es csak három hónapig tartó immunitással ruhazza fel a bejött szárnyasokat, de az immunitás ideje bőven megengedi az alkalmás fertőtlenítő eljárás végrehajtását, melyhez ha a könnyen végrehajtható ovtintézkedés is tarsunk, nem igen kell félünk többé a járvány kiújulásától.

Jelenleg azonban újból tetlenül kell nézmem a baromfikolerajárványok kiméletlen pusztításait. Megjelent egy miniszteri rendelet, mely a sok gazzal, a sok csalószérumokkal együtt a bevált kiváló hatású galloserint is kilitotta egyelőre a forgalomból.

Egy kecskeméti kisgazda pákai tanyáján a ludakat pusztító kolerajárvány leküzdésére rendeltém galloserint táviratilag a Magyar Mezőgazdák Szövetségétől. A válasz az volt, hogy a földművelésügyi miniszter egyelőre betiltotta a galloserin forgalomba hozatalát. Tetlenül kellett nézmem hosszú ideig a járvány tizedelő dulasát, míg a tulajdonos végre rászantta magát, hogy a budapesti „Laboratórium védőoltóanyagok termelésére részvénytársaság“-tól „tyukkol-raszérum“ név alatt forgalomba hozott „Klett-Brand“-féle szérumot hozza meg, melynek hatásosságáért, lévén előtte a szérum ismeretlen, felelősséget nem vállalhattam. Szerencsére azonban a járvány megszüntetésére a „tyukkol-raszérum“ is alkalmasnak bizonyult.

A földművelésügyi kormány intézője a galloserin hazai forgalmának letiltásában az volt, hogy a hazánkban forgalomban lévő sok, többnyire hasznavehetetlen szérumokat felülbíráltatja és a további forgalombahozatalát csak a bírálás eredményéhez képest engedélyezi. Szép és tövös hatású reform ez az állategészségügy terén; kár igazán, hogy csak a külföldi készítményekre vonatkozik és szabadon hagyja továbbra is vegetálni a „sertésparasztilla“, a „sarin“, a keh-és tejjor nevezetű hasznatlan kottvasztásokat. De még a külföldi szérumok közül is elegendő megszabadultak a cenzura aól. Csak példaképpen említem meg a sertésvész ellen javalt, de különben tökéletesen hasznatlan „suptól Burow“-ot, mely prospektusának bevallása szerint is a sertésvész régi téves kóroktana alapján készült és melyet tetszés szerinti mennyiségben küld ma is egy hazai laboratórium.

Nem kerülte el azonban a cenzurát a galloserin, a mi kipróbált baromfikolera elleni szérumunk. Pedig hogy ez hasznos szer, nem egy bizonyíték igazolta volna a hatóság előtt is. Az „Állatorvosi Lapok“ 1907. évfolyamában három magyar állatorvos közölte tapasztalatát a galloserin jó hatásáról és a baromfikolera elleni védekezés legfőbb segédeszközének nyilvánították a szert.

Az állategészségügy érdeke kívánatosá teszi, hogy az illetékes körök is meghajoljanak a szakirodalom ama közlései előtt és a galloserint sügösen adják át a szabad forgalomnak. Nagyon sürgős a gyors intézkedés a gazdaközönség érdekében is, mert különösen a kisgazdát károsítja az érzékeny járvány, a galloserin hivatalos kipróbálása pedig, ha ez szükséges, utólag is megtörténhetik.

De bármilyen hatásos szer legyen is a galloserin, hathatós elterjedését drámasága mindig akadályozni fogja; 100 kchem. galloserin ára, a szállítást s egyéb költséget is beleszámítva, a Magyar Mezőgazdák Szövetségétől körülbelül 12 koronába kerül. A hocchsti gyár, nem tudom,

mi okból másodlagosítást kérő gyógyszerésznek sem akarja 16 koronán alul adni 100 köbcentiméterjét.

A galloserin adagja: tyuknak 2 kchem. 24 fillér értékben, kacának 3 kchem. 36 fillér értékben, ludnak 3-4 kchem. 36-48 fillér értékben, pávának, pulykának 4-5 kchem. 48-60 fillér értékben. Miután a járványlepte udvarban, majorban vagy tanyán a szárnyasokat kivétel nélkül be kell oltani, a betegeket még hozzá kettős adaggal, bizony tekintélyes összegbe kerül a sikeres védeke és és bizony nagyon nehezen és már súlyos veszteségek után szánja rá magát a kis vagy árendás gazda arra, hogy kiadjon az orvosi kötségen felül 25-50 koronát 50-100 libájának beoltására.

Összább kell tehát tenni a galloserint, hogy hathatós segédeszközzé szegődhessen az állategészségügynek, hogy nagyobb nyagi megterhelés nélkül igénybe vehesse a ki-termelő is, kiknek a baromfitenyésztés mind erősebb támaszuk lesz a sokszor hatatlan föld mellett.

Fontos nemzetgazdasági érdekek kívánják a baromfitenyésztés minél intenzívebbé tételét, ez pedig csak úgy lehet-egés, ha biztos és olcsó védelmi eszközt bocsátunk a baromfitenyésztő gazdák rendelkezésére a házi szárnyasoknak nálunk e viszonyok legve zedeimesebb járványa, a baromfikolera ellen. Kollermann, Arnóld. Állatorvos, Kecskeméti.

GAZDASÁGI JOG.

Rovatvezető: Sziárd Ferencz dr.

A cseléd tartó gazda felelősége.

A cseléd tartó gazdának kárt okozó cselédje tetteiért való felelősége a magyar jogban kellő világossággal tisztázva eddigélel nincsen. Ez is azok közé az alapvető magánjogi kérdések közé tartozik, amelyeknél polgári törvénykönyv hiányában egy hézagos és ingadozó bírói gyakorlat utmutatására vagyunk szorulva. Idők folyamán mégis tisztult a helyzet és pedig különösen a lelkiismeretes bírói munka nyomán és kijgezedtek az igazságszolgáltatásból bizonyos támaszpontok, amelyek az esetek megítélésénél kiindulásul nyugodtan el lehet fogadni.

A kérdésnek mai jogi állását s a multhoz és a jövőhöz való viszonyát meggyőzően fejti ki a budapesti kir. ítéő táblának mint feü vizsgálói bíróságnak 1908 márcz. 3-án I. G. 678/907. szám alatt kelt ítélete, mely így szól:

A szerződésen kívüli kártérítésnek alapvető szabálya az, hogy aki másnak szándékosan vagy gondatlanságból kárt okoz, azt megtéríteni köteles.

A kártérítési kötelezettség tehát a vétkesség folvomány. Vannak e szabály aól kivételek. Az 1874: XVIII. t.-cz szerint a vasut, melynek üzeménél valaki életet vesz vagy testi sertést szenved, az ebből eredő vagyoni káért felelős, kivéve ha a balesetet erőhatalom, a sérült saját hibája vagy harmadik személynek elháríthatlan cselekménye okozta.

Eszerint a vasut vétkesség nélkül is felel ez az elvet a bírói gyakorlat minden veszélyes üzemen kiterjesztte.

Az azonban nincs tövönnyűk, mely akkép rendel-

Arankamentes lóhere és luczernamagért

100 kilónkint 10 koronával magasabb árt fizetek a napi árnál, ahvidéki állomás átvéve és kifizetve.

Ajánlatot és 10 kilós mintát utánvétellel kér, az eladó menyiség közlésevel

MAUTHNER ÖDON

cs. és kir. udvari magkereskedése
BUDAPEST.

keznék
alkalm
mé yne
megtér
mélyeb
terheli.
meg. S
lyeket
melyek
győződ
gyakorl
csak a
pedig n
a nem
viszony
tenni. E
29-én 7
8968/90
1-én 40
sonló té
fuvaros
halált o
ítéltetett
alkalmaz
szerződés
akkor fel
tásában
les felüg
saját tér
hez hozz

Az áll
az esetek
kalmazot
lása körü
felelősége
kötelezi
személy
tésére. (1
1789. §.
főlöadma
VI. kötet.
A bíró
alkalmaz

A kir.
meg, mi
térítésre
B. M. koc
peres jár
fogva a
törvény
adni. Min
tényállás
rendőrség
volt s így
nek kell
iratokból
perben olt
lehetne, h
tulajdonság
munka ren
tette, vagy
idézése kör
tás, a köte
az eset te
minthogy
kártérítési
érdemében
változtatás
A mai b

gazdát csel

Fe
naponkér
megelőge
lettük. K
malomba
követet.
megvetel
tett ki sz

keznék, hogy az alkalmazott által szolgálat alkalmával vagy munkaközben harmadik személynek vétkeesen okozott kárt a munkaadó megtéríteni tartozik akkor is, ha őt saját személyében hiba vagy mulasztás egyáltalán nem terheli. Ily felelősséget a szokásjog sem állapít meg. Szerződésen kívüli jogviszonyokban, melyeket a felek megállapodása nem szabályoz, melyekben tehát az érdekeltek jogalkotó meggyőződése az ügyletkötésnél követelt állandó gyakorlatban nem nyilvánulhat, a szokásjog csak a bírói ítélkezésben nyer kifejezést. Mar pedig nincs olyan állandó bírói gyakorlat, mely a nem vétkes munkaadót szerződésen kívüli viszonyban az alkalmazottak tényeiért felelőssé tenni. Ellenkezőleg a kir. Kuria 1907. évi május 29-én 7972/905. sz. a., 1907. évi január 25-én 8968/905. sz. a. s legújabbán 1907. évi május 1-én 400/907. sz. a. a most fennforgóval hasonló tényállás mellett, amidőn ugyanis nagyfuvarosnak kocsisa vigyázatlan hajtással emberhalált okozott s emiatt büntető uton el is ítéltetett, kimondotta, hogy a munkaadó az alkalmazott vétsége által harmadik személynek szerződési viszonyon kívül okozott kárért csak akkor felelős, ha őt az alkalmazott megválasztásában gondatlanság terheli, vagy ha a köteles felügyeletet elmulasztotta, vagy végre ha a saját ténye vagy mulasztása a kár előidézéséhez hozzájárult.

Az általános polgári törvénykönyv tervezete az esetek különféleségehez képest, hol az alkalmazott felfogadása és a felügyelet gyakorlása körüli gondatlanságot tekinti a szolgáltató felelőségének feltételül (1091. §.), hol feltétlenül kötelezi őt az alkalmazottja által harmadik személynek jogellenesen okozott kár megtérítésére. (1789. §.) Azonban az utóbb idézett 1789. §. intézkedését a polgári törvénykönyv előadománya is (Igazságügyi javaslatok tára, VI. kötet, 454. lap) újításnak jelezte.

A bíróságnak pedig a fennálló jogot kell alkalmazni.

A kir. törvényszék tehát jogszabályt sértett meg, midőn alperes bérkocsitulajdonost kártérítésre kötelezte, egyedül az alapon, mert B. M. kocsis gondatlanságból nehajtott a felperes járművének s azt megrongálta. Eanél fogva a felülvizsgálati kérelemnek a sommás törvény 185. §. a) pontja alapján helyt kellett adni. Minthogy pedig a meg nem támadott tényállás szerint B. M.-nak a magy. kir. államrendőrség részéről kiállított hajtási engedélye volt s így őt a reábizott teendőkre képesítettnek kell tekinteni, minthogy a felterjesztett iratokból kitűnőleg felperes fel sem hozott a perben oly körülményt, melyből következtetni lehetne, hogy B. M. kocsisnak valamely oly tulajdonsága volt, mely őt a szolgálatával járó munka rendszerinti teljesítésére alkalmatlanná tette, vagy hogy magának a káresetnek előidézése körül terhelné alperest valamely mulasztás, a köteles felügyelet elhanyagolásáról pedig az eset természeténél fogva szó nem lehet, minthogy ekképp az alperes ellen támasztott kártérítési igénynek jogalapja nincs: az ügy érdemében határozni, a megtámadott ítélet megváltoztatásával a keresetet elutasítani kellett.

A mai helyzet szerint tehát a cseléd tartó gazdát cselédjének másokat károsító tényeiért

feltétlen felelősség nem terheli s felelősséget csak a szándékos vagy gondatlan vétkeesség állapít meg. A törvénykönyv tervezetében szándékba vett újítás még a jövő zenéje és nagy kérdés, vajjon ilyen elvi formában törvénynyé válhat-e valaha. A kártérítési jog modern fejlődése csakugyan rendkívül nagyot bővített a munkaadó kártérítési felelőségén, amde ez főleg csak az iparjogi téren történt. A felelőség kiterjesztésének alapjául t. i. az állandó veszéllyel járó iparágaknál tett tapasztalatok szolgáltak és ezekből fejlődött ki azon joggyakorlat, amely a veszélyes üzemi iparágaknál a munkaadót akkor is kártérítésre kötelezi, ha vétkeessége ki van zárva. A modern fejlődésnek ezt a vívmányát a gazda és a gazdasági cseléd viszonyára átvinni éppen az a modern irányzat tiltja, amely a cselédben egyenjogú személyiséget lát. Ez az egyenjogúság kizárja annak a logikai lehetőségét, hogy a gazda egy tőle független egyéniség tényeiért felelősséget viseljen. Mi tehát nézetünkkel azokhoz csatlakozunk, hogy a budapesti kir. ítélőtábla ítéletében kifejtett elvi álláspont nem csak ezidőszert irányadó, hanem irányadó marad majd a jövőben is, az alkotandó polgári törvénykönyv uralma alatt.

Szilárd Ferencz dr.

Pótadók törlése.

Általánosan követett gyakorlat szerint mindazon esetekben, midőn az állami adót a törvényen alapuló okból elengedik, az ezen adó-nem után előírt községi és törvényhatósági pótadók is törölendők.

A m. kir. belügyminiszternek 1908. évi 104,822. számú határozata értelmében azonban segélyezés címén vagy kedvezményképpen visszatérített államjádó után törvényhatósági ut- és pótadók törlésének helye nincs.

A határozat alapjául szolgáló esetben egy folyó medrének visszahelyezési munkálatai körül felmerült költségekről volt szó. Ezek fejében a pénzügyminiszter az érdekelt birtokosok által fizetett földadót segély címén visszatérítette, illetőleg azt elengedte. Midőn a birtokosok a pótadók törlését is kérték, a belügyminiszter ezt a kérelmet elutasította és az elutasító határozatot főleg azzal indokolta, hogy a m. kir. pénzügyminiszter ur által elengedett földadó után törvényhatósági ut- és pótadók törlésének helye nincsen, mert a föld-dóvisszatérítés nem bír a visszahelyezési munkálatokat végrehajtott érdekeltéggel egyes tagjainak engedélyezett adótörlés jellegével, hanem az, évenként egy összegben az érdekeltéggel mint egy személy részére a végrehajtott munkálatok folytán felmerült költségek gazdasági költségei fejében engedélyezett kedvezményt képez.

Szilárd Ferencz dr.

GAZDASÁGI GÉPÉSZET.

Rovatvezető: Ifj. Sporzon PÁL

Az erdélyi iker váltóéke.

Sporzon Pál „A kiscsászda mezőgazdasági gépei” című füzetében rendkívül találóan ír — valószínűleg az erdélyi viszonyokra czé-

lozva — a hegyvidéken gazdálkodó kiscsászák primitív hegyi váltóékejéről. Sajnos, a dolog csakugyan úgy áll. Eppen az erdélyi gazdának kellene a zord klíma, rossz talajviszonyok mellett egy jó eke és éppen neki nincs. Mióta a székelyföldi miniszteri kirendeltség dolgait vizsgálatára Udvarhely megyében, bizonyos kinzó győtrelemmel nézem a székely kiscsászák szántását, rosszul dolgozó ekejét. Állandóan kutattam, kerestem egy ide megfelelő eketípust, úgy, hogy az ekekérdést az iteni gazdasági egyesület is magaévá tette és az egész problémává nőtte ki magát.

Amint „magyarországi” gépgyárosok jöttek, mondjuk „vetődtek hozzám”, figyelmeztettem őket, hogy a síkföldű, televényes „magyarországi” vidékekre készítettek már jobbnál-jobb ekeket, de most készítsenek az elhanyagolt Erdélyre is, az ottani földekre egy jó hegyi váltóéket.

Mert a jó váltóékek, a Sack-féle, a Bächer-Melichar-féle, a Kühne-féle stb. jók ugyan, de nem Erdélybe és nem a székely kiscsászának valók.

Nem valók (vagy mint a székely mondja: „nem talál münket”) azért, mert nehezek és drágák.

Egy 70—80—90 kg. nehéz ekét a tehénnel dolgozó székely nem tud használni az ő köves, palás, meredek — sokszor 60° hajlásu — földjein.

Egy ekéért a székely nem ad 70—80—100 koronát, ha még aranyozva volna is.

Azért lett probléma itt az ekekérdés, mert nagyon nehéz megtalálni azt az ekét, ami a székelyt „találni fogja”. Azelőtt 10—15 évvel még a faekék jártak. Nagyon sok székelynél látom még a faekét, igaz, hogy csak a csürben, a lim-lom között. A faekét kiszorította lassankint — itt minden lassan megy — a „miskolczi eke”. Hogy miért miskolczi? Azt nem tudom. A székelynek itt van pityókája (burgonya), mely a közönséges violakék magyarországi takarmány- (marha) burgonya, ezt is miskolczi pityókának hívja.

Ezen miskolczi nevezett hegyi váltóéket Rieger Andras nagyzebeni gépgyáros hozta be Romániából és árjegyékében „Balkán-ekének” hívja. Különös szerkezetű eszköz, de jobb, mint a faeke. Rieger apróbb javításokat végzett vele, tökéletesítette, lakatosműhelyéből gépyárat emelt, olcsóbban tudta adni és rövid idő alatt elterjesztette egész Erdélyben, úgy, hogy a gyergyói székely és a fogarasi oláh is ezen ekével szánt ma itt Erdélyben.

Azaz nem szánt, hanem turja a földet, mint a vasalóval. Mert ezen váltóékevel nagyon gyatra munkát végez a gazdája. Száraz földbe nem megy bele, nedvesben pedig maszatol. Jó szántásnál lehet vele vagy két-háromujnyi mélyre menni. Ezt azután szereti a gazdája, mert a mély szántástól a székely irtózik. Gyep-törésnél, vagy a legelő állatok által megtipodott tarlón olyan szalonna hasábokat szeletel az eke, hogy a barázdahasábba ha meg tudná az ember az egyik végénél fogni, kihuzhatná keresztben az országuton, mint egy hosszú, lapos kolbászt.

Ezen hasábok azután úgy állanak végig a

Tekintetes

Oberurseli mótorgyárnak

WIEN, VI/2., Gumpendorferstrasse 72.

Felszólításukra értesítjük, miszerint az Önöktől vásárolt három GNOM-mótorral teljesen meg vagyunk elégedve. A 3 lóerős mótör évek óta kifogástalanul naponként hajtja a szecskavágót s keze ése egy egyszerű béresember gondjaira van bízva. A két 12 lóerős GNOM-mótor, amelyek a cséplőgépeket hajtják, teljes melegegésükre üzemen tartják a cséplőszekrényeket. Az idén önként vett GNOM-mótor, úgy mint az előzőleg hozott mótör, epp úgy bevált, amint hogy reménylettük. Kísérletképpen az idén átviteltett a sárreli uradalomba, ott is, dacára a hosszú rozskéveknek, teljesen megfelelt a tőle várt erőfeszítésnek. A gazdasági malomban is tételt vele kísérlet s miután egyenletesen hajtja az őrlőköveket, jobb és szebb lisztet produkál, mint mikor gőzmozgony tartja üzemben a malomköveket. Ezen előnye mellett kiemelendő, hogy a cséplési költség, a gőzmozgonyt és benzint mótört összehasonlítva, lényegesen a GNOM mótör javára szolgál. Nem megvetendő előnye továbbá az, hogy a régebbi mótör, dacára annak, hogy már 4 év óta dolgozik évente július 15-től október 20—25-ig, a javítási költség alig tett ki száz koronát.

Csorvás, 1905 október 20-án.

Tisztelettel

méltóságos gróf Wenckheim Géza osorvási uradalom: Kraft Viktor igazgató.

tablán keskeny szélükön, mint a nyers téglák, mikor a napon száradnak.

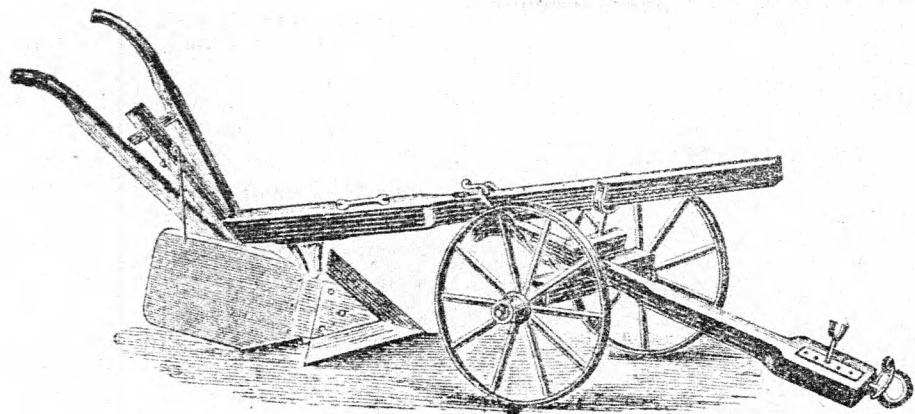
A székegy palas, köves, agyagos, sekély rétegű dombos, meredek földjeire pedig jó eke kellene, mert az ilyen sovány földet jól kell megmunkálni, hogy teremjen. Mindazonáltal a kisgazdák szeretik ezen ekejüket, mert az ő követelményeiknek azok megfelelnek.

Lassuk csak, miket követel az itteni kisgazda az ő ekejéről. Legyen az elsősorban olcsó. Legyen az könnyű, hogy azt hegyes-völgyes földjein két gyenge, fehér tehenével (mert csak a vagyonos székegy tart örököt) huzathassa. Legyen tartós, hogy köves földjén ne kopjon el gyorsan, de ne legyen súlyos, hogy az ekét ne legyen nehéz munka a szekérről és leemelgetni.

Az eke munkáját, a talajporhanyítást, fordítást stb. nem igen nézi; a fő előny, az olcsóság legyen meg és a tartósság (hiszen vasból van, nehezen kopik!) legyen meg. Így azután nem csoda, hogy elterjedt ezen eke, melyet taligástól együtt részleltetésre kap 13 koronaért. Az eke képét mellékelem.

Miután ezen ekevel jó talajmunkát végezni nem lehet, arra törekedtem, hogy egy jobb és az itteni viszonyok között megfelelő ekét találjak a kisgazda számára.

Alkalmi utaimon fölkerestem Brassótól-Nagyszombatig minden gépgyárt, gépészt, hogy megismerjem az ottani vidéken használatos ekét. Találtam ugyan különféle váltóeke-típusokat, de azt láttam, hogy a hegyes vidékeken egész Erdélyben ezen eke használatos.

247. ábra. Az erdélyi régi hegyi váltó-eké.

Vagyis nem mindenütt, mert a barcasági brassómezei szászoknál már a legmodernebb Sack-eké használatos, de ez kivétel, amint kivétel Erdélyben a barcasági szász egész mezőgazdasága.

A különféle gépgyáraknál összeszedtem 4-5-féle váltóeke-típust, hazahoztam és kipróbáltam. Nem volt megfelelő egy sem az itteni speciális viszonyokhoz.

Találtam azonban egy itteni úri birtokosnál egy-kéteketestest típusú, melyet, hibáit kiküszöbölve, elkészíttettem és próba alá bocsájtattam. Közben az Udvarhelyvármegyei Gazdasági Egyesület ekeversenyt rendezett, melyen ezen eke találtatott legjobbnak. Ezen ekén több ízben szántáspróba után azután még kétféle változtatást tettem, azután újra kipróbáltattam és miután munkája tökéletesedett, egy nagyszombati gépgyárosnak adtam oda, ki egyelőre 20 darabot készít el, hogy azt azután a megye különféle részein a falvakban a kisgazdákkal kipróbáltassam.

Az ekén 2 eketést van a fagerendelyre rá szerelve. Egyik szánt, másik oldalt áll és pihen. A fordulónál most egy ügyesnek mondható

váltószerkezettel a dolgozó eke a gerendelyvel a fordítottat és a pihenő eke álltatik be munkába. A pihenő eketést kissé oldalt húzza ugyan az ekét, illetve a gerendelyt, de ezt a gerendelyre szerelt vaskörtesúlylyal, mely ide-oda fordítható, ahogyan az ellensúlyozás kívánja, szabályozni, illetve kiegyenlíteni lehet, úgy, hogy az ekeszarvakat a szántó egyén sokszor el is bocsájthatja. Az eke szépen jár, könnyen do gozik, a földet jól porhanyítja és a járás mélysége akár a taliga állításával, akár a fagerendely hosszabbítása által biztosan szabályozható.

Az igazságot, dacára hogy az eke súlyos nehezebb, mint a miskolci eké (ez 22-26 kg., az iker váltóeke pedig 38-40 kg., taliga nélkül érve), nem igényel jelentékenyen több vonóerőt.

Az ekén orosznyakés nincs, de azt alkalmazni — habár elismerem, hogy jobb volna — ezen szerkezeten, a gerendely forgása miatt, nem lehet. Talán később, ha nálam praktikusabb egyén fogja ezen ekét tökéletesíteni.

A földológ az, hogy az itteni viszonyokhoz megfelelő vas-váltóekét, hogy úgy fejezzem ki magam, megtalálni sikerült. Az eke könnyű, olcsó (taliga nélkül, mert a régi fataligához is használható, ami lényeges dolog, ara lesz 37 korona), nem kíván nagy vonóerőt, anyaga kitűnő, munkája pedig összehasonlíthatatlanul jobb a régiénél.

Az ekére még eredményeivel visszatérek és akkor rajzát is közölni fogom.

Azt hiszem, hogy Erdélyben nemcsak a kis-

Felelet az 572. sz. kérdésre. Különös kikötés hiányában a szegődményes földnek egész termése a cseledelet illeti, aki az egész termés fölött, tehát a kóró fölött is szabadszon rendelkezik. Általánosan követett szokás, de még inkább a cseleddel kötött szóbeli egyesség ezen természetesen változtatás ha az egyesség így szól, akkor a szegődményes földön természetesen a kóró az uradalmat illeti. Ilyen körülmények között a január 1-én kilépő éves cseledelet a kóró kiadását joggal nem követelheti. Fölfogásunk az 1907. évi XLV. t.-cz.-nek 4. §-án alapszik, amely szerint a szolgalmi szerződés föltételeit a törvényes korlátok között a felek szabad egyezkedéssel állapítják meg. A szerződésnek csak a törvényvel és törvényes rendeletekkel ellenkező megállapodásai érvénytelenek. Olyan törvény vagy rendelet, amely hasonló megállapodást tiltana, nincsen. Tekintettel az 5. §. első bekezdésére, a kóróra vonatkozó szóbeli egyesség tehát érvényes és kötelező. Sz. F.

Tinók teletetése s hidegvérű csikók felnevelése. 573. kérdés. Hatvan db 2, 3 és 4 éves tinómat tengeriszár-szeccskával, töreklékkel és dbonkint 1 kg. melaszszal akarom kiteletetni, ezenkívül jó tavaszi szalmát kaphatnék még. Fenntarthatók lesznek-e azok ezen etetés mellett jó állapotban és nem okoz-e 1 kg. melasz majd hasmenést? 3/4 éves nőri csikónak adható-e 1 kg. korpa, 1/2 kg. tengeridarához 1/4 kg. melasz polyvával keverve, amikor azok még dbonkint 3 kg. jó réti szénát és 3 kg. tavaszi szalmát kapnak? V. M.

Felelet az 573. sz. kérdésre. A tinókat kétségtelenül jó kondícióban tarthatja a tervezett takarmány s csak a fiatalabbaknak ajánlanánk még kevés olajpogácsát, hüvelyes magot vagy korpát adni, mert a szőlen forgó takarmányok nem tartalmaznak annyit fehérjét, hogy a még növekedő állatok is beérhetnék vele. Hogy főntartó takarmány gyanant eleget kapnak a tinók, azt a következők 1000 kg. élő súlyra vonatkoztatott szamítás mutatja: 15 kg. tengeriszár-szeccska, 5 kg. tavaszi szalma, 5 kg. polyva s 3 kg. melasz 23% sz. szárazanyagot, 0.53 kg. em. nyersfehérjét s 66 kg. keményítőérték tartalmaz, holott a főntartó szükséglet 0.6 kg. em. nyersfehérje s 6 kg. keményítőérték. A fehérjében mutatkozó csekély hiányt nem érzi a 3-4 éves tinó, de okvetlenül megéri a még növekedő 2 éves tinó. A fejenként etetett 1 kg. melasz egyáltalán nem okozhat hasmenést, mert a kizárólag csak szalma- s polyvafelekre utalt marha 8 kg. melaszt is képes 1000 kg. élő súlyra s naponta úgy enni, hogy hasmenést ne kapjon tőle.

A hidegvérű csikó felnevelésénél a következő elveket tartjuk irányadónak. Miután rövidebb idő alatt fejzei be a növekedést s több testet termel, mint a melegvérű csikó, több fehérjére van szüksége, mi miatt legalább az első évben 1-1.5 kg. babdarát ajánlatos vele a zabon kívül etetni. Az első évben lehetőleg csak zabot, babot s lenmagot etessünk abrak gyanánt, míg ellenben a második évben batran helyettesíthetjük a zabot korpá, malátacé-ira, olajpogácsa, tengeridarával stb. A télen továbbá murek- vagy cukorrépát, csicsókát, szóval vizenyős takarmányt is etessünk vele, mely anyagok mennyisége az első télen mintegy 5 kg.-ot tehet ki naponta. Ezekkel az elvekkel részint a vizenyős takarmány hiányában, részint abban nem egyezik meg az ön által követett takarmányozás, hogy már az első télen, tehát midőn a csikó még igen erősen nő, azokat az aránylag kevés fehérjét tartalmazó abraknemet eteti, melyek

Dorner Béla.

LEVÉLSZEKRÉNY.

Szegődményes földön termelt kóró kit illet? 572. kérdés. Vidéki- és uradalmi szokás, valamint szóbeli egyesség alapján eddig a szold-földön termelt tengerikóró az uradalom tulajdonát képezte. Természetesen a c. elédmarha takarmányozása az uradalmat terhelte. Az új cseledelet érvényében kiadandó e tehát a január 1-én kilépő éves cseledeletnek a kóró, miután az nem mint termény, hanem mint takarmány tekintendő és mint ilyen az uradalomból ki nem vehető? R. F.

WEISER J. C.
GAZDASÁGI GÉPGYÁR ÉS
VASÖNTÖDE, MALOMÉPÍTÉSZET
NAGYKANIZSAN.

Egyetemes aczélekék és ekeszerelevények. ::
Teljes takarmánykamraberendezések.
Szeccska és repavágók, darálók.
Malmok minden nagyságban.
Elsőrangú hazai gyártmány. Tessék árjegyzéket kérni.

csak szóval mégis kérdés azt je bátran hogy a hiány fogja Hizo menny Czelsz hető r menny

Felelet trágya mely f kedik. ad a d 40-50 zarlás ket trá ide sz 100 kg trágya, belőle, sebb a ható t mindig szuper legyen Csel zik-e a kr-t (3 fizeti a

Felelet ugyar cselede nézve. den a vonatk törvény nak II kereset áll az levonn sen se áll a gazdár áll azo térített a köte eddig, törvény XXIX.

Trágya des. Oio megörö sekr e pornak trágya *Felelet* megörö haszná tudja a hatást annál k kellene vel-e g here t általán mint az 1-2 h

Fejős 550 kg

A
ingyos séné kórók nyilva

csak a második télen elégíthetik ki a csikót, szóval ön kevés fehéjért ad neki. Ha azonban mégis megmaradna terve mellett, akkor — miután kérdése főleg csak a measzra vonatkozik — azt jelenthetjük ki, hogy a 3/4 éves csikóval bátran etetet 1/4 kg. melaszt, mert az oly kevés, hogy hasmenést nem okozhat, sőt ellenkezőleg, a hiányzó vizenyőstakarmánynak azt a hatását fogja átvenni, hogy a ganaji lágyítja. *Cselkó.*

Hízósértéstrágya. 574. kérdés. Nagyobb mennyiségű hízósértéstrágyával rendelkezem. Czészerü-e ezen trágyaféle luczerna és öntözhető rét felültrágyázására és káposztaföldre és mennyi adandó belőle kat. holdanként.

G. G.

Felelet az 574. sz. kérdésre. A hízósértéstrágya a legjobb trágyafélék közé tartozik, mely főleg gyorsan bomló nitrogénben bővelkedik. Luczernaföldekre csak az esetben volna adandó, ha a luczerna nagyon gyenge, ekkor 40—50 q. elegendő, minden más esetben pazarlás volna a sertéstrágyával a luczernaföldeket trágyázni. Öntözött rétekre már inkább való, ide szinten 40—50 q. adandó és ezenkívül 100 kg. szuperfoszfát. A káposztaföldre kitűnő trágya, kat. holdanként 80—100 q. adandó belőle, aszerint, amint szárazabb vagy nedvesebb a trágya. Igen jó eredménnyel alkalmazható takarmányrépa, tengeri és szőlő alá, de mindig czészerü lez holdanként még 100 kg. szuperfoszfátot is adni, hogy a nitrogén ne legyen tulsúlyban. *Cs. S.*

Cselédség kereseti adója. 575. kérdés. Tartozik-e a cseléd az eddig fizetett adót, 1 frt. 60 kr.-t (320 K.) fizetni, avagy a szolgálatadó gazda fizeti azt?

P. M.

Felelet az 575. kérdésre. A cselédtörvény csak ugyan nem tartalmaz semmiféle rendelkezést a cseléd által fizetendő I. osztályú kereseti adóra nézve. Ebből az következik, hogy marad minden a régiben, úgy, amint azt a kereseti adóra vonatkozó törvények előírják. Az egyenesadó-törvények és szabályok hivatalos összeállításának III. pont alatti 11. §-a szerint a cselédek keresetadóját a munkások fizetik, de j. g. kban áll az általuk lefizetett adót a cselédek béréből levonni. Minthogy ezen a törvényes rendelkezésben semmi változtatás nem történt, ma is úgy áll a dolog, hogy a cseléd kereseti adóját a gazdára vetik ki, az is fizeti azt meg, jogában áll azonban az így fizetett adót magának megtéríteni, illetőleg a cseléd béréből levonni. Ez a kötelezettség és az a jog ezentúl is, mit eddig, nem a cselédtörvényen, hanem az adótörvények rendelkezésén alapszik. (1875. évi XXIX. t. cz. 11. §-a.) *Sz. F.*

Trágyagipsz-liszt alkalmazása. 576. kérdés. Olcsón kaphatnak régi gipszmin tákat, ezeket megőrölve trágyagipszként ohajtanám a loherésekre elhinteni. Az a kérdés, vajjon ezen gipszporoknak van-e oly hatása, mint a közönséges trágyagipsznek.

K. S.

Felelet az 576. sz. kérdésre. A gipszmin tákat megőrölve, lehet ugyan a herések trágyázására használni, de csak akkor, ha lisztfinomságra tudja azokat megőrletni, különben nem sok hatást várhat, minél durvábbra lesz örölve, annál kevesebbet. Mindenekelőtt azonban azt kellene megállapítani, hogy egyáltalában növeli-e gipszezés az ottani viszonyok között a here termését, mert a gipsz korántsem oly általánosan érvényesülő trágyája a heréseknek, mint azt azelőtt vélték. Czészerü lenne ezért 1—2 holdon kísérlet utján e kérdést tisztázni. *Cs. S.*

Fejőstehenek adagolása. 577. sz. kérdés. 550 kg. átlagsúlyú szimmenthali t heneim

naponta 9 liter tejátlagot adnak. Nyáron át zöldtakarmányt és naponta 1 kg. repezepogácsa- és 1 kg. tengeridara-abrakot kaptak. Teleltetésre adhatok-e naponta és darabonként 20 kg. takarmányzúkorrepát, áprilistól kezdve 20 kg. savanyított répaszeletet, 4 kg. finom vöröshereszénát, 1 kg. repezepogácsát, 1/2 kg. tengerit és 1/2 kg. árpadarát és megfelelő mennyiségű pollyát. Elegendő lesz-e ezen takarmány a 9 liter napi fejéi átlag fenntartására? *I.*

Felelet az 577. sz. kérdésre. Ha az 550 kg. súlyú tehén 9 liter tejet ad, akkor minimális tápszükséglete 0.66 kg. fehéjre s 4.7 kg. keményítőérték. Ellenben fejeként s naponta etetett 20 kg. javított takarmányrépa, 4 kg. vöröshereszéná, 4 kg. törek, 1 kg. repezepogácsa, 0.5 kg. tengeridara s 0.5 kg. árpadara tartalmaz: 10.7 kg. szárazanyagot, 0.58 kg. fehéjért s 5 kg. keményítőértéket. Számításunk szerint tehát elegendő keményítőértéket kapnak a tehének, de a fehéjében némi hiány mutatkozik, mely még azáltal sem küszöbölhető ki, ha több töreket etetnek velük. Ezen a bajon többféleképp lehetne segíteni, pl. 1.5 kg. bereszénával, vagy a repezepogácsának 1 1/2 kg.-ra való emelésével, amikor a gabonából 1/3 kg. el volna vonható. Mi továbbá köteleességünknek tartjuk figyelmét arra is felhívni, hogy a 9 liter fejési átlag ugy keletkezik, hogy egyes tehének több, mások kevesebb tejet adnak. Utóbbiak természetesen jól járnak, de a több tejet adók nem érhetik be a fenti adagolással, ha csak arról nem gondoskodnak, hogy a gyengébb tejelők abrakjából elvonnak valamit a jobb fejősök számára. Ami a későbbi etendő besavanyított zúkorrepaszeletet illeti, az csak az adagolás keményítőértékét fogja némileg csökkenteni, ami azonban nem baj, mert abból ugyanis némi fölösleget kapnak a tehének; a fehéjhiányon azonban a szelet sem fog segíteni. *Cselkó István.*

Cselédmarha őriztetése. 578. kérdés. Köteles-e a gazda azon esetben, ha a cselédségnek marha- és sertésállománya van, a cselédmarhák, illetve sertések mellé pásztort állítani, illetve joga van-e ezen pásztor fizetését a cselédektől követelni?

G. F.

Felelet az 578. sz. kérdésre. Tudtunkkal általánosan követelt régi uzus szerint a cselédek állítanak pásztort szegődményes jószágai mellé s azt ők is fizetik. A cselédtörvény semmi olyan intézkedést nem tartalmaz, amely az őriztetés terhét és költségeit a gazdára hárítaná. Ha azonban a cselédmarhát a gazda őrizteti, úgy a pásztor fizetésének megtérítését a cselédektől csak akkor követelheti, ha velük szerződésileg így állapodott meg. *Sz. F.*

Mezőgazdasági állapotok és események Angliában.

(Nemeskéri Kiss Sándor londoni segédszaktudósító jelentése *Daranyi* Ignác dr. földművelésügyi miniszterhez 1908. évi szeptember 12-éről.)

I.

Az aratással országwide nagyon el vannak még maradva, de különösen az északi s magasabban fekvő részekben; oka ennek az utolsó 2—3 hét hideg, esős és viharos időjárása. A gabona nagyrésze kint van még a földben, részint learatva, részint még labon; szerencsére még, hogy az állandó hűvös időjárás folytán nem kell a csirázástól tartani; a sörépa minőségének erős romlására azonban el vannak a gazdák készülve. Nagy károkat tett a kedvezőtlen időjárás az idén oly kiválóan szépen ígérkezett komlótermésben. Sok helyen, így különösen Kentben a vihar nagyon összerongálta a rud-, sodrony- és zsi-

negerkezeteket s ezáltal a szedést is tetemesen megnehezítette. A komló piacra azonban lényeges árváltozás mindaddig nem észlelhető. Még legjobb kilátások a buzára vannak, legrosszabbak a zabra.

Az eső a répának, zöldtakarmánynak, burgonyának és legelőknak ugyan jót tett, de minden tekintetben elég lenne már belőle; több vidékről jelentik, hogy a burgonyán a fekete betegség (black scab) jelei mutatkoznak. Az augusztus első két harmadában volt nagy meleg és szárazság annyira kitépte a legelőket, hogy a mostani bő esőzés dacára is szomorú kilátások vannak a téli takarmányt s a legeltetést illetően. Ez abban nyilvánul, hogy a szarvasmarha, de különösen a juh ára tetemesen (darabonként néhol 4—5 shillinggel is) csökkent.

Írországban igen jó a termés; különösen megemlítendő a kiváló minőségben betakarított bő szénatermés.

Kanadában is nagyon bő esztendő van. Augusztus végi számítás szerint 275—285 millió bushel buza, zab és árpara van kilátás; ugyancsak akkori számítás szerint még 36,000 aratómunkásra volt szükség. 19,000 Manitobában és 17,000-re Albertában és Saskatchewanban. Szeptember 4-iki jelentés szerint a gabonának körülbelül 50%-a le volt már aratva. Ottawában határozatot hoztak, hogy a délafrikai háborúban résztvevő kanadai önkénteseknek földbirtok ajándékozassék.

A kormány Írországban évi 6000 font sterling segélyt engedélyezett a dohánytermesztés előmozdítására. Angliában még nincs szó erről.

E. I. Cheney és M. T. Baines, mint a kormány megbízottai, jelentést nyújtottak be a Board of Agriculture-höz a kisbirtokról szóló törvény (Small Holdings Act. 1907.) foganatosításáról. A miniszter, Lord Carrington, ez ügyben októberre gyűlést is hívott össze, melyen a gróf-ságok elüljárói meg fognak jelenni.

Ugyancsak október hónapban lesz a kisgazdaságok mivélésére vonatkozó gyakorlati utmutatás az Olyo pia területen.

A világhírű dublini lókiállítás és lóvásár ez idén augusztus 25—26—27-én tartatott meg s a látogatottság a kedvezőtlen idő dacára is igen nagy volt. Az anyag mennyiségre (1200 drb ló) és minőségére sem maradt mögötte az előző évi vásárok az. Élénk vásár, magas árak; a legmagasabb árak (1250 font = körülbelül 30,000 korona) a nehézsúlyú vadászlovak első díjának nyerteséért, egy Athling-A-cetic k. után származó 5 éves fél érkancsaért fizettek. A lókiállítással egyidejűleg juhkiállítás és díjazás is tartatott, majdnem kizárólag írországi résztvevőkkel.

Szeptember 1. és 2-iki számainon közli a „Times” a m. kir. földművelésügyi miniszter kimutatását a viág ez évi gabonaterméséről.

Ugyancsak a szeptember 1-iki „Times”-ben jelent meg az angol földművelésügyi miniszter kimutatása az ezidén mezőgazdasági mivélés alatt lévő területekről s a mezőgazdasági állatállományról. A bevetett terület, mint azt már vagy negyedszázad óta tapasztalnak, é. ről-évre fogy; a tavalyi évvel szemben is 32,000 acre-val (0.1%) kevesebb a búzát, burgonyát és luczernát kivéve, minden veteménynél észlelhető ezen apadás, legnagyobb azonban az árpanál: 45,000 acre (2.6%). (Komlóval 38,916 acre van ez évben beültetve az 1907-iki 44,938 acre s az 1906-iki 46,722 acre-val szemben.) Az állatállományt tekintve, 10,700 db lóval (0.7%) és 6,900 db szarvasmarhával (0.1%) van kevesebb, mint tavaly, míg a juhállomány 924,000 (3.5%), a sertésállomány pedig 187,000 darabbal (7.1%) növekedett.

Hasonlóképpen a „Times” hasábjain folyik vagy két hét óta egy érdekes vita, illetve véleményezés a traktórasok különböző módszerek szerint való konzerválásáról. Az e tárgyban megjelent cikkek tartalmát azonban a tárgy terjedelménél fogva csak külön meghagyásra fogom jelteni.

II.

1908 szeptember 30-áról.

Ambár az időjárás szeptember második felében határozottan javult és melegebb s szárazabb

A MAGYAR GAZDASZÖVETSEG

ingyen közreműködés fogyasztási és értékesítő szövetkezetek, valamint földművelő társaságok létesítésénél és tanácsot ad általában minden szövetségi kérdésben. Falusi gazdaszövetkezetek vagy gazdaszövetkezet alakít. Abból a célból, hogy a földművelőknek a földvásárlásnál utbaigazítással szolgálhasson, nyilvántartja a földvételre és eladási szándékokat. Aki tehát földet venni vagy eladni szándékozik, az

jelentse be ezen szándékát a Magyar Gazdaszövetségnek. Budapest, VIII. Szentkirályi-u. 40., melynek tagjalehet minden magyar honnagár és a köz javáért dolgozó minden testület, ha magát évi 12 kor. fizetésére kötelezi. Ezen tagság fejében jár a havonta megjelenő „Magyar Gazda” Szemléje” vagy a „Szövetkezés” című hetenkénti közértesítő folyóirat. Évdíjas tagok évi 2 koronával is beletartoznak, melyért számos hasznos tájékoztató könyvet, füzetet kapnak.

is volt e két utolsó hét, a napok tetemes rövidülése folytán az aratás és hordás még mindig csak lassan halad előre. A Temzétől délre ugyan már befejeztnek mondható és a szigetország középső részein is — igaz, hogy néhol megvisselt állapotban — több, mint 90% be van hordva, de Anglia északi részein és Skócia nagyobb részében még több, mint a fele termés kint van, sőt az egészen északi vidékeken még meg sem kezdhették az aratást; e részeken a nyirkos időjárás kiválóan sok kárt tett és ismét igen rossz-termésű év lesz az idei. A cséplési kimutatások szerint általában elég jól fizet a gabona, míg a minőség bizony nagyon változó; e tekintetben az árpa s a zab szenvedett legtöbbet.

E hó közepe felé jelentek meg az országos termésjelentésekből összeállított táblázatok; a jó közép-termetű 100-nak véve, a különböző veteményekre való kilátás a következő volt:

	buza	árpa	zab	bab	burgonya	répa
aug. 1-1 becslés szerint	87.92	88.53	88.93	88.86	91.62	86
aug. " " "	91.1	89.5	88.5	88.9	95.8	87.6
sept. " " "	90.9	87.8	87.8	90.0	93.14	88.3

Látjuk ebből, hogy az augusztusi javulás tetemesen kisebb, mint a júliusi, néhol éppen rosszabbodás. Az árpánál különösen minőség szempontjából lesz nagy a veszteség. Még a burgonya mutatkozik legjobbnak, bár a „fekete betegség”, melyről múltkor jelentésben tettem említést, terjedt, úgy hogy kevés vidék mentes tőle teljesen. E statisztikai számokban azonban még maguk az angolok sem bíznak teljesen, mert az id-iz-sz-széyes időjárás folytán az ország különböző részeiben annyira eltérően állanak a vetemények, hogy mindenhon még a valószínű eredményt sem lehet megállapítani.

A takarmányrépa országsszerint jó, ugyancsak a kerekrépa (turnip) is. A legelőket ugyan felfrissítette az esős időjárás, de a heves nyár okozta kárt nem hozhatta helyre. Szepember közepén az ország több vidékén előfordult éjjeli fagy károkat okozott különösen a takarmány-tengeri (csalánadé) vetésekben, melyekre pedig a tehénészetekben ezen áltában takarmány-szegény esztendőben erősen számítottak.

A szarvasmarha ára igen alacsony; a juh-árak még augusztus óta is estek, néhol darabonként további 2 shillinggel is; a sertés-árak a nyárhoz képest valamivel javultak, de még jóval az átlag alatt vannak. Jó árú egyedül a tejelőteheneknek van.

Az Írországra vonatkozó statisztikák is megjelentek már. Itt is apadt a mezőgazdasági művelés alatt levő terület; 39 $\frac{1}{2}$ ezer acre-el kevesebb, mint tavaly, ami 17%-nak felel meg. Az egész apadásból árpára 16,000 acre, zabra 15,000, buzára 1 $\frac{1}{2}$ ezer acre esik. Takarmányrépa 5000 acre-el (7 $\frac{1}{4}$ %) több van, mint 1907-ben, míg kender 12,000 acre-el (21 $\frac{1}{4}$ %) kevesebb van. Rét 21,000 acre-el van több, legelő 69,000 acre-el, mely nagy növekedés azonban nagyobb hegyi és mocsárterületeknek a legelőkhöz való besorolásából ered. Ló 8400-al, szarvasmarha 115,000-el van több. Ez év szarvasmarhaállománya 4,792,000 db) évek óta a legnagyobb. A sertésállomány 99,000 darabbal apadt.

Említéseméltő gulyaárverés volt e hó közepén Langfordban, hol Mr. Sidney Hill bagyatkához tartozó shorthorn-gulyát árvereztek el. A 35 darab tehénből 5 üszőből és 11 darab bikából álló gulyaért darabonként 92 $\frac{1}{2}$ font sterling, azaz körülbelül 2208 korona átlagart kaptak. A legmagasabb árat (220 guinea = körülbelül 550 K.) egy tehénért fizették.

Franciaországból jelentik, hogy Champagne vidékén a penész a szőlőtermést teljesen tönkretette. Ay, Moussy, Ep-rnay, Avize és Reims kör-

nyékén egyáltalán semmi termés nincs. A szőlősgazdák közt élénk a mozgalom, hogy az állam akadályozza meg az idegen boroknak Champagneba való szállítását s az ottani gyárakban „Champagne-i” pezsgővé való feldolgozását, mert az amugy is évek óta sújtott borvidék a külföldi bor versenye miatt nem bír labraállani. Most is egy 30,000 hordóból álló idegen borszállítmányt jeleznek. Azt kérik, hogy ezentul csak azt a pezsgőt legyen szabad „Champagne-i”-nak nevezni, mely eredeti champagnei borból készült.

Az angol kisbirtoktörvényre (Small Holdings Act. 1907.) vonatkozó értekezlet október 7-én lesz; erről, valamint az október 6-tól 9-ig tartó országos tejjgazdasági kiállításról majd annak idején lesznek bátor jelentést tenni.

Czukorrépaszerződések.

Elérkezett az ősz. Vége felé járunk egy szomorú esztendőnek és reményvesztetten bizzuk a jövő boldogulást a csontkemény, rögs és kiszáradt földre. Ilyen a gazda sorsa! Kockázata a biztos, a kézzel fogható jelennek a jövő bizonytalanságáért. És míg reményünket feltette metjük a rögs köze, a jövő tavasszal a természet ébredésével, annak feltámadásában bizva, szomorodott szívvel vonjuk mérlegét az idei silány esztendőnek, melyre mintegy az isteni kéz átka látszik reánknehezíteni. Tavasz óta elmaradt az eső, ez az eltető nedű, mely életet és bőséget áraszt mindenfelé és vegigszendvük ezt a mind a mai napig tartó rettenetes szárazság természetölő és sorvasztó hatását. Az év eredménye is ennek megfelelően alakult. Takarmány silány, gabona kevés és kapás inséges. Újból egy egész évi munkának eredménye, gyümölcs, reménye kárba vesztve, anyagi siker helyett — anyagi romlás, tiszta jövedelem, eltető nyereség helyett súlyos veszteség és a vagyonbuktás íjesztő réme áll előttünk. Kétszeresen érzik azonban ennek az évnek a nyomorúságát a czukorrépatermesztő gazdák.

A czukorrépa, — mely okszerűen kezelve, tavaszon és nyaron át csak ügyesmettel a munkát és tőkét — nem sikerült Gözeke, trágya, műtrágya és gondos munka mind beleölte ebbe az áldatlan terménybe, mely az id járás viszonyosságai következtében „memento”-ként figyelmezteti a gazdát természetének a jelen magyarországi viszonyok között való feltétlen abbanhagyására. Mintegy isteni utmutatás ez a gazdák arra nézve, hogy számvetésükben az ilyen nyomorúságos esztendőket tekintet nélkül ne hagyják. Ne engedjék magukat befolyásolni a czukorrépa üzemeltetőinek mesés eredményekről szóló jelentései által, kik a szerződő felekkel ezeket elhitelve, a czukorrépatermesztés jövedelmezőségének szöszölőik még azon nyomorúságos árak mellett is, melyeket a kartellált gyárak nékik mint ultimátumot előírnak. Mert az ilyen rossz esztendő is hozzátartoznak a nagyobb időközök terméseredményeiből veendő átlaghoz és tetemesen leszállítják akár egy-egy rekordtermés vajmi ritkán előforduló eredményét is.

Tekintettel arra a körülményre, hogy az ősz beálltával rendszerint megindul a lélekfogás a jövő esztendőre, amennyiben ilyenkor kezdnek már nyakuk a járnai a gyár megbízottai a gazdák-

nak, részben, hogy a régi szerződéseket megújítsák, másrészt pedig, hogy új természeteket szerezzenek a gyárak részére, főleg az utóbbiak, mint e sikos téren teljesen járatlanok érdekében nem lesz felesleges néhány szót szólni arról az általánosan elterjedt czukorrépaszerződési formuláréről, mely a gazdát szöröstől-böröstől kiszolgáltatja a czukorgyárak önkényének és mely szerződés pontozatainak átolvasás nélkül való aláírása már nem egyszer keserű megbánását vonta maga után az etekintetben könynyelműen hiszékeny gazdáknak.

Előttem az ácsi és sárvári gyárak nyomtatott szerződéseinek egy példánya. Az ácsiké másféloldalas, a sárváriaké három sűrűn tele nyomtatott oldal. Már pedig minél több nyomdafi-téssel van egy-egy ilyen papírosrongy bemocskolva, annál kevesebb jó háramlik belőle a gazdára. En tehát főképpen ez utóbbival kívánok foglalkozni, nem csupán azért, mivel bőbeszédűsége folytán lehető sok rosszat felelel, hanem mivel e gyárnak az országban szanaszéjjel meglehetősen sok hasonívású testvére működik, kik az alma és fája theóriája szerint eljárásukban nem sokban különbözhetnek egymástól, miáltal nagyjában általánosíthatom azon észrevételeket, melyek a sárvári gyár szerződése pontjainak figyelmes átolvasásánál feltétlenül szemükbe kell hogy ötljenek.

A szerződés elején rendszerint öklönyi betűkkel ott ékeskedik a czukorrépaért fizetendő ár, melynek megállapításában — hála a rayonnirozás üdvös intézményének — mindazonáltal vajmi kevés része jut a gazdának. A szerződésnek a gazdát megillető ezen egyetlen jogával szemben a többi megszámlálhatatlan pont mind azon kötelességekről regél, melyeket ezen jog a jelen körülmények között csakis maró gunyayal nevezhető élvezetével szemben a gazda magára vállalni köteles. Egész sorozata a pontoknak határozza meg, mit kell, mit nem szabad tennie a gazdának, mi minden betartására kö elzi magát és mi mindenről kénytelen lemondani, ha a gyár kötelezettségeinek megfelelni nem képes. A pontozatoknak eme tömkelegéből csupán a következőket kívánom kiemelni, mivel ezeket tartom a leg-érlembeknek és legkevésbé elfogadhatóknak a gazdákra nézve.

A szerződés egyik lényeges pontja akként intézkedik, hogy czukorrépa frissen trágyázott földbe nem vehető és a gyár az ilyen földben termelt répa átvételét megtagadhatja. Tudvalévő dolog azonban, hogy vetésforgó tekintetéből a legcélszerűbb elhelyezése a trágyának a takarmányok és kapások előtt történik és t-kintetbe véve azt a körülményt, hogy a kapások leginkább hálalják meg a trágyát, anélkül, hogy a trágya a legkevésbé is észlelhető rossz hatással volna a burgonya avagy a czukorrépa, a czukorgyárak eme követelése nem tekinthető egybnek, mint a gazdák hiábavaló vexaturájának.

Tetézik ezt a vexaturát a szerződés egy másik sérelmes pontjával, mely szerint a termelő kötelezi magát czukorrépaterméséből semmit sem visszatartani saját céljaira, sőt — és ez már valóban abszurdumszamba megy — ha a szerződőtől nagyobb földterületet vetett volna be

Minden gazdaságban nélkülözhetetlen eszközök

az országsszerint első helyen elismert kitünő szerkezetű és legolcsóbb

„Eredeti Kalmár-rosták” len- és heremagtisztító-gépek

Elsőrendű hazai anyagból gyártunk ezidőszert 15-féle nagyságban, különböző szerkezetben a gazda minden követelményeinek legjobban megfelelő általános terménytisztítóhoz berendezett különleges gépeket, szelelt és magválasztó rostákat, kézi- vagy ha tőrere alkalmazva. — Ezévi újdonságainkról szíveskedjék ingyen árjegyzéket kérni. — Minden esetleges kérdésekre azonnal és díjtalanul válaszolunk.

KALMÁR ZS. és TÁRSA különleges terménytisztító gépgyára Hódmező-Vásárhelyen.

Telefon 69. szám.

1905. évben Nagy-Enyeden aranyéremmel kitüntetve.

Sürgönczim: Kalmár-rostagyár.

czukorrépával, a gyár kívánságára ezt is átadni köteles a lekötött termés átadására nézve megállapított feltételek mellett. Ez a pont olyanira belevág a gazdának szabadságába és önrendelkezési jogába, hogy szinte elképzelhetetlen, miképpen találkozhatnak természetők, kik ezt a pontot tudatosan aláírják, avagy indolenciájukban saját érdekeik karára oly messzire mennek, hogy atólvasás nélkül írják alá azt a szerződést, mely gazdasági beosztásukat előre is békiyóba veri.

A szerződés többi pontja rendelkezik az összes bekövetkező természeti csapásról, tetézve az e földön uralkodó hatalmak önkényéből avagy gyarlóságából eredő mindennemű akadályról, mely a cukorrépa természeténél, kiszedésénél és elszállításánál előállhat. Nem léteznek az Uristennek az a csapása, legyen az tűz, víz, aszály, betegség, rovarkár, fagy, szállítási kalamitás, avagy más egyéb kellemetesség, mely a sárvári szerződés szerint vértézve ne találná a gyárat. Egész hadserege a pontozatoknak intézkedik ez esetekben arról, hogy a gazdáknak miképpen kelljen eljárniok, természetesen mindezt anélkül, hogy a gyárak akár csak a legcsekélyebb mértékben is részeseivé válnának a tisztára csak a gazdák által ellenérték nélkül viselendő károknak. Így többek között az első vetés után ki nem kelt répa feltélen utánvetendő, ellenben, ha akár ez, akár a másodvetés bármilyen okból nem sikerült és új vetéssel többé pótolható nem volna, a cukorgyár beleegyezése nélkül még a rossz terméseredménnyel biztató hiányos répa sem szánható ki. Ha a gyár tűzvésznek esnék áldozatul, avagy bármilyen okból beszüntetné üzemét, a szerződés minden egyéb kárpótlás nyújtása nélkül a gyár által megszüntethető, ellenben nem szűnik meg a szerződés sem bérlő-, sem birtokosváltozás esetén és a szerződésikötő elől az öt követő utódért feltétlen szavatosságot vállalni, avagy holdanként és a szerződésből hátralévő évenként 50 korona kötbért fizetni tartozik. (11. pont.) Ez esetben is fenntartja azonban magának a gyár a kötbért esetleg meghaladó kár megtérítése iránt való kereseti jogát. Ez a kis pont, amely igénytelennek látszik első pillanatra, épp oly fontos azon következtetések szempontjából, melyek belőle logikusan levonhatók. Ezek szerint tehát a cukorgyárak minimális haszna a nélkül termelt répa után 50 korona, azaz ötven korona volna holdanként. Valóban, nem megvetendő összeg! Szegény kiszorult gazdatársadalom!

Aki azonban azt képzelné, hogy ez a pont csak egy önkényűleg kikapott és részemről egyoldalul felhasznált pontja a sárvári szerződésnek, azt utalom ugyane szerződés vastag vonallal aláhuzott, tehát a gyár szerint is fontosnak minősített 7-ik pontjára, mely szerint a cukorgyár nem sima vásárral fejezt, fagyott, fonyadt, villa által szurkált, többgyökerű stb., valamint oly répának átvételét, mely digeszció után megállapítandó 12¹/₂%-nál kevesebb cukrot tartalmaz, egyszerűen megtagadhatja. Már most azt kérdelem, vajjon ugy hangzik-e ez a pont, mint amely hivatva volna akár csak a legcsekélyebb mértékben is a gazdák érdekeit képviselni, avagy ellenkezőleg nem-e éppen ez a pont az, amely egyoldalul és az utólagos jogorvoslásnak már előzetesen és teljesen való

kizárásával a gyárak önkényének szolgáltatja ki a gazdát? Kérdelem továbbá, feltétezzhető-e, hogy egy gyár, mely a tények szomorú tanúsága szerint a mezőgazdaságnak nem istápolására, sőt ellenkezőleg, annak kihasználására épült, éppen ebben az egy pontban feledkezett volna meg egyébiránt oly jól megvédett érdekeiről, hangsúlyozva kérdelem, hogy éppen ebben az egy pontban, melyet önmaga is oly fontosnak tart, hogy az összes többi pont közül, csupán ezt az egyet érdemesíti arra, hogy aláhuzás által annak fontosságát kellőképpen dokumentálja? Maga a gyár vezetősége minősítene sértésnek az ilyen, az ő fölényes üzleti szellemét és furfangját kétségbevonó inszINUÁCIÓT.

Mit mond tehát ez az imént aposztrofált pont? Ez a pont azt mondja, hogy a gyár a 12¹/₂%-nál kevesebb digeszciót mutató répa átvételét megtagadhatja. Tizenkettő és fél százaléknál tehát az a minimális határ, melynél a répa feldolgozása a cukorgyárra nézve még hasznosul jár.

Ha már most meggondoljuk, hogy a magyar répa közepes digeszciója 17 és 18% között váltakozik, az ideihez hasonló száraz években pedig majdnem kivétel nélkül 20—21%-ra emelkedik, akkor igen könnyen be fogják látni gazdatársaim, hogy az ötven korona és az esetleg azonfelül való kötbér követelése nem is oly veszedelmes, mint aminőnek talán első pillanatra látszik, de talán tudatára ébrednek egyúttal annak a szomorú ténynek is, hogy a mai répaárak mellett mily óriási mértékben lesznek kinasználva és elérkezettnek vélik majd az időt egy hathatós, erős, céltudatos és éppen ezáltal sikeres ellenakció megindítására.

A sárvári cukorgyár által oly leplezetlenül ügyetlen módon bevallott minimális haszon azonban egyúttal fokmérője kell hogy legyen ama maximális követelésnek, melyet a gazdák formáhatnak a gyárakkal szemben és mely alapját az átlagos 16—17%-nyi cukortartalom értékesítésében, illetve a 12% minimális cukortartalomhoz való viszonylatában kell hogy lelje. Számokban kifejezve, a mai 80—90 krajczáros répaáraknak céltudatos eljárás mellett egy harmadával való megnövelése nem tartozik éppenséggel az utópiák közé. Kicsinyenként majd csak beadják a gyárak a derekukat, ha látják, hogy egy mindenre kész, egyöntetű eljárásra szövetkezett falanxszal állanak szemközt.

De amint hogy meg kell változniok az áraknak, épp ugy meg kell változtatni a szerződés egyéb pontozatait is. Nem szabad, hogy a szerződés oly formát öltön, hogy a gyárosok az abszolút biztonság kényelmes páholyából élvezhessék a gazdák kínos vergődését. Tiszteességes szerződést, vagy semmilyen — ez legyen a jelszavunk. Az első lépés pedig e cél elérésére a rövidlejárati szerződés.

Ne szerződjenek senkisék egy évnél hosszabb időre, mert amíg ezt nem tesszük, mind g sikerül majd a gyáraknak az egyik termelőt a másik ellen kijátszaniok. Csak akkor, ha egy időben állítjuk a gyárakat azon tény elé, hogy vagy megadják az egyesült gazdák jogos követeléseit, vagy pedig beszüntetik üzemüket, csak akkor diktálhatjuk mi a szerződési pontokat. Ideje volna már végre, hogy a gazdák ébrednének lethargiajukból és lenék meg a szövet-

kezésben azt a korlátlan hatalmat, mely szétforgácsolt erejükben lakozik. A mai szerződésforma szégyenfoltja a gazda akaraterejének és önállóságának; elviselhetetlen terheivel szemben egyetlen kézzelfogható, de nagyon problematikus eredménye az, hogy a gyárak a czimzésekben nem kicsinyeskednek és leveleiket kiváló tisztelettel zárják. Akinek ez a kiváló tisztelet elég rekompenciációt nyújt ötven koronának holdankénti elvesztéseért, az ám csak termeljen továbbra is nyugodt lélekkel czukorrépat. Remélem azonban, hogy lesznek raj am kívül még sokan, akik ezt a mézesmadzagot mégis kissé drágának találják!?

F. J.

VEGYESEK.

Mai számunk tartalma:

	Oldal
Az OMGE. közleményei	2399
Egyről-másról	2399
Mezőgazdasági állapotok és események Angliában	2409
Czukorrépaszerződések	2410
Trágyázástan.	
A takarmányrépa műtrágyázása	2401
Tejgazdaság.	
Öröklődik-e tehát a tej zsírtartalma	2403
Növénytermesztés.	
A takarmányrépa eltartásáról	2404
Paszulytermesztési kísérletek	2404
Gazdasági építészet.	
Hollandi rendszerű miuta-tenhénistálló	2404
Állategészséggy.	
A háromkölera elleni védekezésről	2406
Gazdasági jog.	
A cselédtörtő gazda felelőssége	2406
Pótadók törlése	2407
Gazdasági gépészet.	
Az erdélyi iker váltókeke	2407
Levélzsekreney	2408
Vegyesek	2411
Esküvő. — Szociáldemokraták a páholyban —	
Az országos m. kir. növénytermesztési kísérleti állomás czukorrépakísérletei. —	
Czukorgyárak nyeresége. — Országos baromfiállítás Sopronban. — G. országos buzatermése 1908-ban. — Fiálítási hír. —	
Országos állatvásár. — Gőzhajózási hírek. —	
Vasuti hírek. — Apró hírek	
Kereskedelem, tőzsde	2414
Szerkesztői üzenetek	2417

Esküvő. Gellénfalvi Gellen Gyula panyidaróczy földbirtokos a napokban tartotta egybekeletét Nagyágán Nagy Gábor nagybirtokos és neje Malosányi Eszter leányával Zsuzsikával.

Szociáldemokraták a páholyban. A kereskedelmi tárcának a pénzügyi bizottságban való tárgyalásából az a meglehetősen pikáns adat került közkézre, hogy a betegesítő-pénztárakban országszerte, valamint a középponti pénztárban mindenfelé tipikus szociáldemokrata vezérek igen nagy állásokat kaptak. Bokányi Jakab 6000 koronás állásban ül, Kis Adolf, Sarkadi és Groszmann Miksa nemzetközi szociáldemokrata agitátorok 14,000—12,000 koronás állásba jutottak, országszerte ez a helyzet a kerületi pénztárak nagy részében is. Még tetézi a bajt, hogy például Sarkadi és Groszmann nélkülözök a szabályos minősítést is s ezt elengedték nekik, ugy, hogy minden elő-

Kollár Ferencz-féle „BITUMINA“

tiszta bitumenből készített valódi aszfalt-tetőlemez

tartós, tűzbiztos, szagtalan, kátrányozást vagy egyéb mázolásat nem igénylő tetőfedőanyag. „Bitumina“-val fedett tető bemészelve szép fehér marad és kitűnő védelmet is nyújt a nap melege ellen. „Bitumina“ régi zsindelytetők átfedésére is kiválóan alkalmas. **Tetőfedések elsőrendű szakmunkásokkal végeztenek.**

Kollár Ferencz és Társa

fedőlemez, elszigetelő-lemez, aszfalt- és kátránytermékek vegyi gyára = **Budapest.**

Telefon-szám: 90—21.

Gyár: IX. Soroksári-ut 101. Városi iroda: IX., Ullői-ut 25. Sürgönyozim: Karbókol Bpest.

képzettség nélkül ülnek 14,000 koronás állásban, míg más tisztességes hivatalnok óriási előképzettséggel se ér el soha ilyen állást. Igen helyesen arra kérték a bizottságban a kereskedelmi minisztert, hogy sürgősen reformálja törvényvel az intézményt. Tegye államivá, nevezzen ki az intézmény hivatalába tisztességes, hazafias, képzett köztisztviselőket a mai hazafiatlan szocialdemokrata közegek helyett; szüntessék be az iparosok terhére menő fényűző működést s szűnjék meg az az állapot, hogy akik egyik nap mint szocialdemokrata izgatók gyűléletek az iparosok előtt, másnap mint az iparosok pénzéből előkelően fizetett nagyurak uraskodjanak és gorbombáskodjanak a derék, szorgalmas, hazafias iparos gazdákkal. Mindenesetre igen érdekes helyzetkép ez. A bevádolt polgári társadalom érte misége fáradságos tanulmányok után olyan pályákon kénytelen haladni, melyeknek javadalma sokszor a létminimumot se éri el. A szocialista vezér urak pedig, akik a harácsoló és népnyzó burzsoák fölött naponta meghuzzák a lélekharangot, miniszteri javadalmas mellett énekelik az üldözöttek dalát. Vajjon nem gondolnak-e fázva a hird-tett eszmék érvényesülésére a munkások, látván, hogy nehezen szerzett fillérjeikből olyan pazar existenciákat teremtenek önmaguk számára a tisztelt vezér urak, amilyenekkel a régi korhadt és bűnös társadalom soha nem terhelte népies intézményeit.

Az országos m. kir. növénytermesztési kísérleti állomás cukorrépakísérletei. A „Köztelek” 85-ik számában röviden megemlékezett a „Magyar Lobogó” újságnak azon közleményéről, melyben tisztázták azt, hogy a növénytermesztési kísérleti állomás cukorrépa-fajta kísérleteket végez, melyeknek csak az az eredménye, hogy a cukorgyárosok megtudják, melyik fajta tartalmaz legtöbb cukrot és ennek a magját osztják ki a természetőknek, ha az mindjárt nagyon keveset terem is és ennek folytán a növénytermesztési kísérleti állomás a gazdaközönség megkérőzéseire működik közre. Kiegészítésként a „Köztelek”-ben felhozottakhoz legyen szabad tájékozásul a következőket elmondanom. A cukorgyárosoknak nem volt szükségük a növénytermesztési állomásra, hogy megtudják, mely cukorrépa-fajta tartalmaz leg több cukrot, mert azok már régóta végeznek egyes gazdaságokban cukorrépa-fajta kísérleteket, csak hogy ezek eredményét közzé nem tették és így az egyes fajták értékéről csak a gyárosok voltak tájékozottak a gazdák nem. Amióta pedig a növénytermesztési állomás cukorrépa-fajta kísérleteket végez, a gazdák is tudomást szerezhetnek az egyes fajták értékéről is az oly fajtát, amely sok cukrot tartalmaz, de keveset terem, visszatámaszthatják, de erre rendszerint nincs is szükség, mert az ily fajtát a gyárosok maguk kiküszöbölik. Ha a szóbanforgó kísérletek nem szolgálnak a gazdák érdekét, aligha vállalkoznának évente 50–60 gazda ezen fáradság, sok munkával járó kísérletekre. *Cserháti Sándor.*

Cukorgyárak nyeresége. A Bécsben megjelenő „Börsen- und Handelsbericht” legutóbbi száma a cukorgyárak múlt évi helyzetével foglalkozva elmondja többek közt azt is, hogy a cukorgyárak lezárva üzleti évüket, oly nagyarányú üzleti nyereséget mutatnak föl, amilyent már régen nem tudtak elérni. A bécsi cukorgyár az előző évi 7¹/₂% os osztalék helyett 12% osztalékot adott részvényeseinek, az oborai 5% helyett 10%-ot, a lobositz 12% helyett 15%-ot, a sadokai 10% helyett 12¹/₂% ot. E magas százaléku osztaléknyújtás mellett

pedig a cukorgyárak a rendesnél jóval nagyobb leírásokat és tartalékokat is rezerváltak. Az 1907/8-iki üzemszakban kellő mennyiségű cukorrépa állott a gyárak rendelkezésére, a cukorrépa minősége kitűnőnek bizonyult, a cukorárak is a lehető legkedvezőbbek voltak. Mindezek után azt kérdezhetjük a cukorrépa-termesztőktől, vajjon látták-e legesekelyebb hasznát is a cukorpiaczt mult kampánybeli kedvező helyzetének? A cukorgyárak évi merlegei és nyereségkimutatásai bizonyítják leginkább, hogy mennyire indokolt a cukorrépa-termesztőknek azon követelése, hogy a cukorrépa métermázsája után a gyárak a minimális 2 koronát fizessék meg, a cukorárjavulása után pedig a leszállított cukorrépa arányában százalékszerűen részesedjenek.

Országos baromfiállítás Sopronban. Október hó 25-én d. e. nyílt meg Sopronban a Nyugatmagyarországi Földmívelők Gazdasági Egyesülete és a Baromfitenyésztők Országos Egyesülete által rendezett országos baromfiállítás és baromfivásár, melynek sikere ugy erkölcsi mint anyagi tekintetben fényesnek mondható. E kiállítás a nyugatmagyarországi baromfitenyésztés rohamos fejlődését bizonyítja. A kiállítás megnyitását negyvenháromez és előkelő közönség jelent meg, amelyet *Laehne* Hugó, a Ny. F. G. E. igazgató-elnöke üdvözölt és *Brezovay* István dr. állattenyésztési felügyelő a földmívelőügyi miniszter nevében megnyitotta a kiállítást. A kiváló kiállított természetbaromfiakért emléktárgyat kapott: *Lóvatelep* (*Harky Schlichter* Lajos). Aranyérmét nyertek emdeni ludakért: *Gyertyánfi* Lászlóné, pekingsi kacskákért: özv. *Baky* Bélané, sárga orlyington tyukokért: *Nick* Edéné és ezenkívül meg számosan nyertek egyesületi és bronzérmét és díszoklevelet.

Csehország búzatermése 1903-ban. A cseh országos statisztikai hivatal most tette közzé Csehország 1908. évi gabonatermésének eredményeit. E kimutatás szerint a hektáronkénti átlagtermés volt búzából 18.5 (1907-ben 19.0) q, rozsból 15.5 (15.8) q., arpból 17.0 (18.8) q., zabból 13.7 (15.7) q. Tehát az összes gabonafészek hektáronkénti átlagtermése szembevetendő csökkenést tüntet fel. A bevetett terület búzánál 4207, rozsnál 10,431 hektárral növekedett, ellenben a zabnál 1784, az árpanál pedig 1095 hektárral csökkent. A terméseredmény az összes gabonafészeknél csökkent tehát és pedig az árpanál és zabnál jelentősen. A búzatermés 27,251 q.-val, a rozs 15,665 q.-val, az árpa 571,848 q.-val, a zab pedig 989,783 q.-val volt kevesebb, mint az előző 1907. termésében. A négy főbb gabonafészek mennyiségbeli csökkenése összesen 1,104,547 q., ami mindenesetre igen jelentékeny mennyiség. Érdekes világot vet az a most kibocsátott hivatalos statisztikai jelentés arra nézve, hogy az osztrák lapoknak az osztrák kormány révén kibocsátott termésbecslése mennyit ér. A nyár elején az összes osztrák lapok el voltak ragadtatva Ausztria bőséges terméseredményétől és most kitűnik, hogy az osztrák tartományok legtermékenyebbje az, amely a legkedvezőbb természeti viszonyok közt van, a mult évi terméshez képest hiánnyal zárta le terméseredményeiről szóló kimutatását. Ez igazolja azon korábbi feltevésünket, hogy az osztrák termésjelentéseket félrevezetési szándék irányítja, a papiroson lévő nagyobb osztrák terméseredményekkel nyomást óhajtanak gyakorolni a magyar gabonapiacra, hogy olcsó áron juthassanak a magyar gabonához, amelyet az osztrákok nem nélkülözhetnek.

Kiállítási hír. A Krassó-Szörényvármegyei Gazdasági Egyesület a jármegye *Bogsnai, Resiczai, Jámi* és *Temesi* járásában díjazással egybe-

kötött tenyészszarvasmarhakiállítást rendez f. hó 7., 18., 22. és 29-én. Kiosztásra kerül 2 első, 2 második és 15 harmadik díj 1200 korona értékben; ezeken kívül minden nyertes gazda díszoklevéllel lesz kitüntetve. Díjra csak saját nevelésű, vagy legalább egy év óta birtokban lévő állattal tarthatni igényt. Bővebb felvilágosítással a Krassó-Szörényvármegyei Gazdasági Egyesület titkári hivatala szolgál.

Országos állatvásár. Nagyobb jelentőségű országos állatvásár november havában a lapunk 85. számában közölteken kívül még *Pécsen* tartatik november hó 23-án. Legnagyobb felhajtás remélhető lóbol (1800), üszöböl, tehénből, tinóból (3–400).

Gőzhajózási hírek. A Magyar Királyi Folyam- és Tengerhajózási Részvénytársaság igazgatósága közölni teszi, hogy men-trendszerű hajójárait Csongrád–Szeged, valamint Szolnok–Csongrád között — mely utóbbiak kis víz miatt különben is szünetelnek — tekintettel az előrehaladott évadra, f. évi november hó 9-ével ezen időnyre véglegesen megszünteti. Továbbá, hogy a *pozsonyi átrakodással* Passau és Regensburgba irányuló vasuti és hajózási forgalomban, melyet a folyó évre kiadott árufelvétel megszűntetési táblázat szerint november 20-ig szándékoztak fenntartani, az árufelvételt a rendkívül kedvezőtlen vízállás következtében november 5-től kezdve megszünteti. Az eddig felvett szállítmányokat a lehetőséghez képest továbbítani fogja. Együttal közölni teszi, hogy a kombinált hajózási és vasuti forgalomban f. évi augusztus 1-től érvényes kivétel-díjszabás I. füzetében az alábbi módosítások, illetve kiegészítések vezetendők keresztül. A 18-ik oldalon: Kölpény állomás részdíjtétele 134-ről 138-ra; a 19-ik oldalon: Piszke állomás részdíjtétele 48-ról 53-ra, Zenta állomás csoport megjelölése „A”-ról „B”-re; a 32-ik oldalon: Bad Aibling E. B., a Lokalbahn Actiengesellschaft München állomása Bad Aibling állomás tétéleivel felveendő; a 160-ik oldalon: Seligenstadt b. Würzburg állomásonál (Passau átrakás) az I. sorozat 3 részdíjtétele 57-ről 57-re és az összétel 118-ról 218-ra módosítandó. Végül a díjszabás 6-ik oldalán a részes vállalatok közül az I-ső os. kir. szab. Duna-gőzhajózási Társaság megjelölése törölendő.

A Duna-gőzhajózási Társaság szubvenziója. A Duna-gőzhajózási Társaság szubvenziójának kérdése valószínűleg a vasutállamosítás ügyével együtt nyer elintézésre. A kormány a szubvenzió fejében főleg a díjszabásügy terén kíván magának nagyobb hatáskört és befolyást biztosítani oly módon, hogy az osztrák kiviteli viszonylatokban minden közgazdasági vonatkozásban bele szólása legyen a hajózási társaság politikájába, hogy az így a vasutakon folytatott díjszabási politikát ne ellensúlyozhassa. De befolyást kér a kormány a vezérigazgató kinevezésére, hogy így minden tárgyi és személyi biztosítékot kezébe kapjon arra nézve, hogy a társaság osztrák érdekeknek megfelelő közlekedési politikát folytasson. Ha a társaság e feltételeket elfogadja, úgy a szubvenzió felemelése is befejezett dolognak tekinthető. A társaság eddigi 1,200,000 korona szubvenzióját 1/4 millió koronával emelnék fel. Minthogy az erős versenyviszonyok a társaság bevételeit nagy mértékben rontják a tarifális téren való lekötöttséggel szemben, a társaság a szubvenzió sokkal nagyobb mérvű telemelését kívánja.

Vasuti hírek. Az osztrák hajózási csatornák. Az 1901. évben Ausztriában hozott törvény több hajózási csatorna építését rendelte el. A törvény a Dunától az Oderaig, a Dunától a Moldvaig, a Duna-Odera-csatornától a középső Elbáig, valamint ugyanonnan a Visztuláig vezető hajózási csatornák létesítése iránt intézkedett. Ezenkívül többrendbeli szabályozás lett volna végrehajtandó. A költségek fejében az 1904–1912-ig terjedő első építési időszakra összesen 250 millió koronát engedélyeztek. Ebből 75 millió folyamszabályozásokra volt szána, minél fogva a csatornaépítésekre 175 millió maradt. Az elő-munkálatokat akként kellett volna végrehajtani,

GANZ ÉS TÁRSA, HOFHERR ÉS SCHRANTZ FELSŐMAGYARORSZÁGI VEZÉRKÉPVISELŐI.

Takarmánykamra-berendezések járgány-, gőz- és motorhajtásra; szecskavágók, repavágók, darálóok stb.
Gőzekealkatrészek, gőzekevasak, kormányok, acél- és fémalkatrészek, gőz-ekesodronykötelek.

Kazánkovácsmunkák, új tüszek-rények.

Malomberendezések!

Diesel-, szivógáz-, benzín-motorok.

SZILÁGYI ÉS DISKANT GÉPGYÁRA, MISKOLCZ.

Pontok kiadója!

hogyan kezdett...
kezdett...
kellett...
folyam...
tették...
sem k...
építé...
a Dun...
mint...
megej...
terjesz...
ben n...
költsé...
Szár...
ménye...
ország...
álloma...
márv...
lével...
állomá...
elfuvar...
a C os...
szabás...
díjjal...
folyó...
érvény...
Apró...
Magyar...
ban G...
ben tar...
Magy...
terme...
Hank...
szerkez...
pontosa...
A nagy...
telen v...
Viró...
gyében...
mölcsi...
Köburg...
védnök...
gokból...
kiállítás...
lelkes...
Tüzelt...
minisz...
kincstár...
engedte...
7383...
tetet...
Ö zón...
részére...
erdélyi...
volt hal...
díjas he...
feladatok...
ügyelet...
kezés az...
bélv...
mivelés...
végb...
15-ig ki...
sági aka...
Vízme...
niszter...
zett, am...
gyakorla...
a vízi...
tervezte...
vételek...
szakmá...
képesek...
kulturm...
költsége...
keres...
ban ma...
kiképzés...
térít...
ban rész...
latok szá...
tásért...
fizet...
tervezte...
ber 1-én

A K...
CZ...
saj...
a

hogy a csatornák építését meg kellett volna kezdeni még 1904-ben és le később 20 év alatt kellett volna befejezni. Időközben a tervbe vett folyamszabályozásokat nagy részben végrehajtották, a víziutak építését azonban még meg sem kezdték. Kitént ugyanis, hogy a csatorna-építékre tulkevis költséget irányítottak elő. Magának a Duna-Odera-csatornának építése nem kevesebb, mint 400 millióba kerülne. A kormány utólag megajított hivatalos vizsgálatok alapján előterjesztést fog tenni az országgyűlésnek, melyben megvilágítja a helyzetet, kéri fogja a költségek felmérését.

Száritott répaszelekküldemények fuvardíjkezdésénél. Szerencsésül a magyar szent korona országainak területén f-kő állomásokra (a határ-állomásokat ide nem értve) teljes kocsiakománnyokban szállítandó száritott (de nem szörp-lével telített) répaszeletet után, ha ezek a rendeltetési állomáson tenyeg leadatnak és onnan tengelyen elfuvaroztatnak, a m. kir. államvasutak vonalain a C osztályú díjtétel helyett az I. kivételes díj-szabás tételét alkalmaztatnak. A rendes fuvar-díjjal szemben a mérséklés 25-30%, mely a folyó év végéig rovatolás útján alkalmazva érvényes.

Apró hírek. A Kisbirtokos Szövetség terjeszkedése. Magyarország Kisbirtokos Szövetsége a napokban Gyomán és Sikátor veszprémmegyei községben tartott szervekedő gyűlést.

Magyar találmány sikere. A magyaróvári növény-termeztési kísérleti állomás első asszisztense, Hankóczy Jenő, hosszas kísérletezés után egy oly szerkezetet állított elő, amelyvel szakszerűen és pontosan megállapítható a gabonaliszt korpa % a. A nagyjelentőségű találmányt a feltaláló kénytelen volt Lipcsében értékesíteni.

Virág- és gyümölcskiállítás Jolsván. Gömör megyében Jolsván, e hó 25-28-án virág- és gyümölcskiállítást rendezett Podhradszky Andrásné, Kóburg herceg uradalmi igazgatójának neje védnöksége mellett az ottani hölgy- és férfita-gokból álló rendező-bizottság. Az igen sikerült kiállítást Baltazar János lelkész nyitotta meg lelkes buzdító beszéddel.

Tüzeltő szegényeknek. Daványi földmivvelésügyi miniszter újabban elrendelte, hogy az összes kincstári erdők összes hulladékfaja ingyen átengedessék a szegény népnek. A múlt télen 7383 szegény embernek 17,533 m³ tüzelőt enged-tetett át.

Ösztöndíjjal gazdagsági akadémiai hallgatók részére. A kolozsvári m. kir. gazdasági akadémian erdélyi születésű és jó végbizonyítvánnyal bíró volt hallgatók részére 2 évi, 800 korona ösztön-díjas hely van üresedésben. Az ösztöndíjasok feladata az akadémiai konviktusokban való felügyelet és az egyes tanszakoknál való segéd-kezés az igazgató utasítása szerint. Az 1 koronás bélyeggel ellátott folyamodások a m. kir. föld-mivvelésügyi miniszterhez czimezve, születési és végbi bizonyítvánnyal felszerelve f. évi november 15-ig küldendők be a kolozsvári m. kir. gazda-sági akadémia igazgatóságához.

Vízmeztéri iskolák Kassán. A földmivvelésügyi mi-niszter Kassán 3 éves vízmeztéri iskolát szerve-zett, amelynek célja a tanulókat elméleti és gyakorlati oktatás útján annyira kiképezni, ho-ly a vízi munkálatokat mérnöki felügyelet mellett tervszerűen végrehajtani és fenntartani, a fel-vételeket mérnöki vezetés mellett teljesíteni és a szakmájukba vágó egyéb teendőket elvégezni képesek legyenek. Az iskolát a kassai m. kir. kulturmérnöki hivatal főnöke vezeti. Az állam-költséges növendékek kötelezők a tanfolyam si-keres elvégzése után 5 éven át állami szolgálat-ban maradni, ellenesetben pedig 1000 korona kiképzési költséget az államkincstárnak meg-téríteni. Az államkötéses tanulók teljes ellátás-ban részesülnek, míg a magán sok vagy társu-latok szolgálatában álló tanulók a lakásért, ellá-tásért, író- és rajzanyagokért havonta 80 koronát fizetnek. A felvételi feltételeket és a tanfolyam-tervezetet a „Földmivvelési Értesítő” f. év novem-ber 1-én megjelent száma tartalmazza.

Háziipari szövetkezetek állami támogatása. A föld-mivvelésügyi miniszter az Okéri Kosárfonok, a Bácsordasi Kosárfonok és a Kisgyegyesi Termelő-szövetkezet részére államségielyt és feldolgozó gépek adományozását engedélyezte. A Cs. ngrád-megyei Háziipari Szövetkezet évi forgalma immár meghaladja a 200,000 koronát és újabb ismét 1000 munkás jelentkezett a téli háziipari foglal-kozásra, úgy hogy a miniszter ismét 4000 kor államségielyt engedélyezett a háziipari kurzusok és szövetkezetek szervezésére.

„A göbő a gazdaságban”. Humoros gazda-sági tárczák. Második olcsó kiadás. Ára füzve 1 kor. Utalványon megrendelhető Péterfy Tamás írónál. Budapest, IX. ker., Köztelek.

Parcellázások jutányos és gyors keresz-tülvitele. A „Kisbirtokosok Országos Földhitel-intézete” üzletmüködési köre kiterjed a parcellázások lebonyolítására és az e célra szóló kölcsönök adására is. Az intézet rendelkezése kizár minden nyereszkesedést, miért is maga par-czellázási célokra birtokot nem vásárol, hanem kívánatra elvállalja méltányos munkadíj ellené-ben a parcellázások teljes (jogi, telekkönyvi és mérnöki) lebonyolítását s e célra megbizott-ját a helyszínre kiküldi, aki az összes teendőket ellátásáról a helyi kívánalmaknak megfelelően gondoskodik. Parcellázási célokra az intézet előnyös feltételű kölcsönöket engedélyez, me-lyekre vonatkozólag az igazgatóság (Budapest, V., Géza-utca 2. szám) kívánatra minden fel-világosítást megad. Az intézet működésének előnyei: 1. A lebonyolítás olcsósága. 2. Az inté-zet nyereségreszesedést nem igényel, a vevők ugyanazon az áron kapják a földet, ahogy az eladó eladja. 3. A vevők s az eladók a par-czellázás minden gondjától megszabadulnak. 4. Az eladó egyszerre egy összegben megkapja a vételárat. 5. Egyetemes felelősség nincsen. 6. Az összes költségek előlegezettek. Az inté-zet által engedélyezett kölcsönök főbb előnyei: 1. A járadék utólag fizetendő. 2. Kölcsönök már 300 koronától kezdve adatkak. 3. Az egyik módozatú kölcsön teljes készpénzzel fizetetik ki. 4. Közjegyzői okirat nem szükséges, csupán az olcsó közjegyzői hitelesítés. 5. A kölcsön az intézet által fel nem mondható.

NYILTTÉR. *)

A növényeknek egyik legfontosabb tápanyaga

A KALI

amelynek hiánya teljes termésék elérését lehetet-lenné teszi. Különösen sok kálira van szükségük a kapásnövényeknek heréféleknek és ré-teknek, úgy az árpanak és szőlőnek. Külö-nösen szegények káliban a homok- és tö-zegtalajok és fűteten szükséges azoknak a káli-tólúsárol gondoskodni, miután azoknál a foszforsav és nitrogénnel való trágyázás semmi körülmények közt sem biztosítja a lehetőleg legnagyobb termés elérését. A mi viszo-yaink között leginkább a 40%-os kálisó bír jel ntő-séggel, miután abban a tisztá káli, vagyis a kiló szava-ékát, a kisel b szállítási költség miatt leg-olcsóbban vásárolhatjuk.

A káli-trágyák a kamazásáról a

Kálisyndikátus mezőgazdasági tájékoztató irod-ja

Budapest, VIII., Üllői-ut 33. I. emelet (József-körút sarok) díjtalanul és kötelezettség nélkül nyújt felvilágosítást és érdeklődőknek az erre vonatkozó szakmunkákat díjtalanul rendelkezésükre bocsájtja.

*) E rovatban foglalkért a szerkesztőség felelősséget nem vállal.

Óvás!

Az Agrikultura r-t. igazgatóságából, melynek már csupán Darvas József és Szerb Henrik mint a Darvas József és társa cég tulajdonosai a tagjai, akik egyuttal a Tabakó részvénytársaságot is vezetik — sietve kiléptem és az elnökségtől is megváltam, mert a r-társaság üzlet-vezetésének módjával egyet nem értek, azért anyagi és erkölcsi felelősséget nem vállalok és így ahhoz neveme. nem adom.

Löherer Andor.

Felhívjuk a t. cz. gazdaközönség figyelmét a

BUDAPESTI

GYAPJUAUKCZIÓKRA,

melyek a jövő év folyamán két sorozatban, neve-zetesen július és okt. hónapokban tartatnak meg

Az aukciókra felkutatott és „Gyapjuarverések Magyar Általános Hitelbank, Budapest, Dunaparti teherpályaudvar” czimzett gyapjuküldemények MAV. Osztály vonalán tetemes díjkezdőmény-ben, valamint legyőz raktározásban részesülnek.

Bejelentéseket elfogad és minden-nemű felvilágosítással szolgál

Magyar

Általános Hitelbank

Áruosztály-Gyapjuarverések

V. ker., Nádor-utca 12. sz.

Megjelent!

RUBINEK GYULA és SZILASSY ZOLTÁN

az O. M. G. E. igazgatója a G. E. O. Sz. titkára szerkesztésében a

Köztelek Zsebnaptár

1909. évi folyama.

A „Köztelek Zsebnaptár” tizen-ötödik évfolyama teljesen átdol-gozva két kötetben jelent meg. Az első kötet a tulajdonké eni Zsebnaptár, amely a naptári részt, a jegyzéknaplót és a vá-árok jegyzékét tartalmaz a; a második kötet, amely szakközlemé-nyeket tartalmaz. — A „Köztelek Zsebnaptár” két kötetének ára O. M. G. E. tagoknak és a „Köz-telek” előfizetőinek bérmentes kül-déssel 4 korona.

Megrendelhető a

„KÖZTELEK”

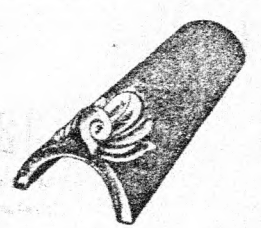
kiadóhivatalában

Budapest, IX., Üllői-ut 25.

A kontinens legmod rnebb es legmunkaképesebb

CZEMENTCSEREPGEPEI,

sajtól s aczélformál, mindenféle czementáru készítésére, alódi czementfestékek közvetlen Angliából.

KRISHABER és BECK

műszaki vállalata

Budapest, V., Nádor-utca 14. sz.

Özomban lévő telepek megtekinthetők az ország minden részében

Mezőgazdasági helyzet.

Arad. Az időjárás általában nagyon száraz jellegű, kisebb éjjeli fagyokkal, ami az őszi vetések kelésére és fejlődésére éppen nem mondható kedvezőnek. Zöld vetést még igen keveset lehet látni általában a vetések jelenlegi állapotra a jövő évi termést illetően nem sok reményre jogosít.

Balassagyarmat. Időjárás derült, éjjelenként hűvös. Vetések befejezéshez járnak, sok helyen azonban őszi vetések elmaradnak, mert szántani nem lehet. Tavaszi alá is csak kevés helyen tudnak szántani. Tengeritörések, répiások befejeztettek. Takarmány van elgondó.

Baja. Adantó szárazság és éjjeli fagyok uralkodnak, kiadó eső kelene; a későbbi vetések nem kéne ki.

Debrecen. Az időjárás száraz, a csapadék hiánya miatt a vetés nagyon gyengén kel.

Győr. Az időjárás nálunk változatlan száraz, éjjeli gyenge fagyokkal, melynek következtében az őszi vetéseket befejezni nem tudják és valószínű, egy nagy része elmarad. A tavaszi alá szántani és a földet előké ziteni sem lehet s így a helyzet jövőre nézve szomorú.

Léva. Az időjárás nappal meleg, éjjel fagyos, nagyon száraz; az eső nagyon de nagyon kívánatos volna. Az őszi vetés nem kelhet ki szántani sok helyen nem lehet és a mezői munkát nagyon megakasztja a száraz idő.

Losonez. Az időjárás ismét megbidegetett. Miskolc. Az utóbbi 7-8 napon hűvös, sőt hideg az idő. A szántással, vetéssel nem a legjobban állunk, mert bár szép napok voltak az utóbbi heten is, de a föld kellenem volt áváva.

Nagybecskerek. A lefolyt héten az időjárás enyhe és száraz volt, éjjeli fagyokkal. Az őszi vetés már teljesen befejeződött. A tarló szárazság következtében a buza nagyon lanya. Kívánatos volna egy meleg eső.

Nagykanizsa. A szárazság még mindig tart és hideg idő van, a vetések hiányosan kelnek, esőre igen nagy szükség volna.

Nagyszében. Az idő derült, nappal meleg és éjjel hűvös, de fagy nélkül. A mezői munkák be vannak fejezve.

Nagyszentmiklós. Légköri csapadéunk a lefolyt héten alig volt, de kívánatos volna ilyen. Az éjszakai fagyot hoznak. Az őszi gabonavetések elmaradva folynak. Az őszi rozs és árpa helyenként szépen alakul, erősebb, de azért foltozott táblák is akadnak. Állategészségi viszonyaink meggyugtatók.

Nyiregyháza. Nappal száraz, derült, enyhe idő; éjjelenként der és gyenge fagyok. Szüretelés vége felé jár. őszi vetések és legelőkre jó eső kívánatos volna.

Nyitra. Az időjárás derült és hideg. A vetés és répszállítás serényen folyik. A gazdák a gőzszántással igen setnek, mert félnek, hogy az esős idők beköszöntével földjeik szántatlanul maradnak. A marhaállomány még a legelőn szerzi táplálékát. Általában az állandó szárazság miatt a terméskilátások a jövőre nézve gyengék. Jó meleg és tartós esőre nagy szükség volna.

Pancsova. A buza vetése javában foly és a hét vége felé sok helyen befejezést nyer. A vetések a szárazság miatt még nem keltek.

Pápa. Gabonáink a héten is emelkedtek, de még nagyobb emelkedés is várható, ami annak tulajdonítható, hogy a nagy szárazság miatt őszi vetés alá igen sok föld megművelés nélkül maradt. Áremelkedés különösen a búzáknál vátható.

Sopron. A nagy fagy után, mely a vetésekben és a még ünnelévő kapásnövényekben nagy kárt okozott, az időjárás a múlt héten meggyengült egy kissé. A nagy szárazság még folyton tart, ami az őszi munkákat nagyon megnehezíti.

Szatmár. őszi vetés még egyre tart a kedvező időben, a már kikelt vetések fejlődése szemelláthatóan rohamos. A tengeri betakarítása teljesen befejeztetett, takarmány- és cukorrépa még foly; löherrecsési szintén folyamatban van, hozama gyenge közepes.

Szempez. A nagy szárazság után jelentkezett kis csapadék után az elvetett mag kezd fejlődésnek indulni. A gazdák 50%-a csak most kezd az őszi vetéseket. Van olyan őszi vetés is, amely 8 hete változatlanul fekszik a földben.

Temes megye. Buziási járás. A korai vetések csirában vannak, lassan kezdnek kikelni. Központi járás. A buza többnyire most fejlődik, a korábbi vetések szépen csiráznak, mert az elmúlt héten jó eső volt. A rozs szintén kikelt, az őszi vetés folyik. Lippai járás. A rozs szántás és vetés javában folyik. Az október hó végén esett csapadék kedvező hatással volt rá. Ujvári járás. A rozs, őszi rozsosbüköny és őszi rozsosborsó hiányosan kelt ki, a szárazság következtében igen visszamaradtak. Az október végén lehullott csapadék előtt elvetett őszi buza kikelt ugyan, de nagyon silányan. Az őszi buzavetés a kibirtokosoknál befejeztetett, az uradalmak

azonban igen visszamaradtak. Vingai járás. A burgonya-termés rossz, répa meglehetősen.

Temesvár. Az időjárás száraz, nappal meleg, reggel és este felé hűvös. A vetésekről megyénkbeli jó hírek jönnek, azonban jó eső csak hasznosra válhatók.

Versecz. E hét folyamán a buza vetését befejezték. Az időjárás hideg, szükség volna a jó esőre.

Zalaegerszeg. Az éjjelenkénti erős, 1-5 fokos fagyok a vegetációt megszüntették. A mezői munkálatok a szántásra és trágyahordásra vannak szorítva. Csapadékban még mindig nagy a hiány.

Zenta. Éjjel fagy, a szárazság tartós. A buza nem kel ki.

KERESKEDELEM, TŐZSDE.

Budapesti gabonátőzsde.

(A Magyar Mezőgazdák Szövetkezete gabonaosztályának tudósítása a „Köztelek” részére.)

Napijelentés a gabonátőzsdéről.

1908. november 6.

Sajnos ismétlésbe estünk, ha a gabonázlet menetét ismertetjük. Időjárás változatlan marad, esőhiány ma drem kétségbeesítő. Ionen a hiányzó kínálat, melyet a hajózási nehézségek még érezhetőbbé tesznek. Ma változatlan, de szilárd volt a buzázlet 20,000 q. forgalom mellett.

Rozs is drágult 19-70 K. Budapest távolsági árat jegyzünk.

Árpa, ártaró, jobb fajták készlet nélkül.

Tengeri, c upán új áru jó forgalomba, gyenge minőségük folytán a B dapestre ékezett egyes vagonok olcsóbb áron keltek. E tőz Kőbányán, alkalmas tételekért 14-40 K. árat engedélyeznek.

Zab élénkebb keresletnek örvend 17-20 K.-ig fizetik ab raktárak.

Eladatott:

Buza. Tiszavidéki: 400 mm 81 k. 26 K. — f, 100 mm. 81 k. 25 K. 90 f., 100 mm. 80 k. 25 K. 90 f., 300 mm. 80 k. 25 K. 80 f., 200 mm. 80 k. 25 K. 80 f., 800 mm. 80 k. 25 K. 80 f., 150 mm. 80 k. 25 K. 6 f., 600 mm. 79.8 k. 25 K. 80 f., 100 mm. 79.5 k. 25 K. 70 f., 500 mm. 79.5 k. 25 K. 65 f., 500 mm. 79 k. 25 K. 60 f., 100 mm. 79 k. 25 K. 50 f., 300 mm. 78.5 k. 25 K. 45 f.

Felsőmagyarországi: 500 mm. 79 k. 25 K. 20 f., 230 mm. 78 k. 25 K. 10 f., 200 mm. 76 k. 24 K. 90 f.

Fehérmegyei: 300 mm. 77 k. 25 K. 10 f.

Pestvidéki: 900 mm. 80 k. 25 K. 40 f., 600 mm. 79 k. 25 K. 40 f., 200 mm. 78 k. 25 K. 40 f., 350 mm. 79 k. 25 K. 40 f., 200 mm. 78.5 k. 25 K. 40 f., 400 mm. 79.5 k. 25 K. 40 f., 500 mm. 77.5 k. 25 K. 10 f. sárga.

Bácskai: 200 mm. 77.3 k. 25 K. 30 f., 500 mm. 76.7 k. 25 K. 20 f.

Bihari: 200 mm. 79 k. 25 K. 50 f., 500 mm. 78 k. 25 K. 0 f.

Budai: 600 mm. 77 k. 24 K. 70 f. 0.

Dunai: 2840 mm. 75.5 k. 24 K. 80 f.

Raktár: 3000 mm. 76.8 k. 24 K. 90 f.

Ross: 200 mm. 19 K. 80 f. kpf., 100 mm. 19 K. 60 f. kpf., 100 mm. 19 K. 70 f. kpf., 300 mm. 19 K. 80 f. kpf., 500 mm. 19 K. 80 f. kpf., 400 mm. 19 K. 85 f. kpf., 200 mm. 19 K. 85 f.

Zab: 250 mm. 16 K. 50 f., 100 mm. 16 K. 30 f. kpf.

Határidőárak.

(Déli zárlat.)

Buza 1909. áprilisra	25.04 K.
" 1909. októberre	21.88 "
Rozs 19. 9. áprilisra	20.64 "
" 1909. októberre	18.40 "
Zab 1909. áprilisra	17. — "
Tengeri 1909. májusra	14.86 "

Budapesti takarmányvásár. (IX. kertlet, Mester-utca. 1908. november hó 6-án. A székesővárosi vásár-igazgatóság jelentése a „Köztelek” részére.)

Felhozott a szokott közlegekből 190 szekér réti széna, 45 szekér muhar, 17 szekér zsupszalma, 12 szekér alomszalma, — szekér takarmányszalma, — szekér tengeriszár, 15 szekér egyéb takarmány (löhere, luczerna, — zabosbüköny, köles stb.), 500 zsák szecska.

A forgalom közepes. Árak fillérekben q.-ként a következők: réti széna

780—1000, muhar 900—1000, zsupszalma 640—700, alomszalma 520—600, takarmányszalma —, — keve tengeriszár —, — egyéb takarmány 600—700, zabosbüköny 940—1000, löhere —, — zöld luczerna —, — köles —, — sarju 800—880, szalmaszecska 720—740. Összes koccszám 284. Összes súly 340,800 kg.

Szeszüzlet.

A szeszüzletben a forgalom változatlan volt és több tétli kontingens nyersszesz és finomított szesz kelt el tartott áron.

Ekellet finomított szesz adózva 181—181.50 K., adózatlanul 62—62.50 K., elesztőszesz adózva 180—180.50 K., adózatlanul 61—61.50 K., nagyban és 1 K. drágábban kicsinyben.

Denaturált szesz hordóval együtt kötésre 51 K. jegyzetik nagyban és 1—2 K. drágábban kicsinyben.

Mezőgazdasági szeszgyárak részéről kontingens nyersszesz 57 K. fix áron és 2—2.50 K. jegyzésen alul kelt el kampany és prompt szállításra.

Budapesten a kontingens nyersszesz ára 59—60 K.

Bécsi jegyzés — K. kontingens nyersszeszéről.

Budapesti jegyzés

	nagyban	koronákban
Kontingens nyersszesz	—	—
Finomított szesz adózva	181	181.50
" " adózatlan	62	62.50
Élesztőszesz adózva	180	180.50
" " adózatlan	61	61.50
Nyersszesz adózva	178	179.50
Denaturált szesz	51	51.50

(Az adózott szesz a 20 korona pótdóval együtt értendő.)

Gazdasági áruszükségleti cikkek.

(A Magyar Mezőgazdák Szövetkezete áruosztályának jelentése a „Köztelek” részére.)

Zsivadékok. A zsiradéküzletben a lefolyt jelentési időszakban sem mutatkozott javulás az árak, a kielégítő sertésfelhajtás a vevők tartózkodása következtében, továbbra is mérsékelten visszamentek.

Jegyzések:

L. r. fehér forrózott táblaszalonna, friss áru, nagyobb, kocsirakományok vételénél, nehéz minőségű	103—109 K.
Könnyebb minőségű	108—107 "
L. r. perzselt (paraszt) szalonna	114—115 "
L. r. pestvárosi disznózsír, nagy hordókban 100 kg.-ként minden levonás nélkül.	136—137 "

Vetőmagvak.

(A Magyar Mezőgazdák Szövetkezete vetőmagosztályának jelentése a „Köztelek” részére.)

Lóheremag. Amerika újabb áremelést jelentett; ennek köve keletben Franciaországban a múlt heti szilárd irányzat megerősödött az ár-alakulás kedvezően fejlődött. Nálunk a jelenlegi árakkal szemben a gazdák várakozó álláspontra helyezkednek s így számottevő kínálat nem fordul elő. A külföldi irányzat hatása alatt az itteni piacon is megnövekedett a kereslet az árak emelkedtek. Osztrák kereskedők már ajánlanak a vidéki kereskedőknek amerikai löheremagot, természetesen most még a származás megnevezése mellett, nagyon valószínűnek tartjuk azonban, hogy mire az ajánlat a gazdához kerül, a származását elveszti.

Luczernamag. Külföldi érdeklődés s néhány megbízás az irányzatot megszilárdította, mindannak dacára áremelkedés még nem állhatott be, mivel magnagyobodott kereslettel szemben elegendő kínálat fordult elő.

Baltaczim, búkköny irányzata szilárd.

Nyersáruért az árak 100 kg.-ként a következők:

	korona
Lóheremag természetfól arankamentes	140—150
" nagyarankás	106—116
" arankamentesítésre alkalmas	128—138
Luczernamag szép sárga színű	124—136
" kereskedelmi áru	106—120
Biborheremag	38—40
Muharmag	17—18
Vöröses köles	14—15
Baltaczim mag	40—42
Búkköny	20.25—20.50

A legerősebb konkurencziának is ki kell térni az 1908. évi új modellű Perfekt Separatoraink elől.
BURMEISTER ÉS WAIN
gép- és hajógyár részv.-társaság
Egydarabból sajtolt Perfekt tejszállító-kannák.
Teljes tejgazdasági berendezések.
Tassák árjegyzéket kérni.
Budapest, V., Kálmán-utca 3. sz.

Magyar vidéki piacok árjegyzései.

1908 november 6-án.

Piac	Buza	Rozs	Árpa	Zab	Tengeri	Burgonya		Vaj		Tojás	Husárak												
						sárga	rózsa	I.	II.		Vágott hus kilogramm fillérekben					Élősúly mm. koronákban							
											marha-hus	borjúhus	sertés-hus		birkabus	marha-hus	borjúhus	sertés-hus					
						100 kilogrammonként										100 db							
korona értékben											I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.			
Arad	23.47	18.00	14.60	14.60	12.20	6.00	6.50	320	—	5.50	144	136	180	140	168	152	112	55	45	65	50	85	70
Baja	23.60	18.80	15.40	14.80	12.20	6.00	6.00	260	200	5.00	120	112	124	116	116	108	88	52	48	76	68	92	88
Balassa-Gyarmat	22.30	18.10	17.50	16.50	15.30	4.00	5.00	280	220	8.00	100	—	148	—	136	—	80	64	56	112	92	112	98
Debreczen	24.00	18.00	15.00	16.00	13.00	7.00	8.00	400	280	6.60	128	120	140	120	168	160	88	70	60	86	72	104	96
Eszék	23.00	18.60	—	15.00	14.60	11.00	12.00	260	230	7.00	136	104	140	128	140	128	104	60	46	64	52	104	84
Győr	24.20	19.70	18.20	18.80	15.60	7.00	6.00	260	240	8.00	156	140	160	144	144	132	80	76	68	88	80	96	90
Kaposvár	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kassa	22.60	18.60	16.50	14.50	15.00	4.80	5.60	300	—	7.00	130	120	132	120	120	110	80	60	56	78	72	72	68
Léva	22.80	19.00	17.20	16.40	16.20	6.00	6.00	280	220	7.00	120	112	144	120	140	130	96	70	64	72	64	100	92
Losoncz	23.00	18.80	16.80	16.00	18.50	5.50	6.50	200	160	7.00	112	104	144	136	136	—	64	72	58	92	80	120	110
Miskolcz	23.00	19.00	16.00	18.00	14.00	—	6.40	240	200	8.00	120	118	160	154	144	136	80	60	52	92	88	120	112
Nagybecskerek	23.00	18.50	13.60	15.00	12.20	7.80	7.50	272	184	6.50	120	112	144	136	144	136	68	56	52	86	80	90	80
Nagykanizsa	23.00	18.60	16.10	16.00	14.80	7.20	7.60	280	350	5.50	150	128	160	138	152	136	80	80	58	84	74	104	98
Nagyszében	21.50	17.00	13.50	13.00	12.00	3.80	3.80	320	200	7.00	140	100	100	80	140	120	88	60	50	40	32	92	84
Nagyszentmiklós	23.20	18.00	15.00	14.00	13.00	9.00	9.00	240	200	5.80	104	96	136	—	120	—	72	78	75	85	—	95	—
Nagyvárad	22.60	17.80	14.40	14.60	12.00	6.50	6.00	320	200	8.00	104	96	160	140	152	144	72	80	56	—	—	108	104
Nyíregyháza	22.00	19.00	14.60	16.10	13.70	6.40	6.60	220	—	8.00	136	120	138	120	144	136	96	64	56	78	60	124	116
Nyitra	23.10	19.00	16.70	16.00	15.20	8.00	7.00	280	200	10.00	112	96	128	120	136	124	88	80	56	80	70	120	100
Pancsova	23.00	—	14.00	15.00	12.20	8.00	9.00	280	260	6.00	120	112	160	140	136	120	64	66	56	96	90	90	86
Pápa	24.00	19.50	16.80	16.80	16.80	5.80	5.40	200	190	10.00	136	120	180	160	144	136	110	90	74	100	84	104	88
S.-A.-Ujhely	22.00	17.60	15.30	15.20	14.60	5.60	6.00	270	230	8.00	120	112	144	136	144	104	96	—	—	90	86	96	92
Sopron	23.80	19.80	17.60	17.50	17.30	8.00	8.00	300	220	8.00	160	140	220	140	200	160	—	88	68	90	80	94	86
Szatmár	22.00	18.40	14.40	12.60	15.00	5.00	5.20	230	220	6.00	120	112	152	144	136	128	—	—	—	—	—	—	—
Szombathely	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Szolnok	23.60	—	15.00	14.50	15.00	—	7.00	220	200	7.00	93	—	140	—	140	—	80	56	—	68	—	100	—
Temesvár	24.00	18.40	14.60	15.00	12.80	—	6.00	—	—	5.00	128	—	100	—	146	—	—	80	—	90	—	90	—
Uj-Arad	23.20	18.00	14.60	14.60	12.20	5.50	6.00	300	—	5.00	104	96	144	120	136	120	100	50	40	60	45	80	65
Versecz	23.00	18.50	14.60	15.00	12.20	5.00	6.00	300	—	8.00	92	—	160	—	140	—	85	60	56	100	—	103	—
Zalaegerszeg	23.00	18.70	16.00	15.80	16.00	7.00	6.00	300	250	8.00	140	120	160	140	140	130	—	72	60	76	66	120	100
Zenta	23.20	—	14.80	15.20	13.00	9.00	9.00	300	—	6.00	100	90	120	110	120	110	100	58	56	90	80	90	80

Nemzetközi gabonapiacz 1908. nov. 4-től 1908. november 7-ig.

Kelet	Budapest	Liverpool	Wien	Prága	Mannheim	Páris	New-York	Chicago	Buenos-Ayres	Odessa	Határidő	Határidős árak					
												Budapest	Liverpool	Berlin	Páris	Chicago	
	Effektív árak											Határidős árak					
Buza	6	25.30	20.54 ¹	26.60	25.20	27.27	21.70	20.36	18.44	19.23	20.04	Decz.	—	20.32 ²	24.21	21.91	18.44
	3	25.20	20.30 ¹	26.60	25.00	25.66	21.60	20.32	18.44	19.02	20.04	Április	25.02	20.27 ²	24.73 ³	22.48 ^{1b}	19.14 ³
Rozs	6	20.00	—	20.70	21.30	20.65	16.58	—	—	—	16.65	Decz.	—	—	20.52	16.53	—
	3	20.00	—	20.70	21.20	20.90	16.58	—	—	—	16.65	Április	20.66	—	21.50 ³	16.76 ^{1b}	—
Zab	6	17.15	—	18.10	16.60	20.35	—	—	—	—	—	Decz.	—	—	19.26	—	—
	3	17.15	—	18.10	16.90	20.65	—	—	—	—	—	Április	17.06	—	19.53 ³	—	—
Tengeri	6	—	15.27	19.00	17.50	20.90	—	14.36	12.60	12.56	—	Decz.	—	14.41	18.74	—	12.20
	3	—	15.43	19.00	17.50	20.90	—	14.58	12.60	12.72	—	Április	14.92	16.66 ^{1b}	17.56 ³	—	—
Árpa	6	16.20	—	20.60	20.50	24.78	—	—	—	—	—	Jegyzet: 1) Red winter II.					
	3	16.20	—	20.60	20.50	24.78	—	—	—	—	—	2) nov.—febr. 3) jan.—ápr. 4) márcz. 5) május.					

Estálló, Magtár
 mindenféle
Gazdasági épületfödém
 a legelőcsőből
Tűzbiztos
 és örökös tartó
Vasbetonból
 építünk.
 Tervek, költségvetést
 ingyen készít.
RELLA N. & S.
 Inokaiécske
 Budapest, IX. District 25.
 Telefon 88-77.
 Öreges kővel vastaltatás
 szék, vasbeton
 munkák.

Lulza gőzmalom r.-t. jelentése a „Köztelek” részére. Budapest, 1908 november 5-én. Netto-árak 50 kg.-kint Budapestben, elegysúly tisztasúlyként, zsakostul. Kötellezettség nélkül.

Table with 7 columns (Szám: 0-7) and 2 rows of prices for various goods.

Table with 7 columns (K.: 18 50-29 30) and 2 rows of prices for various goods.

Liszt, őrlemény és abraktakarmányok. (A Magyar Mezőgazdák Szövetkezete erőtakarmány-osztályának jelentése a „Köztelek” részére.)

Table with 7 columns (Szám: 0-7) and 2 rows of prices for flour and bran products.

Table with 7 columns (Szám: 0-7) and 2 rows of prices for bran products.

A többi abraktakarmánycikkének árai a következők voltak Budapestben zsakkal, teljes vagonrakományok vételénél 100 kg.-kint.

Table with 7 columns (Szám: 0-7) and 2 rows of prices for various bran products.

Élelmiszerek nagybani árai a központi vásárcsarnokban.

Magyar Gazdák Értékesítő Szövetkezete jelentése 1908 november 6-án.

Az üzlet valamivel élénkebb. Vágott borjú és sertés a hidegebb időre való tekintettel szállítható. Vágott baromfi kissé lanyhult. Vadfélék általában jó keresletnek örvendnek.

Mai árak:

Husneműk: vidéki marhabús hátulja 1:20-1:40 K., eleje -96-1:08 K., vidéki borjú borbén, hosszan mérvé, súlylevonás nélkül 0:90-1:08 K., helybeli borjúhús 1:1-1:16 K., sertésbús szalonnával 1:24-1:28 K., lehúzott sertés 1:12-1:16 K., szalonna friss 1:24-1:28 K., szalonna sózott 1:24-1:28 K., szalonna füstölt 1:38-1:40 K., olvasztani való 1:32-1:36 K., háj 1:40-1:44 K., sertészsír 1:44-1:48 K. kg.-ként. Füstöltbús (vidéki) kg.-ja 1:20-1:60 K., hazai sonka 1:80-2:00 K., szalámi magyar 3:20-3:60 K., szalámi nyári 1:20-1:40 K., bárány párja - K.-ig.

Vad: sz 1:60-1:80 K., szarvas 0:80-0:90 K., vaddisznó 80-1:00 K. kg.-ként egészben, nyul nagy 2:80-3:00 K., nyul süléd 1:80-2:00 K., fogoly 1:00-1:20 K., fácán 2:80-3:00 K., erdei szalonka 0:00-0:00 K., dámvad 0:80-1:00 K. kg.-ként. Fenyvesmadár kötegye 0:00-0:00 K.

Baromfifélék: élő rántani való csirke 1:20-2:00 K., sütni való 2:40-2:80 K., liba fiatal 0:00-0:00 K., kacsa sovány 2:60-3:20 K., kacsa hizott 4:00-5:00 K., lud hizott 10:00-14:00 K., tyúk 3:20-3:60 K., pulyka 5:00-7:00 K., élő sovány liba - K. páronként. Vágott szépen tisztított baromfi, hizott lud 1:12-1:32 K., hizott ruca 1:30-1:40 K., hizott pulyka 1:40-1:60 K., levestyúk 1:30-1:50 K., pulyka sovány 0:00-0:00 K. kg.-ként. Poulard 1:80-2:00 K., gyöngytyúk - K. darabonként.

Tejtermékek: teavaj (centrifugált) I. 2:10-2:20 K., II. 1:90-2:00 K., főzővaj (köpült) 1:50-1:70 K., tehénturó - fil. kg.-ként. Valódi erdélyi juhturót és munkásturót igen jutányosan szállítunk.

Zöldfélék: burgonya (vagonárú) sárga 6:80-7:20 K., rózsá 7:00-8:00 K., fehér 4:60-5:20 K., kifí 10:00-12:00 K., sárgarépa 100db 8-10 K., petrezselyem 8-12 K., vöröshagyma makói - K., vöröshagyma közönséges hazai 10:00-12:00 K., fokhagyma 30-40 K., képoszta 6:00-7:00 K. 100 fej. Burgonya, új 0:00-0:00 K. Kalarabé 0:00-0:00 K. 100 db, sparga solo 0:00-0:00 K., közep 0:00-0:00 K., levestárga 0:00-0:00 K. kg.-ként. Zöldbab, hüvelyes 0:00-0:00 K., kifejtett 0:00-0:00 K., zöldborsó, hüvelyes 0:00-0:00 K., kifejtett 0:00-0:00 K., paradicsom 10-16 K. 100 kg.-ként. Uborka salátának való 0:00-0:00 K., ecsetbe 0:00-0:00 K., savanyítási 0:00-0:00 K. 100 db-ként. Paraj 0:00-0:00 K. kg.-ja.

Gyümölcsfélék: Szőlő madelaina 40-60 fillér, érett chasselas - fillér kg.-ként. Alma: elsőrendű áru (aranyperem, ranett, Jonathan, Törökbalint, batul stb.) 0:30-0:50, másodrendű -16-24, harmadrendű apró áru 10-16 K., körte elsőrendű 0:80-1:00 K., másodrendű 30-50 K. q.-ként. Dió I. 40-60, II. 30-40 K. 100 kg.-ként. Görög dinnye - K., kantalup - K., turkesztan - K. 100 kg.-ként. Veres szilva - K., száritott belföldi szilva 16-20 K., belföldi szilvaiz 34-40 K., ringló - K. 100 kg.-ként.

Vegyesárúk: Bor és szeszes italokat minőség szerint kftionléle árakon értékesítünk. Méz 80-1:00 K. kg.-ként. (A szövetkezet - mint az Országos Magyar Méhészeti Egyesület vezérképviseelője - minden méhészkészítési ügyben is ad felvilágosítást.) Gyümölcsíz 0:00-0:00 fillér kg.-ként. Gomba száritott 2:50-3:00 K., szappan - fill., lencse (erdélyi) - K., bab apró - K., nagyszámú - K., lencse - K. 100 kg.-ként. Tojás: bácskai 110-112 K., erdélyi apróbb áru 100-104 K. eredeti lánként (1440 db).

Hideghus-vásár a Garai-tér életmi piacon 1908. év november hó 6. (A székesfővárosi vásárgazgatóság jelentése a „Köztelek” részére.) Felhozott Budapestről 53 árus 23 drb sertést, - árus 10 drb sülédöt, 2500 kg. friss húst, 1200 kg. füstölt húst, 1500 kg. szalonnát, 70 kg. hajat.

Videkről és pedig összesen 185 drb sertést, 43 sülédöt. Forgalom élénk. Árak a következők: Friss sertés-hús 1 kg. 136-140, 1 q 114-118 K., sülédhús 1 kg. 152-160, füstölt sertés-hús 1 kg. 160-180, szalonna zsírnak 1 kg. 132-136 füstölt szalonna 1 kg. 160-180, háj 1 kg. 136-144, disznózsír 1 kg. 152-154, kocsonya-hús 1 kg. 76-80, füstölt sonka 1 kg. 160-200 fillérig.

Hideghus-vásár az Orczi-úti életmi piacon 1908. év november hó 6. (A székesfővárosi vásárgazgatóság jelentése a „Köztelek” részére.) Felhozott Budapestről 26 árus 11 drb sertést, - árus - drb sülédöt, 3500 kg. friss húst, 400 kg. füstölt húst, 200 kg. szalonnát, 150 kg. hajat.

Videkről és pedig 10 drb sertést. Forgalom élénk. Árak a következők: Friss sertés-hús 1 kg. 136-140, sülédhús 1 kg. - füstölt sertés-hús 1 kg. 146-136, szalonna zsírnak 1 kg. 128-132, füstölt szalonna 1 kg. 156-150, háj 1 kg. 140-140, disznózsír 1 kg. 152-152, kocsonya-hús 64-64, füstölt sonka 1 kg. 176-176 fillérig.

Budapesti lóvásár. 1908 november 5.

Table with 2 columns: Félhajtatott, Árak drb.-kint korona. Lists various horse breeds and their prices.

Eladatlan maradt 264 drb. Irányzat: közép. Székesfőv. levágásra vásárolt: 36 drb, 20 K.-tól 111 K.-ig.

Budapesti juhvásár. 1908 november 2.

Table with 2 columns: Félhajtatott, Árak drb.-kint korona. Lists various sheep breeds and their prices.

(kilogrammonként élőszuliban, korona értékben.) per kgr. páronként. Hizott árú - drb 42-44 fill. 37-42 kor. Feljavított juhok - " 34-38 " 27-33 " Kiverő juhok (anya) - " 30-34 " 15-24 " Kisorolt kosok - " 36-38 " 24-32 " Durva szőrű - " 34-36 " 24-31 " Irányzat: lanya volt, az árak 2 fillérrel hanyatlak kg.-ként.

Budapesti szurómarhavásár. 1908 november 5.

Table with 2 columns: Félhozott, Árak (kilogrammonként élőszuliban fillérekben.). Lists various goat breeds and their prices.

Eladatlan maradt 37 db élő borjú, - db rugott borjú. Irányzat: lanya volt, az árak 2-4 fillért csökkentek kilogrammonként.

Budapest ferencvárosi zárt sertés vásár. 1908 november 5.

Table with 4 columns: Heti felhajtás összege, Értékett wagnon, Értékett összesen darab, Sertésüz-vágóhidra-el szállított, Eladatlannul maradt. Lists weekly sales and stock.

Table with 6 columns: N a p, Öreg néb-páronként, Páronként, Páronként, Kőnyű, Husos fajta. Lists daily prices in fillérs.

1) Az árak élőszuliban levonás nélkül értendők. 2) Az árak élőszuliban páronként 45 kg. élőszul és 40% levonással, kilogrammokban értendők. Irányzat: vásár közepes. Az árak változatlanok.

Large advertisement for 'Arankamentes' (Arankamentes vagy legalább arankamentesíthető) and 'kisarankás' (kisarankás) products, featuring 'Löhéré' and 'Luczerna' brands, available at 'Haldek' (Haldek magnagykereskedése) in Budapest.

Budapesti vágómarhavasár. (Eredeti jelentés a „Köztelek” részére.) 1908 november 5

Table with columns: Fölhajtás összege, Minőség szerint, and Nem szerint. Lists various types of livestock and their quantities.

ÁRAK

100 kilogr.-kint élősúlyban minden levonás nélkül fillérekben.)

Table with columns: 1908. november 5, I. rendű, II. rendű, III. rendű. Lists prices for various types of livestock.

Irányzat: lanya, az árak változatlanok.

Kimutatás a ragadós állapotbetegségek elterjedéséről.

1908 november 4-én

Table with columns: A betegség neve, Fertőzve volt, Mut. heti állapot, Mut. évi állapot. Lists diseases and their prevalence.

Ausztáriában 1908. év október hó 28-án fertőzve volt: veszettséggel 28 k 35 u, takonykórral 8 k 9 u, száj- és körömfájással 39 k 578 u, sertésvészszel 125 k 273 u.

Németországban 1908. év okt. 15-én fertőzve volt: takonykórral 38 k 47 u, rag. száj- és körömfájással 33 k 99 u, sertésv. 1210 k 1558 u, rag. tüdőlobbal 1 k 1 u.

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete kőbányai sertéshizláló telepének jelentése a „Köztelek” részére.

(Az árak kőbányai szokás szerint 45 kg. élet 4/10 levonással vevő javára értendő.)

Table with columns: Óreg nehéz, Óreg közép, Fiatal nehéz, Fiatal könnyű, Szerbiai nehéz, Szerbiai könnyű. Lists prices for different types of livestock.

Árak élősúlyban kilogrammonként 4/10 engedmény. Irányzat: ázlettelen.

Soványsertés-árak.

(Eredeti tudósítás Uri Rezső sertésbizományos VIII. ker., Népszínház-utca 22., a „Köztelek” részére.)

1908 november 2

Table with columns: Sertésvészen átment, Sertésvészen át nem ment. Lists prices for different types of livestock.

Irányzat: változatlan.

Bécsi szurómarhavasár. (Eredeti jelentés a „Köztelek” részére.) 1908 november 5

Table with columns: Fölhajtás, Árak. Lists prices for various types of livestock.

Irányzat: szilárd, prima borju a mult heti árt megtartotta, többi minőség 2-4 fillérrel drágább. Sertés 2-4 fillérrel drágább. Többi változatlan.

Bécsi juhvasár.

(Eredeti jelentés a „Köztelek” részére.) 1908. október 29.

Table with columns: Fölhajtás, Árak. Lists prices for various types of livestock.

(Az árak kg.-kint fillérekben, élősúlyban fogyasztási adó nélkül értendő.)

Irányzat: szilárd, mult heti árak változatlanok.

Bécsi sertésvásár.

(Eredeti jelentés a „Köztelek” részére.) 1908. november 3

Table with columns: Fölhajtás, Származás szerint. Lists prices for various types of livestock.

Eladatlan maradt 2502. Árak: (kilogrammonként élősúlyban fogyasztási adó nélkül, fillérekben.)

Table with columns: Elsőrendű magyar zsirsertés, Középsertés, Óreg sertés, Könnyű és szedett sertés, Stúdó (gengyel, ardélyi). Lists prices for different types of livestock.

Irányzat: igen lanya, a tulajgy felhajtás és az igen csekély szükséglet következtében zsirsertés 5 fill. hus-sertés 6 fillérrel olcsóbb.

Ingatlanok árverése (40,000 korona becsértéken felül).

Kivonat a hivatalos lapból.

Table with columns: Date, Location, Description, Price. Lists real estate auctions.

Szerkesztői üzenetek.

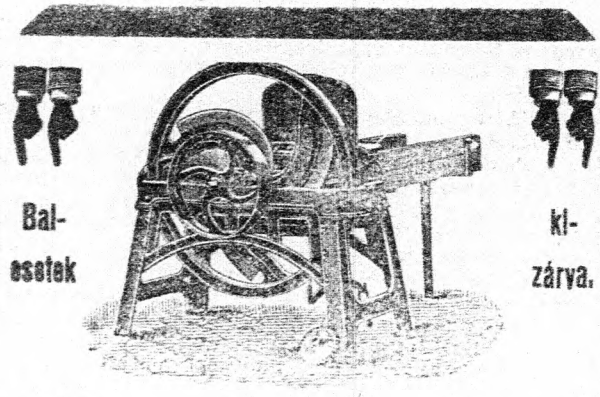
F-d S-n. A fekátrágyát legjobban meghalja a repce, takarmányrépa, tengeri és a szőlő. A két holdként adandó mennyiség a trágya víztartalma szerint változik 30-50 q. között.

K. T. N-Szalonta. Lóbabot és hajdát a Magyar Mezőgazdák Szövetkezeténél szerezhettek be. Z. P. Szent-Imrey-lanya. A könnyebb lóval 1-1.5 kg. melaszt szokás fejeként s naponta etetni, bár maximum is adag gyanánt 5 kg.-ot bír meg, de nem fejenként, hanem 1000 kg. élősúlyra s naponta. A melaszt természetes sűrűségében is keverhetjük az abrakkal, de ha vízben akarjuk földelni, csak annyi vizet használunk, amennyit az abrak fölenni képes. Ha szecskát keverünk az abrakhoz, több vízben oldjuk föl, mint ellenkező esetben. Eszerint a víz vagy semmi, vagy ugyanannyi mint a melasz, vagy végre utóbbinak többszöröse.

M. Elsősorban attól függ a kérdés eldöntése, hogy szószertint mit mond az a szerződés, amelyet Ön a vadkereskedővel minden valószínűség szerint irásban kötött. Ha szószertint úgy szól, amint a kérdésben áll, hogy t. i. a vevő „a foglyokat 70 fillérért veszi darabonként, ost. 1-től kezdve 1 koronáért”, akkor Önnek, nézetünk szerint, igazsága van s az október 1-én számított foglyokért joggal követelhet darabonként 1 koronát, mert eszerint a szöveg szerint nem a foglyok leltővességének, hanem a szállítónak a dátuma irányadó. Nézetünk mellett szól az is, hogy a leltővesség dátum tulajdonképpen meg sem állapítható s az egyes darabokról nézve leg-többször maga az eladó sem tudná megmondni, hogy azok mely napon lövették. A logika is amellett szól tehát, hogy az átvételnek kétség elenül megállapítható napja szolgáljon irányadón. További érvelés föl lehet hozni még azt is, hogy az októberi fogoly nagyobb árát a piaci konst. hirt. iök okozták és nem az, mintba az októberben lövött fogoly értékesebb volna a szeptemberben lövött, sőt ellenkezőleg, a fogoly mint pecsenye az évad előrehaladtával mindig többet veszít minőségéből, s mint ezt közt tapasztalásból tudjuk, a piacron mégis nagyobb áron kel, de csak azért, mert a leltő-és októberben nagyon megcsökken és így a kínálat sokkal csekélyebb. Ebből a szempontból is meg lehet állapítani, hogy a fogoly napi ára nem attól függ, hogy mikor lövtek le, hanem hogy mikor kerül a piacra.

Kiss S. Hőmezővási helyi Házinyulenyésztési kérdései oly általánosok, hogy azokra lebiztosban egy nyulenyésztési s akkónyvenben ta. által k. m. ritó felvilágosítást. Tessék a „Patria” könyvkereskedésél (Epest, IX. Udó-ut 25.) egy könyv árjegyzékét kérni. D. A kérdésben jeztett közműnyek semmi kártérítéshez sem adnak igényt. Hogy valaki birtkát mára hagyja, annak a követeléséhez csak a törvényes le-származás vagy az örökbe fogadás adhat igényt. Az, hogy valaki távoli rok. onat ház. ba foga ja, nem kötelezi az ill. tót semmire, még abban az esetben sem, ha igazolni lehetne, hogy az illető e. által kiképezte-tésében valamit mulasztott. Sz. F. Ifj. Sz. F. Bocsfátot kérünk, de ilyen személyes étü torzalk. d. isokba mi nem avatkozhatunk. Az ön sorából és a hozzájuk mel. ekelt levélből egyaránt kitűnik, hogy mind a két fél szem. elől tévezette már a tárgyalag. ságot. Ilyen körülmények között nem is hámozható ki az egészről olyan objektív kérdés, amelyhez mi egyik vagy másik fél hasznára hozzászólhathánk. Sz. F.

RAJNAVIDÉKI MOTOGYÁR. SCHEEN & KRUEWIG K. F. HENNEF. Image of a steam engine. Világ-hírű „OTTO” rendszerű motorok koks, antracit v. faszéntüzelésre. Szívógáztelepek. Barnaszén tüzelésű telepek. Nyers olajmotorok. A jelenkor legolcsóbb üzeme. Tanulmányos árjegyzékkel és minden levélbeni megkeresésre szak-szerű felvilágosítással díjmentesen sz. gál a magyarországi vezérképviselő. KELLNER ANTAL, Budapest, Váci-ut 2.

Bal-
esetek

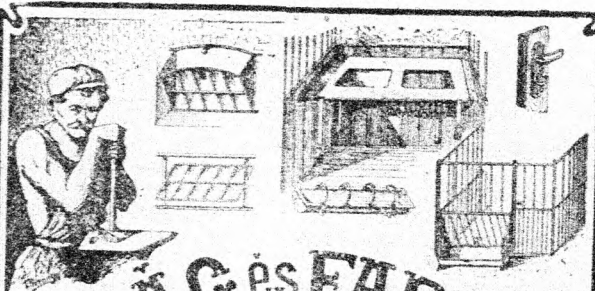
ki-
zárva.

Minden nagyságban.
Szecekvágók,
Répvágók,
Darálómalmok,
Gőzölökészülékek.

UMRATH és TSA

Budapest, V., Váci-körút 60.

Gőzcsopókészletek 12 HP-ig Ipari mozgonyok 200 HP-ig

VIRÁG és FARAGÓ
Vasipari és
gazdasági-cikkek
gyártelepe.

BUDAPEST, VII. Ilka útca 11.

TELEFON: 87-22. MÉRLEN ÉRTELMEZÉSEI. TELEFON: 87-22.

1000 hold
nemesi birtok

csinos kastély, park, gazdasági
épületek, régenyes vidéken, jó
buzatermő földekkel 1300.000 forint
eladó.

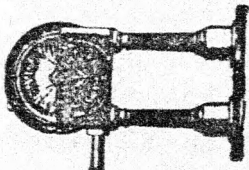
ÖSTERREICHER BERNÁT
Nagykanizsa. 964d

Hirdetések felvételnek
a kiadóhivatásban.

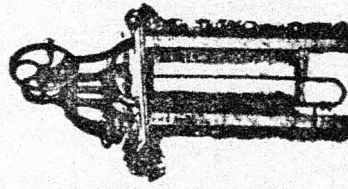
LÁNCZKUTAK

a legmodernebb javított szerkezettel, csövek rézből,
láncz ciznezzett aczából. Gummi könnyen kicserélhető

Minden
mélységre alkalmas

Nagy
munka-
képesség,
könnyű
járás

"DIANA"
"RUGARIA"
"VITEST" lánczkut.
MAGYAR LÁNCZKUT- ÉS GÉPGYÁR
RACK G. ÉS TÁRSA
BUDAPEST, VII., THÓKÓLY-UT 133/a. SZ.
Szerzőcsin:
Lánczkutgyár Budapest Fehérvári.

forduljon min-
den érdeklődő,
ki súlyt fektet l. faj-
tisztá anyagra.

Gyüm

dísz- és heriténövénnyek stb. Nemes
szőlőcsemotékban nagy készlet.
Szőlőoltványok:
európai, amerikai alma és
arjegyeket ingyen küld:

FISCHER és Tarsai
Iráskolák és szőlőoltványtelepek

Kocsigyártás

Budapesti kovács- és
kocsigyártó-ipartestület
védnöksége alatt álló

Kocsi Árucarnok Szövetkezet
Budapest, VII., Rákóczy-ut 72. sz.
Magyarország legnagyobb kocsiraktára.

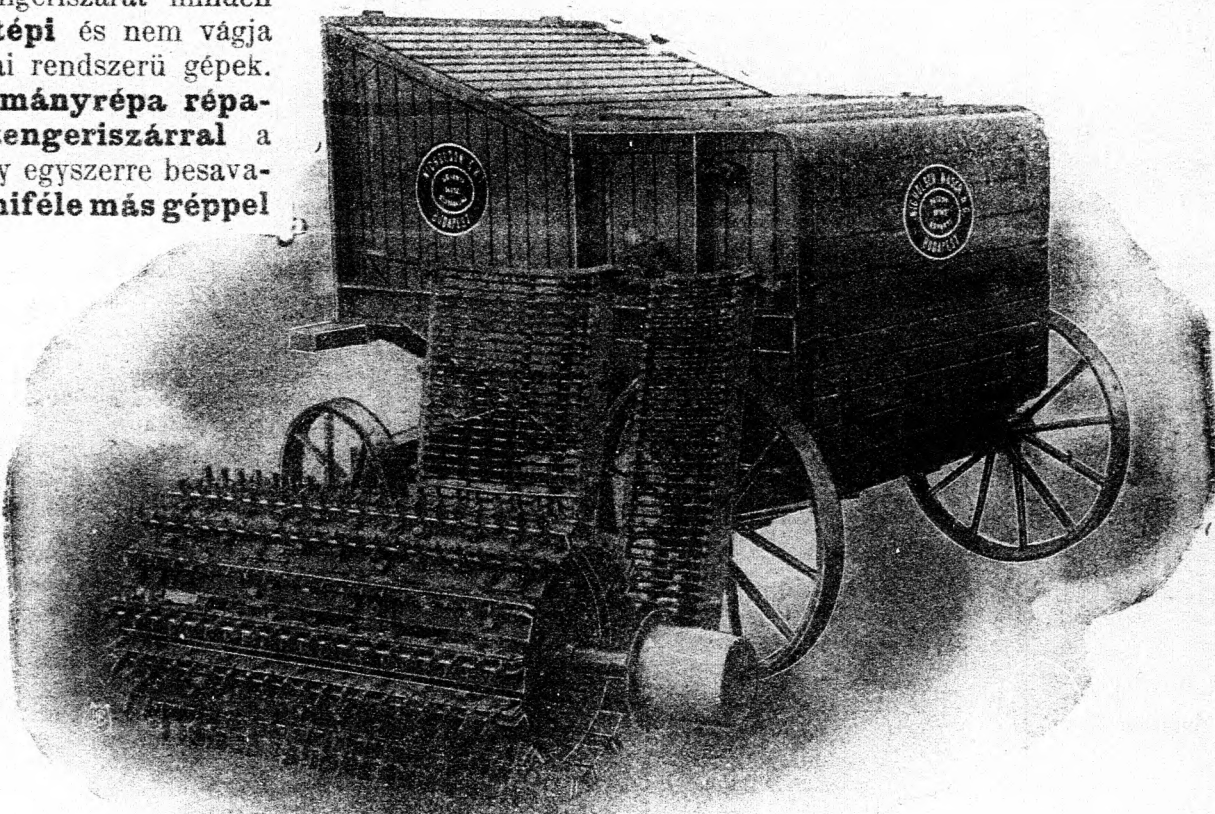
Wiener
Landwirtschaftliche Zeitung.
Biertéj. K 6, balbj. K 13, gansj. K 24.
Wöchentlich zwei Nummern. Probenummern gratis u. franco.
Wien I. Schaulflegasse 6.

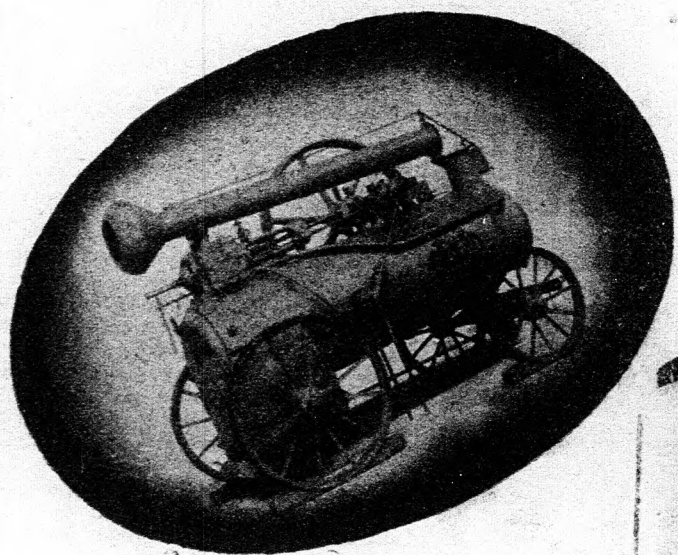
AZ ÁSVÁNYI-FÉLE SZABA- DALMAZOTT TENGERSZÁRTÉPŐGÉP

az **egyedüli** szerkezet, mely a tengeriszárat minden
részeiben a **legtökéletesebben feltépi** és nem vágja
dugószerű darabokra, mint az amerikai rendszerű gépek.
Az **egyedüli gép**, melylyel **takarmányrépa répa-**
fejek levéllel, egyidejüleg a tengeriszárral a
legtökéletesebben **felaprithatók** és így egyszerre besava-
nyithatók. Ezen **kettős művelet semmiféle más géppel**
nem **végezhető** mint az „Ásványi”
féle **tengeriszártépőgéppel**. 1908.
évi tökéletesített kivitelben gyártja a
szabadalomtulajdonos

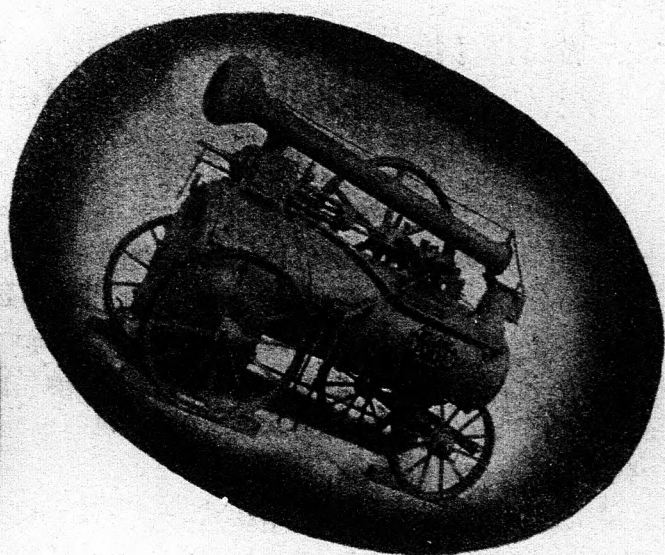
„Nicholson”
GÉPGYÁR RÉSZV.-TÁRS.
BUDAPEST, VI.,
VÁCZI-UT 17. SZ.

Árjegyzék és ismertetés
ingyen és bérmentve. ...

10

**légkörnyomásra vannak berendezve
a Magyar Kir. Államvasutak
gépgyárának lokomobiljai.**

Az új szerkezetű lokomobilok az elavult szerkezetű gyártmányokkal szemben

**20% tüzelőanyagot
takarítanak meg.**

Az állami gépgyár új szerkezetű lokomobiljai

könnyűek, nagy erő kifejtésűek és gazdaságos üzeműek.

✂ Tulszárnyalnak minden más gyártmányt. ✂

Az elavult gépszerkezetek kicserélése ajánlatos, a beszerzési ár bőven térül meg az olcsóbb üzemeltetés által.

Sziveskedjék árajánlatot kérni.

**A Magyar Kir. Államvasutak
Gépgyárának Vezérügynöksége,
Budapest, V., Váci-körút 32.**

Birtokbérbeadási hirdetés.

Méltóságos gróf Erdődy Sándor cs. és kir. kamarás ur megbízásából közhírré teszem, hogy a jánosházai uradalomhoz tartozó, Vas vármegye területén, Hosszupereszteg község határában fekvő, mintegy 1004 magyar holdat tevő **Tacsikándi gazdaság** 1909. évi május hó 1-től kezdődőleg tízenkét egymásután következő évre bérbeadatik.

A bérletre vonatkozó feltételek alulírt jószágigazgatónál és Tacsikádon Reicska Ernő kasznárnál megtekinthetők.

Írásbeli ajánlatok f. é. **december hó 31-ig** bezárólag alulírt jószágigazgatóhoz adandók be.

Bérbeadó fenntartja magának azon jogot, hogy a bérbeadott ajánlatok között — tekintet nélkül a felajánlott haszonbérre — szabadon választhat.

Közvetítők kizártnak és nem díjaztnak.

Ság (Vas m.), 1908 november hó 2-án.

Remete Dénes
jószágigazgató.

1084

Legjobb összeköttetés!

Kérjen ajánlatot!

PÉNZ

Legelőnyösebb törlesztéses kötvény- és váltókölcsönök házakra és földbirtokokra, személyi és tárczahi el. Földbirtokok, erdők adásvétele, bérlete, perczel-lázása. Mindennemű pénzügyi lebonyolítás, gyorsan és biztos eredménnyel.

SZÉN

Elsőrendű poros, karvini, ostrai darabos, kockászén, légszes és bányakösz, brickett, kétszermosott kovacszen, safgótárjami, petrosényi és több kitűnő minőségű belföldi szénwagonszárra, -3 évi kötésre, mindig a minőségnek megfelelő legutányosabb árban. Pontos szállításért garancia vállalatik.

MÉSZ

Csakis fával égetett biharmegyei elsőrendű, fehér darabos mész kereskedőknek, építési mész építésznek waggonszárra és évi kötésre. Évi termelés 15000 tonna. Mezőtölgy, R-v-Csucska Ájómásokon 1000 waggon, mindenkor pontos, azonnali szállításra. 9999999999

MŰTRÁGYA

Superfosfát, Thomassalak, csontliszt, gipsztrágya. Száritott fákalm és száritott sertés-trágya kedvező árban. Használati utasítás és részletes ajánlat díjmentesen.

KLÁR ANDOR bank és áruüzlet
Debreczen, Miklós-u. 23.

Helyközi és megyei telefon: 445.

Távíratcím: KLÁR ANDOR.

Kérjen ajánlatot!
Legjobb összeköttetés!

218

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület könyvkiadó-vállalatában az alábbi hézagpótló szakkönyv jelent meg:

SZARVASMARHATENYÉSZTÉS

Hazai állattenyésztésünk közgazdaságilag legfontosabb ága a szarvasmarhatenyésztés, mert az ország marhaállományának nagyobb tökéletességét képviseli, mint a mekka- és a juh és sertés együttesével alkotnak. Ez a körülmény nagyon éreztetővé teszi azt a hiányt, mely szakirodalmunkban éppen a szarvasmarhatenyésztést illetően észlelhető, a mennyiben a hazai nyelvünkön már évtizedek előtt megjelent egyetlen, az ak tenyésztése című könyve nemcsak hogy részben már elavult, de befejezetlen is, mert csak a szarvasmarha természetrajzával, küllemtanával s fajtajával foglalkozik. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület könyvkiadó-vállalata tehát mulhatatlan kötelességének tartotta egy olyan szarvasmarhatenyésztési munka kiadásáról gondoskodni, mely nemcsak teljessége által elégítse ki az olvasót, hanem még a legújabb ismereteket felölelő tartalmánál fogva nélkülözhetlen kézikönyvévé is váljék.

Cselkó szarvasmarhatenyésztése öt fő fejezetre oszlik. Az első a legszükségesebb természetrajzi adatokat tartalmazza; a második a szarvasmarha küllemtanát tárgyalja; a harmadik s egyúttal legterjedelmesebb fejezet a szarvasmarhafajákkal foglalkozik, de nem abban a módorban, melyet Tormay s a német szakírók követnek, mert szerzőnk szigorúan ragaszkodik az országunkéi ismertetéshez olyképpen, hogy minden egyes szarvasmarhatenyésztési szempontból fontosabb állam gazdasági viszonyaihoz rövid eseteleése után előbb a fajtaikat írja le, a reánk nézve fontosakat részletesebben mint a többi s azután azokat az intézkedéseket sorolja fel, melyeket az illető ország szarvasmarhatenyésztésének fejlesztése érdekében követ, evvel hű képét adva az illető ország szarvasmarhatenyésztése mai állapotának. Ilyen tárgyalásban részeseül Svájc, Ausztria, Magyarország, Horvát- és Szlavonország, Hollandia, Németország, Dánia, Franciaország, Nagy Britannia stb., szóval majdnem valamennyi európai állam szarvasmarhatenyésztése, sőt az észak-amerikai Egyesült Államok is. A negyedik fejezet a szarvasmarha tulajdonképpeni tenyésztésével foglalkozik; megbeszéli az átörökösítést, a változó y-ságot, a tenyésztendő fajta kijelölését, a tenyészanyag megválasztását, a párosítást, vesztését, elést stb. Végre az ötödik fejezet a szarvasmarha takarmányozásának van szánva, de szerző itt is eltér a külföldi írók szokásától, amennyiben könyve nem tartalmaz oly dolgokat, melyek az általános takarmányozás körébe valók, hanem tisztán csak azt, a mi szigorúan véve a szarvasmarhára vonatkozik. Nevezetesen a bevezetést a szarvasmarha fenntartó szükségletének tárgyalása képezi s ugyanitt a keményítőérték is nyer gyakorlatias magyarázatot, azután áttér a borjú fölnevelésére, a fejőstehén, jármoskór s hizómarha takarmányozására, mit a borjúhizalással befejezve, függeléképp végre még a takarmányok összetételére vonatkozó szükségesebb adatokat közli. Az egész könyv minden szószaporítás nélkül úgy van megírva, hogy nemcsak a képzett, de az egyszerűbb gazda is könnyen megérti s ezért reméljük, hogy hasznos dolgot végeztünk avval, hogy olyan szarvasmarhatenyésztési munkát adtunk ki, mely nem az elméletet, hanem a nagy gyakorlatot van hivatva szolgálni.

FONTOS UJDONSÁG

IRTA:
CSELKÓ ISTVÁN
A MAGYARÓVÁRI MAGYAR KIRÁLYI
GAZDASÁGI AKADEMIA TANÁRA.

A KÖNYV ÁRA FÜZVE
7 K., TARTÓS VÁSZON-
KÖTÉSSEN 8 KORONA.

Magrendelhető a "PÁTRIA" r.-társ.
gazdasági szakkönyvkereskedéjében,
BUDAPEST, IX., Üllői-út 25. szám.

TELEFON, CSENGŐ, VILLÁMHÁRÍTÓ

kastélyok, lakóházak stb. számára.

DECKERT és HOMOLKA elektrotechnikai gyár BUDAPEST.

HAZAI GYÁRTMÁNY.

Több mint ezer berendezés üzemben. — Kérjen referencziajegyzéket.

430 MUNKÁS.

Mintagazdaság

Hont megyében, vasut és országut mentén, 565 magy. hold elsőrendű gazdaság, saját mintaszerű kezelés alatt, kitűnő karban levő épületekkel, nagyon szép, modern és kényelmes kastélyival, teljes élő- és holtfelszereléssel, vetéssel stb. 340.000 koronaért eladó.

Beyer Károly Budapest, V., Báthory-utca 5. sz.

Telefon 12-85.

272

Telefon 12-85.

ELSŐ MAGYAR ÜVEGGYÁR R.-T.

BUDAPEST, V., GIZELLA-TÉR 1. (Hans-palota)

(Azalatt: Ferencz József-tér.)

Ajánl gazdaságok részére legjutányosabb árban ablakokhoz és melegágyakhoz való

üvegtáblákat

eredeti gyári ládákban. Üvegvágó gyémántok legolcsóbban kaphatók Mézes-üvegek különféle kivitelben, fémzárral és anélkül. Kristályüveg asztali készletek.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

CLAYTON & SHUTTLEWORTH
Budapest, Váci-körút 63,
által a legjutányosabb árak mellett ajánlatnak:
Locomobil és gőzcséplőgépek,
szalmakazalozók, járgány-cséplőgépek, lóhere-cséplők, tisztító-rosták, konkolyozók, kaszáló- és aratógépek, szénagyújtók, boronák, sorvetőgépek, Planet jr. kapálók, szecskavágók, répavágók, kukoriczamorzsolók, darálók, őrlőmalmok, egytetemes acél-ekék, 2- és 3-vasu ekék és minden egyéb gazdasági gépek.

Jutalmazó mellékipar gazdák számára

Homokból és cementből mindenki szakismeret nélkül előállíthat homoktégákat, cement-födélcserepeket, csöveket csatornázásra, alagsóvezéseket, padlólapokat, itató vályukat stb. Felülte egyszerű gyártás kipróbált gépeinkkel és formáinkkal. Kívánatra ingyen küldjük 202-es számú árjegyzékünket. Könnyen érthető használati utasítást minden géphez adunk. Üzemberrendezéshez oktatót küldünk, kívánatra állandóan is. Levelezés magyar nyelven.

Különlegességgel gépgyár homok értékesítésére

LEIPZIGER CEMENTINDUSTRIE Dr. GA PARY & Co.

MARKRANSTADT bei Leipzig

Homokvizsgálat, próbatfeldolgozás, minták ingyen.

Legnagyobb gyár a maga nemében

270 munkás
95 szabadalom stb.

Gazdák Biztosító Szövetkezete

BUDAPEST, VIII. KER., BAROSS-UTCA 10. SZÁM.

Alakult 1900. BIZTOSÍTÉKI ALAP: Alakult 1900.

Alapítványok a hermány hozzájárulásával 1.970.340— kor.
Fartalékok 764.700—10

Év	Foelsleg	Összesen
1901. évi foelsleg	80.340— kor.	8.738.104—10 kor.
1902. " "	80.762—20 "	
1903. " "	100.331—78 "	
1904. " "	72.438—23 "	
1905. " "	61.730—00 "	
1906. " "	80.243—05 "	

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyancsak az ember életére különféle módokat szerint.

Az üzletrendményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek és az 1901. évi üzletfoelslegből egy a tűz- mint a jégkár ellen biztosítva volt tagok 4%-os díjvisszatérítést kaptak. — Az 1902. évi üzletfoelslege közgyűlési határozattal tartalékba helyeztetett. — Az 1903. évben a jégkár ellen biztosítottak 4%-os díjvisszatérítést kaptak. — Az 1904. és 1905. évben a jégkár ellen biztosítottak 2—3%-os díjvisszatérítésben részesültek. — Az 1906. évben a jégkár ellen biztosítottak, kik 5—10 évre adták fel biztosításukat 5%-os engedményben részesültek.

Biztosítási ajánlatok benyújthatók közvetlenül vagy a képviselők közvetítésével. Nyomtatványokkal és felvilágosítással minden irányban készségesen szolgál. Az igazgatóság.

Gőzeke acetylen-lámpák

Éjjeli szántásoknál gőzekékre különösen alkalmasak, mert nappali fényt adnak.

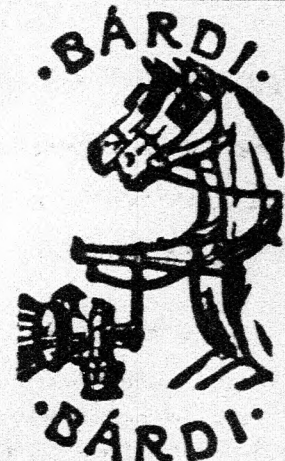
Kési-, kocsis-, spritzbogen-, pózna-, asztali-, udvari-, kerti-, istálló-acetylen-lámpák.

Bárdi József automobil r.-t. Budapest, VI., Mozsár-utca 9. Fővárosi Orfeum mellett.

Telefon 16—28.

Sürgőnyczim: Pneumatic.

Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

DEHNE Fr. gőzkegyára, HALBERSTADTBAN. Magyarországi képviselője **TIMAR EDE** cégénel, BUDAPEST, V., LIPÓT-KÖRUT 28.
Ajánlja compound szabadalmazott legújabb 20-as gőzeke-készleteit, azonnali szállítás mellett, melyek az eddigiek közötti felülmúlhatatlan előnyökkel bírnak, Németországban legnagyobb előszeretettel vásárolják.

= Eladó birtok! =

Fejér megyében, gyorsvonatállomás mentén, 2985 magyar hold prima sik gazdaság, házikezelés alatt, kitűnő épületekkel, kedvező fizetési feltételekkel, **árán** eladó.

Beyer Károly, Budapest, V., Báthory-u. 5. sz.
Telefon 12-85. Telefon 12-85.

Verband der Nordtiroler Pinzgauer Viehzucht-Genossenschaften
Geschäftsstelle: Verbandsobmann Nikolaus Fischer, St. Johann in Tirol.

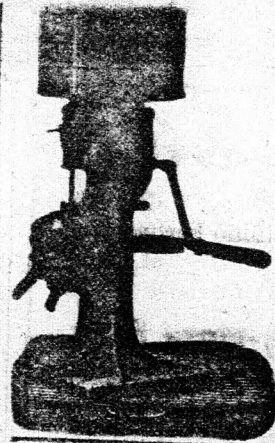
Közvetlen a tenyésztőknél ingyen közvetíti a tenyészállatok eladását, minden évben a rózsafüzér szombatján saját szövetségi vásárt rendez szövetségi kiállítással egybekötve és ezenkívül az eladó állatok rendszeres bejelentése alapján augusztustól májusig készséggel ad felvilágosítást az eladó állatok helyéről. **Állatkisérőről gondoskodik és minden tekintetben felvilágosítást nyújt.**

A ki földet

bérbe adni vagy bérbe venni, eladni vagy venni akar, forduljon bizalommal a

Földbérleti és parcellázó bank részvénytársasághoz
Temesvár—Belváros, Losonczy-tér, (Wimmer-féle ház).

A bank különösen foglalkozik **telepítések és parcellázások keresztülvitelével** és e célból **megvesz vagy bizományban átvesz nagybirtokokat** s ezeket kedvező feltételek mellett kiscgazdáknak a tulajdonos közreműködése nélkül eladja. Mindennemű szóbeli vagy írásbeli felvilágosítással díjmentesen szolgál.

Eredeti „Melotte” tejcentrifugák

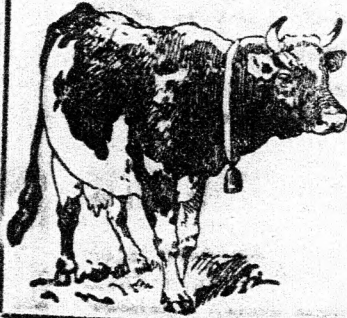
a világ legrégibb és legjobb tejföldzőgépei!

Játszi könnyű kezeles. Legcsekélyebb kopás. Legelősebb leföldzés. Legnagyobb munkaképesség. Gyorsan és igen könnyen tisztítható. Nincs javítás. Több mint 200.000 db van napi használatban az egész világon. Óránkinti munkaképesség 10—600 l. kézihajtásra. Magyarországi képviselő

GEITNER és RAUSCH BUDAPEST, VI.,
Andrássy-ut 8.

1900. évi párisi világiállításon „Grand Prix”.

KWIZDA-féle korneuburgi marha-táppor.

Étrendi szer lovak, szarvasmarhák és juhok részére. 50 év óta a legtöbb istállóban használatban étvágytalanság, rossz emésztésnél, a tejjavítására s a tejeles fokozására.

1 doboz ára K 1-40, 1/2 doboz 70 fillér.

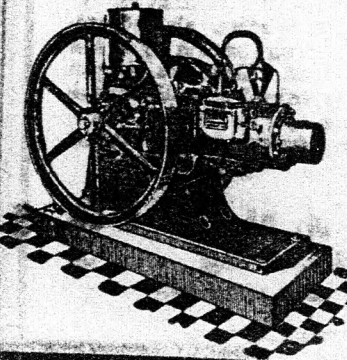
KWIZDA-féle
korneuburgi ma hatáppor

Csakis ezen védjeggyel valódi.

Főraktár: **TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszerháza,
Budapest, VI., Király-u. 12. és Andrássy-ut 26.

CLIMAX és ECLIPSE NYERSOLAJ-MOTOROK és LOKOMOBILOK

Legjobb és legolcsóbb hajtóerő mezőgazdasági és ipari célokra.

Nincs robbanási veszély,
se pénzügyi ellenőrzés.
Elsőrangú referenciák.

BACHRICH és TARSÁ
MOTORGYÁR

Budapest, Szabadság-tér, Tőzsde-palota.

ALFA-SEPARATOR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG, BUDAPESTEN.

— TEJGAZDASÁGI GÉPGYÁR. —

Iroda, raktár és gyártelep: BUDAPEST, VI., LOMB-UTCZA 11. SZÁM.

Alfa-Separatorkok (tejföldző gépek) kézi- és erőhajtással.

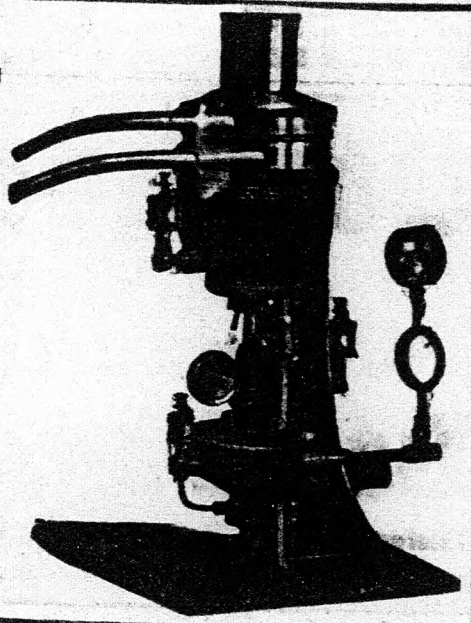
Ujdonság!

1903 évi mintájú separatoraink a jelenkor legtekélyesebb földzőgépei. Nagy munkabírásuk, élesen földöznek, bámulatos könnyen jarnak. Kérjen prospektust.

Tejszállító kannák,
Fejőedények,
Tejhűtők,
Előmelegítők és pasztörizáló készülékek,
Vajkőpülő és vajgyártó gépek,
A sajtgyártás eszközei,
Tejvizsgáló készülékek,
Mindennemű tejgazdasági eszközök és gépek legjobb kivitelben.

Tejszövetkezetek és tejfeldolgozó telepek berendezése és újralakítása.

770 első díj, több mint 600,000 Alfa-separator az egész világon. Árjegyzékek, tervek, költségvetések bérmentve.

GRAEPEL HUGÓ betéti társaság

Budapest, V., Váci-ut 40-46.

Malomépítész, gép- és rostalemez-gyár.

Szabadalmazott lemez-tőrekrosták

minden rendszerű cséplőhöz. Jobb minden más tőrekrostánál.

Minden magvesztességet kizár.

20.000 darabnál több kifogástalan üzemből.

Nyilvános árverésre kerül:

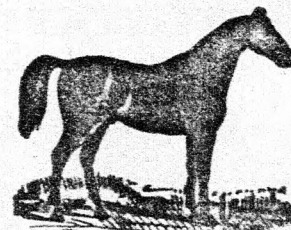
Nagyságos özv. Döry Vilmosné urnő felsőleperdi tisztavérű simmenthali tehenészetéből 20 darab 1¹/₄—2¹/₂ éves

tenyészképes bika.

Az árverés 1908 november 21-én délután 1 órakor a felsőleperdi új majorban fog megtartatni. Az árverés napján előzetes bejelentésre a t. vásárlóközönség rendelkezésére az ujdombovári állomáson kocsi fognak állani, a bejelentések az uradalmi intézőséghez Felső-Leperd (utolsó posta és sürgönyállomás) Kocsoládalmandra intézendők.

1082

Jagicza Bandi gazd. intéző.

A bécsi állatvédőegyesület elismerő érme!

Simon C.-féle

Restitution-fluid

Simon Károly állatorvos által feltalált és így nevezett szer 1859. év óta általános kedveltségnek örvend, mint mosó- és borogatóvíz és kitűnő hatásánál fogva mindenütt csodálatot kelt. Erősíti és frissé teszi a lovat, rendkívül nagy munka ára kepesíti, kiegyenlíti a megerőltetéseket és megőrzi az időelőtti kihasználástól.

Arak: egy fél üveg K 2.—, egy egész üveg K 4.—, tizenkét egész üveg K 40.—

Vizzel lesz higitva, ennél fogva nagyon kiadós.

Egyedüli készítő Ausztria és Magyarország részére

Stanislaus Simon Wien.

Gyár és iroda: XXI., Hirschstetten 23.

TÖRÖK SZERENCSEJE ÖFÖK!

Rend lje meg a neve me lett álló szerencseszámot!

Ádám 98495	Boriska 38134	Elek 20618	Hermann 55184	Katalin 109540	Margit 98795	Pál 40451	Teréz 112295
Adél 2728	Béla 101403	Elemér 93495	Hugó 58184	Klára 266118	Márcel 55184	Pépi 109540	Tibor 98595
Adolf 121800	B. igitta 91424	Eugenia 27.8	Ibolyka 101403	Kalmán 93 95	M. rna 381 4	Pista 26618	Terka 5.184
Ade heid 722.5	Benedek 51883	Emil 121800	Ida 7.215	Ilka 51883	Márton 1014 3	Piroska 98495	Tihamér 38134
Aladár 95175	Bernát 18864	Endre 7.215	Ilma 95175	Ignác 2204 3	Máriska 91424	Rafael 2728	Torus 101403
Ágnes 22.063	Bödög 18864	F. lóra 118160	Hona 96642	Iren 32417	Máté 51883	Rebeka 121800	Tivadár 91424
A. bert 118160	Boldizsár 106919	Féix 118160	Hona 96642	Imre 32417	Mártha 1495 5	Rezső 72205	T. oka 51883
Amalia 96642	Cecilia 5648	Féix 118160	Hona 96642	Imre 32417	Mátyás 18864	Regina 95175	T. óbás 109.65
Ákos 32417	Celestin 119874	Ferencz 32417	Imre 32417	Imre 32417	Miklós 5648	Richard 22003	Ul. ka 18864
Anna 149649	Dóra 65825	Ferencz 32417	Imre 32417	Imre 32417	Miklós 5648	Róza 118160	Urbán 106919
András 35.987	Dorothea 19783	Fülöp 109649	Irma 35587	Ince 109.5	Miksa 119874	Róbert 96642	Valéria 5648
Apollónia 10.9.5	Daniel 63752	Gábor 109649	Irma 35587	Ince 109.5	Miksa 119874	Róbert 96642	Valéria 5648
Antal 927.9	Dávid 41950	Gábor 109649	Irma 35587	Ince 109.5	Miksa 119874	Róbert 96642	Valéria 5648
Aranka 56678	Dénes 1083.6	Gertrud 109649	Irma 35587	Ince 109.5	Miksa 119874	Róbert 96642	Valéria 5648
Árn n 1693.5	Dezső 16864	Gizela 56678	Iván 1083.6	László 16864	Miklós 5648	Róza 118160	Urbán 106919
Augusztá 17720	Dumokos 119853	Gedeon 109335	Izidor 17720	Johanna 119853	Miklós 5648	Róza 118160	Urbán 106919
Arnold 106134	Dömötör 165.43	Gergely 17720	Johanna 119853	Lázár 105.43	Miklós 5648	Róza 118160	Urbán 106919
Aurélia 4019	Elvira 24002	Géza 106134	Jolán 105.43	Lina 17720	Miklós 5648	Róza 118160	Urbán 106919
Ár. ad 120612	Emma 109883	Gy. rgy 4019	Judith 120612	Jakab 109883	Miklós 5648	Róza 118160	Urbán 106919
Arthúr 66370	Ernesztin 108316	Gyula 120612	Jakab 109883	Lucia 108316	Miklós 5648	Róza 118160	Urbán 106919
Atila 95.78	Éva 52522	Hedvig 66370	Juliska 95.7	János 108316	Miklós 5648	Róza 118160	Urbán 106919
Beatrix 26889	Erzsébet 169653	Helena 26889	Jenő 26889	József 112295	Miklós 5648	Róza 118160	Urbán 106919
Berta 112.95	Erzsi 51883	Henriette 26889	Jenő 26889	József 112295	Miklós 5648	Róza 118160	Urbán 106919
Blanka 98595	Ede 40451	Hilda 112295	József 112295	Karolin 98595	Miklós 5648	Róza 118160	Urbán 106919
Bálint 55184	Eszter 109540	Henrik 98595	Karolin 98595	Manó 40451	Miklós 5648	Róza 118160	Urbán 106919

A véletlen nagy szerepet játszik az életben és éppen a szerencsés véletlen folytán könnyen megőrizhetik, hogy az őnt érdekli név mellett álló számban eltalálja azt a sorsjegyet, melyre nagy nyereség jut.

Egész sorsjegy 12 kor., fél sorsjegy 6 kor., negyed sorsjegy 3 kor., nyolcad sorsjegy 1.50 kor.

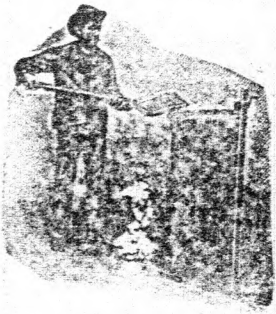
TÖRÖKA. és TÁRSA

bankház R.-T. Budapest.

Legnagyobb osztálysorsjegy-üzlet.

Központ: IV., Szervitater 3/t. (saját pa otánkban).
Fiókok: Teréz-körut 46. Váci körut 4.

IV., SZERVITATER 3/t.
TÖRÖK-PALOTA.

Tessék prospektust kérni!

Szenzációs találmány a mechanika terén : : „**TRIUMF**”
száktartó gép. A „**TRIUMF**” egy napszámost pótol ami által a t. gazdaközönségnek nagy pénzmegeterítést tesz lehetővé. Ára 15 kor. A „**TRIUMF**” kizárólag Hellmann H. W. berlini gépgyárában készül és megrendelhető a magyarországi vezérképviselőnél: **SZABOLCSI LAJOS** ur irodájában **BUDAPEST**, Erzsébet körút 7. szám. 986

Eladó birtok

Budapesthez igen kedvező fekvéssel és nagyon jó közlekedéssel, 309 magy. hold kitünő fekete szántóföld, nagyon jó és megfelelő számú gazdasági épületekkel, gyönyörű kastélyal, teljes élő- és holtfelszereléssel eladó.

Beyer Károly, Budapest, V., Báthory-u. 5.

Telefon 12-85.

272

Telefon 12-85.

EREDETI „**HAUPTNER**”
**LÓ- és MARHA-
NYIRÓGÉPEK**

76 koronától kezdve.

Főraktár:

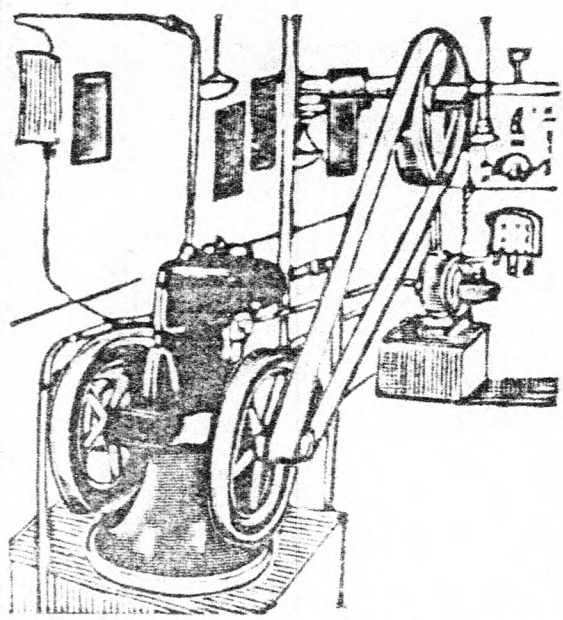
GEITNER és RAUSCH
cégnél Budapest, Andrássy-ut 8.

Állattenyésztési, apólisti eszközök, gépek, szerszámok, nagy rakta-za, Szivesk-jaik ár-teszt-eket kért.

ELADÓ

2 darab kevésbé használt, csaknem új **benzinlokomobil**, egyik 6 lóerejű, a másik 10 lóerejű; továbbá egy darab igen jó karban lévő **szalmafelhordó** (elevátor). Felvilágosítás-sal szolgál **dr. Hajós Zsigmond ügyvéd Budapest, V., Aulich-utca 5. sz.** 5287

Kastélyok, gazdasági épületek villan, világít sa

**saját rendszerű ön-
álló gépteleppel. : :**

A telep egyidejűleg szivattyút és gazdasági gépeket is elhajt, tehát a villan-áramot minden a vizellátást és takarmánykészítést is végzi.

Referenciák:

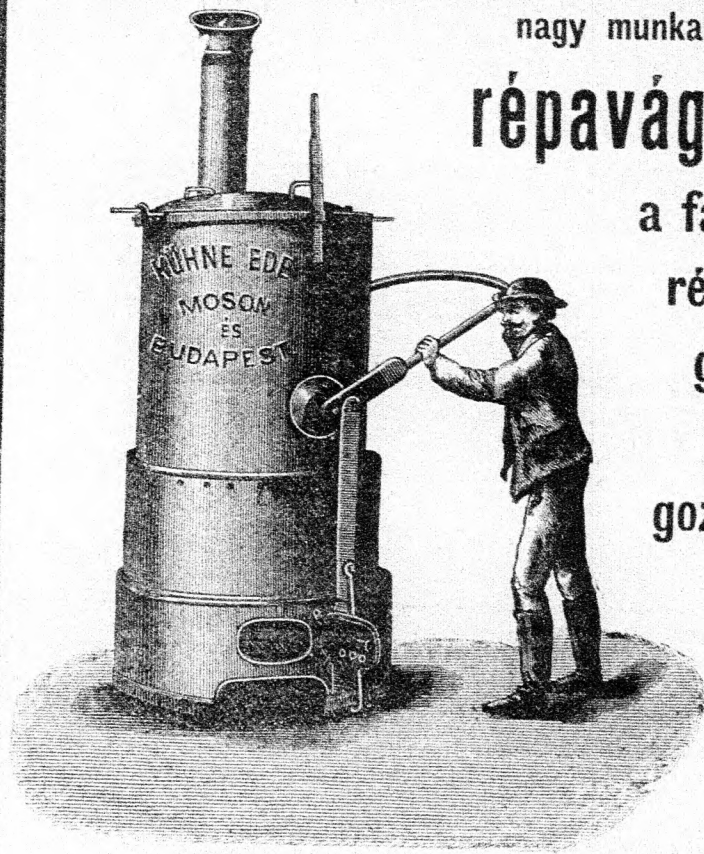
Mét. Ifj. gróf Csáky Gyula ur, Szendrő.
Nagys. Jovag dr. Floch-Ryhersberg Alfréd ur, Sződrákos.
Nagys. Bereredy Andor ur, Ménfő.
Nagyságos Segesváry Ödön ur, Domony.
Nagys. főisp. Bauer Antal ur, Bőcs.
Nagys. Nadányi Miklós ur, Fekete-győrös.
Nagys. nádányi Pál ur, Pusztako-ács.
Nagyságos Szomjas Gusztáv ur, Kislás-földház.
Nagym. hányavölgyi Tost Gyula ur, Gőd.
Mét. Fáy Palász Gida ur, Alagstb.
Utolsó rendelés k:
Nagym. gróf Tisza István ur, Geszt.
Mét. gróf Dossow Miklós ur, Vancsolt.
Mét. gróf Bethlen Atadár ur, Etesd.
Prospektussal és árajánlat-sal szolgál : : : :

Signer F. és R. mérnöki és elektrotechnikai vállalat,
Budapest, V., Kálmán-utca 9. 866 Telefon 63-01.

Takarmányfüllesztőket,

nagy munkabírásu
répavágókat

a fagyos
répa
gyors
feldol-
gozására

elsőrendű kivitelben szállít:

„**KÜHNE**” mezőgazdasági gépgyár r.-t. : : **Moson**

Főraktár: Budapest, VI., Váci-körút 57a.

Fiókraktárak :

Debreczen és Temesvár.

**Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület
könyvkiadó-vállalata kiadásában a következő
nagyfontosságú szakkönyvek**

jelentek meg:

Cselkó István: Szarvasmarhatenyésztés. Füzve 7., vászonkötésben	8.-
Grabner Emil: A gazdasági növények nemesítése. Füzve 5., kötve	6.-
Szilárd Gyula: Szőlőművelés és borgazdaság. Vászonkötésben	10.-
Vautsó Gyula dr.: A birtokos és gazdatiszt közötti jogviszony	3.-
— Az új végrehajtási törvény. Kérdés és feleletekben	50.-
Kovács Imre: A gyors minősítése	3.50
Cselkó István: Takarmányozás. Kellner új elmélete alapján. Vászonkötésben	10.-
Sierbán János és Koerfer István dr.: Tejgazdaság. Kézikönyv gyakorló gazdák és tejszövetkezetek részére	5.-
— Népszerű kiadás. (Magyar és német nyelven) Egyenként	2.-
Kovácsy Béla és Monostory Károly: A ló és tenyésztése	12.-
Vászonkötésben	15.-
Rodiczky Jenő dr.: A magyar juhtenyésztés múlt és jelen irányairól. Vászonkötésben	3.-
— A kecske tenyésztése és hasznos tele	1.50
Molnár István: A mezőgazdasági gyümölcstermelés és értékesítés. Vászonkötésben	5.-
Kardos Árpád: Házi- és udvarkertek berendezése. Vászonkötésben	3.-
Suschka Richard: Egyszerű gazdasági számvitel. Vászonkötésben	6.-
Cserháti Sándor: Talajismeret	4.-
Pater Béla: A vadon termő gyógynövények. Vászonkötésben	5.-
Tormay Béla: Általános állattenyésztés. Vászonkötésben	7.-
Hreblay Emil: A baromfi hizlalása és a hizott baromfi értékesítése	1.50
Wiener Mosko: Az új lakó uradalom üzleti berendezése	1.-

Megrendelések a könyvkiadó-vállalatot kezelő „**PÁTRIA**” r.-t. gazdasági szakkönyvkereskedésébe, Buda-est, IX., Üllői-ut 25., Köztelek intézendők.

Szőlőoltvány! Szőlővessző!

A világhírű **DELAWARE** adja a legjobb bort; oltani, permétezní nem kell! Gyökeres 1000 darab 100 korona; s ma 50 korona. Szőlőoltványok ezere: 140 korona, a leg-nemesebb fajokból. — Árjegyzék ingyen. — Rendelési cím:

SZIJGYÁRTÓ NAGY MIHÁLY, Felsőseged. (Somogy m.)

Magyar levelezés.

JELENTÉS.

Magyar levelezés.

A n. é. gyapjutermelők b. tudomására hozni van szerencsém, hogy 1860 óta fennálló **gyapjubizományi üzletemet**

gyárosaimmal való szakadatlan és szorosabb összeköttetés czéljából Bécsbe helveztem át s

WERMER F. WIEN, III/2., Löwengasse 36. (Te'efon).

czégem alatt folytatom, mint eddig, ezentul is, gyapjút csakis közvetlen gyáro-soknak való eladás által legelőnyösebben, az uradalmon átvéve és fizetve értékesíthetem.

Magyar levelezés.

920

Állandó képviselő Budapest.

Gazdaközönség figyelmébe

Ajánlom mint **erdélyi alkusz** legelőnyösebb és legolcsóbb bevásárlásokat eszközölhetem **járomos és beállítani való ökrökben**, ugyszintén **1-2 éves ökr-tinókban** és mindenféle súlyú sovány **sertésekben** mindig a legnagyobb előjegyzéseim vannak. Kiterjedt ismerettségemnél fogva úgy vásárookra, mint azonnali eladásra a legelőnyösebb ügyleteket közvetíthetem.

5018

Kiváló tisztelettel!

Sárgány és levéltörz: Vermes Lipót, Kolozsvár

Tejkannák, tejgazdasági eszközök

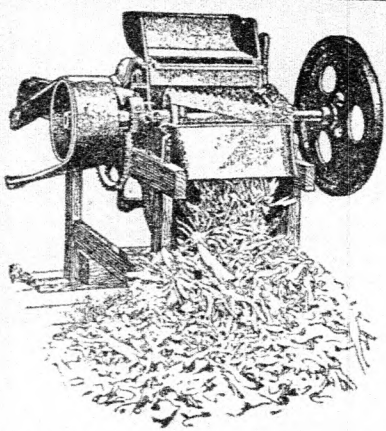
legjutányosabban beszerezhetők

GEITNER és RAUSCH

CÉGNEEL

BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-ÚT 8.

Arjegyzék ingyen és bérmentve.

PROPPER SAMU

mezőgazdasági gépraktára
Budapest, V., Váci-körút 52.

Ajánlja mérsékelt áron leg-jobbnak elismert amerikai

OHIO kukoriczaszartépegépeit, melyek szecskavágásra is ki-tünően alkalmasak, továbbá **REFORM** takarmányfű-lesztő, répvágó, burgonyaosztályozó és szalmakötélfonó gépeit és fedett biztonsági járganyait.

SACK RUDOLF elismert legkitünőbb ekéinek, vetőgépeinek stb., továbbá a valódi **WESTFALIA** műtrágyaszórógépeknek kizárólagos képviselője.

A lovak, szarvaamarhák, sertések, juhok, szó-val az összes házi állatok **erősítésére, edzésére, azok egészségének ép-ségben tartására** a

Brazay Kincsem-Fluid

Kincsem szesz

minden gazdaságban és állattenyésztésben

nélkülözhetetlen.

Feltűnője a hasonló czélra szolgáló külföldi szerekét, mert a leghatásosabb a legjobb mi-nőségű kipróbált anyagokból készült.

Használatban van minden jelentékenyebb gazdaságban, állami és magánmenében, ka-tonai, polgári, és versenystállókban.

Kapható: gyógytár, drogéria- és fűszerüzle-tekben vagy közvetlenül a készítő:

BRAZAY KÁLMÁN czégnél, BUDAPESTEN

1 üveg ára K 2.50. 12 üveg ingyen kiszol-golás és bérmentes szállítással 24 korona.

Olasz kendermag-eladás.

A vukovári gróf **Eltz** hitbizományi uradalomban eladandó **magasnövésű olasz kendermag** másod-évi utántermése, **85% csiraképességgel**, mm.-ként **70 koronáért, 10 q felüli vételnél 65 korona** ab vasut- vagy hajóállomás **Vukovár** (Szerém m.).

Ugyanitt **magasnövésű bácskai kendermag** is kapható métermázsánként **50 koronájával**.

1019

Az uradalmi felügyelőség Vukováron.

Bérszántás.

Bérlőnkön 10 éven keresztül évenként 300 hold sik talajt óhajtunk felszán-tani. Tüzelőanyagot, vizet mi adunk.
::: Ajánlatokat kérünk. :::

NEUSCHLOSZ
N TESTVÉREK

::: Szatmár. :::

1067

Betanított igásökrök, tehének, üszők, tenyészbikák
 állandóan kaphatók gróf **TELKI ARVÉD**
 fehér magyar gulyájából, drassói urada-
 lomban, posta, vasut, távirtda: **KONCZA.**

Akt.-Ges. für Industrielle Sandverwertung Basel (Schweiz).
Gépek és berendezések mészhomoktégla gyártására.
 Fali téglák 94% homok- és 6% égetett mészből. Jobb és olcsóbb, mint a közönséges égetett téglák.
 Egyedüli képviselő Ausztria, Magyarország és a Balkán államok részére:
Komáromvidéki takarékpénztár r.-t. Komárom.

A baromfi-tenyésztés
 Összes eszközei nagy választékban a legolcsóbb árakon
 Állandóan újdonságok.
 Kérje a 177. számú ingyen katalógust.
KRASA RUDOLF, WIEN, VI., Kirchengasse 29.

BENZINCSÉPLŐKÉSZLETEK

BUDAPESTI MALOMÉPÍTÉSZET ÉS GÉPGYÁR
PODVINECZ ÉS HEISLER
 Budapest, Gyár: VI. Váci-út 141.
 ÁRJEGYZÉK INGYEN ÉS BÉRMENTVE

Gőzekék,
 gőz utihengerek és uti mozdonyok
 cséplőgépek hajtására az osztrák bánya- és kohó-
 művek társaság vasútveiből.
 A készülékek választását illetőleg mezőgazdasági
 szaktanácsal készséggel szolgálunk.
 Szives megkeresések **Zentral Direction der**
Gesellschaft, Teschen, Osztrák-Szlovákia, vagy
 az Osztrák bánya- és kohászati tár-
 saság magyarországi képviselőéhez.
Mayer Pál főhercegi felügyelő, Budapest,
 VIII., József-utca 16-18 kértnek.

Árverés.
 Nagymegyer nagyközségben fekvő, a nagymegyeri 784. számú telekkönyvi
 betétben A. I. 4-5. sor, 492., 493. hrsz.; 6. és 7. sor, 663., 664. hrsz.;
 8-10. sor, 809/2., 810., 811/2. hrsz.; 11. és 12. sor, 828., 829. hrszám
 alatt felsorolt és a **komárom-csicsói uradalom tartozékát képező**
beltelkek az azokon levő felülepítményekkel f. é. november hó 24-én d. e.
 10 órakor Nagymegyer község-házánál nyilvános árverés útján eladatni fognak.
 Az árverés egyenként a következő sorrendben történik:
 I. 4. és 5. sor, 492., 493. hrsz. ugynevezett „ispánlak” kikiáltási ár --- 3000 K.
 II. 6. és 7. sor, 663., 664. hrsz. ugynevezett „gazdalak” kikiáltási ár --- 1800 K.
 III. 8-10. sor, 809/2., 810., 811/2. hrsz. ugynevezett „fisz tartóilak” kikiáltási ár --- 6000 K.
 IV. 11. és 12. sor, 828., 829. hrsz. ugynevezett „szamta tóilak” kikiáltási ár --- 4800 K.
 Árverezni szándékozók az árverés megkezdése előtt a kikiáltási árnak
 10%-át tartoznak készpénzben bántapénznek letenni.
 A további feltételek a csicsói uradalom tisztartóságánál, valamint Nagy-
 megyer község-házánál megtekinthetők és az árverezni szándékozók által az
 eljárás megkezdése előtt aláírandók.
A komárom-csicsói uradalom tisztartósága.

SZIVÓ GÁZ
BENZIN
MOTOROK ÉS
LOKOMOTIVOK
BILOK.

BRÜNN-KÖNIGSFELDI
MOTOROK

EGYED-ÁRUSÍTÓ ABELES EMIL BUDAPEST
 V. VÁCI-ÚT 14.
 TELEFON 98-32. SÜRGÖNYCIM: PARSEL

Videki képviselők keresetnek. 982
 Famegmunkáló gépek, gyári és malomberendezések.

ÖKÖRPA TKÓK czélszerűek, tar-
 tósak és olcsók.
 „HANN” jeggyel. Kérjük vigyázzunk nagyon ezen jegyre, mert a mi
 patkónk minden tekintetben utólrhetetlen.
Normális csülökvas
 igás ökör részére.
Szabad. lópatkók
 igás- és hátsólovak részére, első
 díjjal kitüntetve és szakemberektől
 legjobban ajánlva.
Pata- és csülökszegek,
 csavarok, lábtámaszok, patkoló szerszámok és eszközök

M. HANN'S SÖHNE RAINFELD
 a/d. GÖLSEN N. Ö.
 Aszokhordók minden mérethez czéggelzéssel, vagy a nélkül szállí-
 tásra és raktári hordók, lyukfuro és becsavaró készülékekkel.
 Minták és prospektusok ingyen és bérmentve.

Az orvosok százai tanusítják, hogy **REUMA, CSUZ,**
KÖSZÉNY, ISHIAS ellen a legjobb gyógyszer a
HÖFÜRDŐK használata. Hy höfördőket otthon bármely
 szobában készíthetünk a
 „Sanitas” szoba-, gőz- és hölégfürdő-készülékkel
 megtakarítván a költséges nyári fürdést

A „SANITAS” hatásánál, kenőcsnél való, valamint tartós-
 gánál fogva az ideálja minden ilyenmü fürdőkészüléknek.
 Kapható havi részletfizetésre, vagy int 8 napi próbahasználatra is.
 Ezernyi elismerő és köszönőlevelet tartalmazó ismerető
 könyvetet kérésre ingyen és bérmentve megküldöm.

FÖRSTNER ALADÁR „SANITAS” szobagőzfürdők gyára
 Budapest II., Alsó-Erdősor 30/A.
 A legrégibb és legnagyobb magyar üzég e
 szakmában. Nevr. ügyeljünk! Soa az utazást.
 1018

PATKANY- és EGÉRI RTO-
BACZILLUS
"RATIN"

az egyedüli biztos irtószer, mely fertőző betegséget plántál az illető állatfaj között. **A magyar királyi állami bakteriológiai intézet** véleménye szerint is más állatra ártalmatlan.

Prospektust ingyen küld
"RATIN" bakteriológiai laboratorium vezérképviselője :: ::
 Haan Béla Budapest, Rottenbiller-utca 38/A.

Aranyérem Budapest, 1902. Alapított 1876.

UNZEITIG FERENCZ
 osász. és kir. udv. szállító

különlegességi gyára teljes növényházak építésére és melegvízfűtések berendezésére.

BUDAPEST = WIEN,
 VIII., Gyöngygyök-u. 7. XIII/2. Reingasse 32-34.
 Terv- és költségvetést díjtalanul készítek. Helyszíni megbeszélés nem lesz felszámítva. 758

Takarmánykamrak és szivattyúk hajtására a legjobb és legolcsóbb gép

a REKORD BENZINMOTOR
 2, 3, 4 és 5^{1/2} lóerő nagyságban.
 Árjegyzékkel és árajánlattal szívesen szolgálunk.

Fehér M. kocs Gépgyár R.-T. Budapest, Váci-ut 80.

GIÖRNYESEN. BÚSÍTÓ. POKRÁZÁS. 6 ÁLLAMOS. 23 ELŐREHATÁROZOTT. 6000 ÉS KÖLÖB. HATÁROZOTT. ELŐREHATÁROZOTT.

PEF
 PORCELLÁN-EMAIL-FESTÉK

adkozóhoz teljesen készen vakolatra fára és vasra.
 1896 óta 1000 sz. sz.

LUZ EDE és TÁRSA
 FESTÉKGYÁR. BUDAPEST, VII. ÖRÖM-UTCA 12.

A küsszántói uradalom parcellázása folytán a báró Königsarter-féle kiállításokon többször első díjjal kitüntetett

mangalicza sertésállomány,

mely áll 160 darab 2-3 éves hasas tenyészokca sertés, 30 darab másfél-éves tenyészkan sertésből, eladó.
 Ugyanott iskolázott kiváló szép növésű 180-220 cm. magas

Luczfenyők

kapthatók. Ára helyben földtömbbel kiasva 100 darabnál a 1 kor., 1000 darabnál a —90 kor. 2000 darabon felül 10-zásalék árengedmény csomagolás és vasuti állomáshoz szállítással darabonként 20 fillérrel több. 973

Küsszántói uradalom
 u. p. Bors, Bihar megye.

DRÓT-KERITÉS
 LEGOLCSÓBB AZ 1872. ÉVBEN ALAPITOTT

STADLER MIHÁLY
 SODRONY-FONAT-SZITAÁRU-ÉS KERITÉS-GYÁRNÁL

BUDAPEST
 VI. VÁCZI-KÖRÜT 43

ÁRJEGYZÉK DIJMENTES.
 MEGBIZNÁTO PONTOS KISZÁMOLÁS!

Tíz parancsolat
 Szépen nyomva ingyen kapható levei útján bereményve. Cím: **UBALD von TRNKÓCZY** gyógyszerész, Laibach, Karinthia, Ausztria.

a gazdák részére.

"RAPID"
 kézi műtrágyaszóró-készülék.

41716. számú szabadalom.

Ezen műtrágyaszóró-készüléket Fischl V. gazd. intéző ur szak-szerű kísérletezés után találta fel. A régi szokásos kézi szóróval szemben előnye, hogy a munkás kezét és ruháját nem támadja; a használatban levő nagy gépekkel szemben előnye az olcsó ár, egyszerű kezelés s hogy 1 ember naponként 7-8 holdat vetőlépésben haladva, könnyelmesen beszórhat. A beállítható szórókanál által az elszórandó mennyiség pontosan szabályozható.

Ára Budapestben darabonként **60 korona.**
 Bővebb felvilágosítással szívesen szolgálunk. 685

Weisz Jakab
 a szabadalmi műtrágyagyár képviselője
 V., Lipót-körut 7. szám.

Száritott répaszeletet melasszét és műtrágyát
 jutányos feltételek mellett szállít: 105

Sebők Emil és Társa
 Budapest, V., Lipót-körut 2. szám.

Pinczék: **Budafok.** Kirendeltség: **Közp. Vásárcsarnok.** Baromfihiázlalda: **Budafok.**

MAGYAR GAZDÁK ÉRTÉKESÍTŐ SZÖVETKEZETE
:: BUDAPEST ::
 — Igazgatóság és központi iroda: —
IV., Veres-Pálné-utca 40. sz.
 A MAGYAR ORSZÁGOS MÉHÉSZETI EGYESÜLET VEZÉRKÉPVISÉLŐI.

Értékesít húsféléket, baromfit, vadféléket, tejterméket, tojást, zöldséget, gyümölcsöt, mézet és mindennemű élelmiszert. Hordóbor-értékesítő osztály. — Égeített szeszes italok értékesítése.

A szövetséget tagjai kedvezményben részesítik. Mindennemű értékesítési ügyben díjtalanul nyújt felvilágosítást.

GANZ ÉS TÁRSA Ganz-féle villamossági r.-t.
 vasöntöde és gépgyár r.-t. II., Lövház-utca
BUDAPESTEN

BENZINMOTOROK és lokomobilok cséplők és takarmánykamrak üzemére. Szivógázmotorok anthracit-, koksz- vagy faszéntüzelésre. :: Földgázmotor-telepek. Ármentesítő és öntöző szivattyútelepek. :: **Kötélvontatásu**

GŐZEKÉK

ELECT OMOS világító és erőátviteli berendezések, egyen- és váltakozó-áramra. :: Kolibri ilylmpák reallámpázókra.

ELECT-OM S üzemek berendezése uradal-makban. Megtevé berendezések atalakítása.

ELECTROMOS üzemű szivattyúk, teigazdasági berendezések, emelőgépek, ventilátorok, mezei vasutak, s ántó-, cséplő-, aprító- és takarmányozó berendezések. :: Electromos kis- és nagy-vasutak. :: Banyavasutak. :: 6184

Árjegyzékkel és költségsszámítá-sokkal szívesen szolgálunk.

VILÁGREKORD!
A világon a legelső
szabadalmazott

Kétgéprendszerű forrógőzeke

VILÁGREKORD!

300 fokot meghaladó
gőztulhevítéssel. ::::

Schmidt Vilmos mérnökdoktor szabad. füstcső-tulhevítője.
Gőzekre egyedül jogosított gyártója **KEMNA J. gőzekegyára.**
Egyetlen gőztulhevítő, melyről a gőzekegyártásban egyszerűségéről és szilidságáról fogva — a gép súlyának emelkedése nélkül — egyáltalán szó lehet.

50%-kal nagyobb munkateljesítés, 30% szén- és 40% vizmegtakarítás mellett.

3400-nál több dr. Schmidt-féle szabadalmazott gőztulhevítő van üzemben vasuti mozdonyokon.

E G jegyű gép, mindegyik:
200 lóerő folytonos munkateljesítéssel,
300 lóerő legnagyobb munkateljesítéssel.

E K jegyű gép, mindegyik:
170 lóerő folytonos munkateljesítéssel,
250 lóerő legnagyobb munkateljesítéssel.

Kétgéprendszer, sodronykötélátvitel. Ugy nedves, mint egészen száraz esztendőben egyedül biztos munkateljesítés.

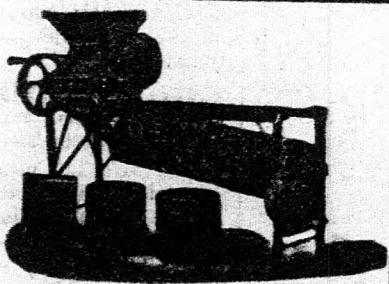
Szakprofesszorok által szántóföldeken végzett kísérletek eredményéről értesítéssel, kimerítő felvilágosítással, prospektusokkal és költségvetéssel érdeklődőknek díjmentesen,

készséggel szolgál **KEMNA J. gőzek gyára magyarországi igazgatósága**

Interurbán telefon 91-21.

Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 8.

Sürgőnyczim: Kemna Budapest.

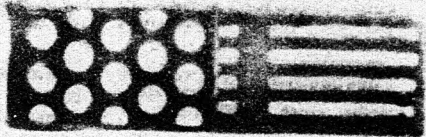

Stahel és Lenner

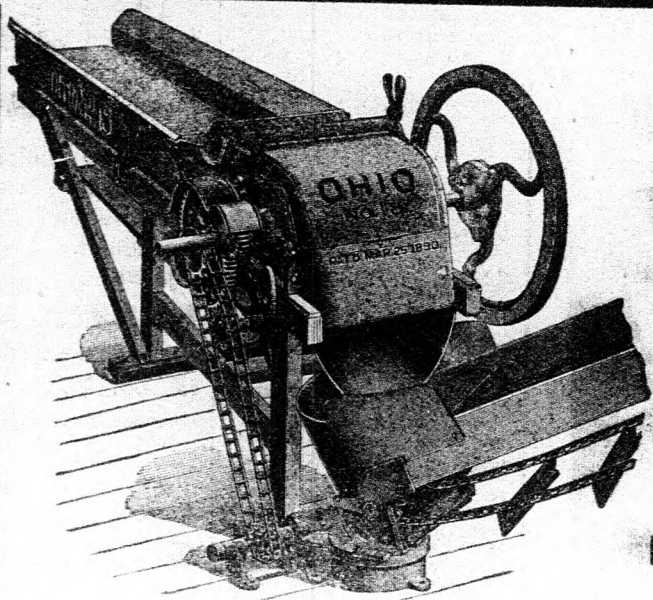
Trieur- és lemez-
lyukasztó-gyár

Budapest, V., Kazinczy-utca 8.

Ajánljuk TRIEURJEINKET
és OSZTÁLYOZÓ GÉPEIN-
KET gabona és hüvelyesek
tisztítására és osztályozására

TÓREKROSTAK és minden
fajta LEMEZROSTA gőz-
cséplő gépek számára.

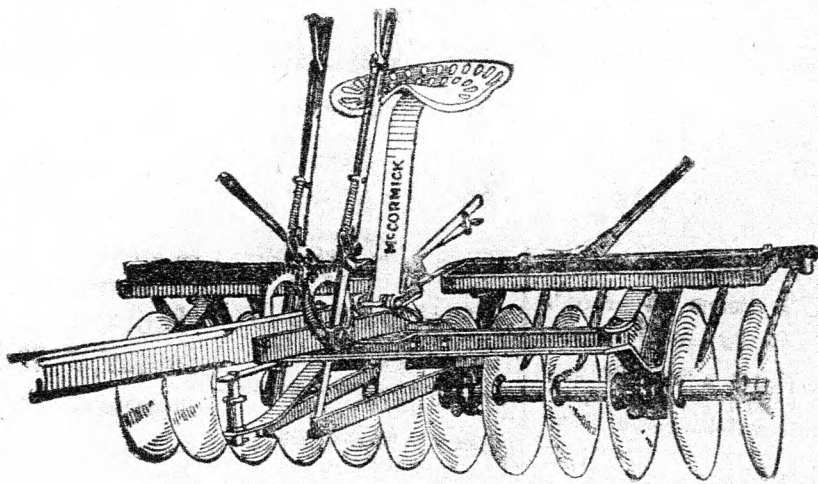

„OHIO“ EREDETI AMERIKAI tengeriszár-tépő-

zöldtakarmányaprító- és szalmaszecskezőgép
a takarmányinség legbiztosabb leküzdője.

Mc CORMICK tárcsásborona
tarlóhántásra,
vetőszántásra,
rögáprításra stb. stb.

a gazda leghálásabb talajmivelő eszköze.

Mc CORMICK Harvesting Machine Company, Chicago U. S. A.
Igazgatósága és főraktára: Budapest, V., Alkotmány-utca 12. szám.
J. E. KNECHT, igazgató.

87.
Számve...
ehhez has...
róm. kath...
és jó meg...
a számad...
könyvelés...
sen jártas...
nyokkal re...
kedelmi és...
magyarul...
Hosszu g...
uradslomb...
kereséske...
lige alatt a...
Állást...
czai m. k...
éves tanf...
végzte 189...
szőlők szak...
borkészlet...
csészét a...
egy a zöl...
szerint 35...
styla igény...
január 1-én...
Kiss Györg...
Gelse.
Á...
Sov...
SER...
leg...
BAU...
Bpost, Vil...
TELE...
Minden f...
talanni k...
Importált...
fekete kanc...
gáns kocsi...
nak is hasz...
ben eladó...
Tata, Komán...
Hortendy...
tomaji g...
nori-ard...
éves, 16 mar...
mén 1200 ko...
beral bíka...
bada-sz...
Rialing 50 k...
korons, — er...
Arpa 20 k...
kenti. Rédey...
Eladó m...
dicióban, s...
markos, telje...
lid, vértér...
elkerülése vé...
kinthető Lev...
melletti) P...
helyben. Sz...
alultt egyes...
tézni: Levél...
sület.
Eladó egy...
4 fiata...
kete orosz-...
ben és kettő...
sak, rendkiv...
rások. Róft...
Bódé, u. p. A...
Montafoun...
Adok Ma...
Alattyánu...
Eladó 12 db...
tehén...
vezelve. Hat...
szép mangal...
db 2 éves yor...
berni szimme...
Kralovánszky...
Arad m.
10 darab p...
Alsómogyoró...
ctén megyében...
Rokontenyé...
végett
két Ar...
tenyé...
eladó. Az...
182 cm. mag...
8 éves és 18...
Mindkettő s...
igazolvány...
jár. Közle...
tást Sugár...
égi intéző...
neken, Za...

Számvivő, számtartó, magán-állás... ehhez hasonló állást keres 20 éves, román, kath. vallású, nős, elegáns és jó megjelenésű számvivő...

Állást keres egy szakképzett véczelellér, aki a tapolcai m. kir. véczelellérkollé egy-éves tanfolyamát 1908. szeptember 15-én sikeresen végezte...

Állatok
Bovány és hizott sertéseket legjobban értékesít és beszeres BAUER B. GYULA...

Importált orosz üggető, 168 cm. magas, 5 éves, fekete kanca, nagyon szép elegáns kocsi...

Herteleny Ferenccs ömélő-származék... tomai gazdaságában eladó: neri-ardeni keresztű 4 éves, 16 maros sötétfejű fedező...

Eladó mész. Oldenburgi tehenek, 10 éves, kintin kóros, diczióban, sötét gesztenye-pej, 17 maros...

Eladó egyenként vagy párban 4 fiatal 16 1/2 maros fekete oros-arab kanca...

Montafouni évesbikák eladóak Haár Zoltánnál, Alattyánon. 5286

Eladó 12 db valdéli tehenek, 18 db tehen, orosz törzs, bevezetve. Hat db 1 1/4 éves igen szép mangalica tenyészkan...

10 darab hasas, tisztavérű alsómogyoródi uradalom, Trenčén megyében. Posta helyben. 5281

Rokontenyészet elkerülése végett két Arden-Nóri tenyészmen

eladó. Az egyik 8 éves és 182 cm. magas. A másik 8 éves és 180 cm. magas. Mindkettő sötétfejű, tenyész-igazolmányval; hámban is jár...

eladó. Az egyik 8 éves és 182 cm. magas. A másik 8 éves és 180 cm. magas. Mindkettő sötétfejű, tenyész-igazolmányval; hámban is jár...

Erdélyi Kereskedelmi Társaság Fodor és Társai

megbízásokat elfogadnak jármos ökrök, tinók, sertések, juhok, lovak és egyéb tenyész- vagy használati állatok beszerzésére...

Czím: Erdélyi Kereskedelmi Társaság Kolozsvár, Szentegyház-utca 2-ik szám. Telefon 311. 494

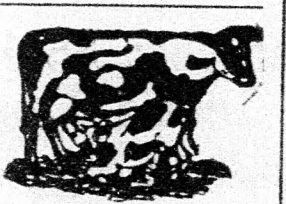

Bonyhádi faj vöröstarka

Ökőr- és üszőborjokat

1-2-3 éves korban, továbbá hízalásra vagy járomba való tarka ökröket, ugyancsak hasas vagy friss fejűs teheneket...

Neizer Antal, Dombóvár Tolna megye.

Bonyhádi friss fejűs-tenenek és tenyész-bikák

jutányos áron kaphatók minden héten kedden, szerdán és csütörtöki napokon. Istálló Kispesten, Üllői-ut 24. Telefon: Kispeszt 1.

Levél- és sürgönyczím: Flaschner Sándor 4743 tehénkereskedő Bpest, Ferencz-körül 40.

Igen szép, válogatott vöröstarka simmenthali jellegű 1-2-3 éves

növendék - ökör és üszőborjakat

ugyancsak legprimább lekölti való és jármosökreit legjutányosabb áron ajánlanak

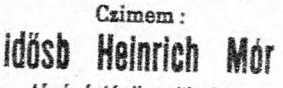
Klein Testvérek kereskedők CZELLDÖMÖLK.

Megrendelések egyösszeg szerint bármikor is elfogadottnak. 882

Muraközi hidegvérű (nori) Igás tenyészlovak

választott csikók vásárlásánál közvetlen a tenyésztőtől, segédkezésemet felajánlom s a folyó évben Muraköz és vidékén tartandó lóvásárok jegyzékét kívánatra szívesen küldöm.

Czímem: idősb Heinrich Mór lóvásárló ügynöksége Csáktornya (Muraköz) Sürgönyczím: Heinrich Senior, Csáktornya. 5720

Legelsőrendű eredeti bonyhádi teheneket

hasasokat vagy borjásokat és tenyész-bikákat bármely időben, bármely mennyiségben coulánsul és legelősebb áron szállít

Kohn Samu és József tenyész- és haszonállatkereskedők, Budapest, VII. Rottenbiller-utca 60. Telefon 91-25. Fiók: Újpest, Árpád-ut 89.

Ökör és üszőborjokat

1-2-3 éves korban, továbbá hízalásra v. járomba való tarka ökröket, ugyancsak hasas v. friss fejűs teheneket

a legjutányosabb áron egyösszeg szerint bármely mennyiségben szállításra vállalkozunk 289

Spitzer és Weller Kis-Czell

ÖKÖRELADÁS.

Néhal Nagy Miklós utódánál, Nagy Dénes birtokosánál, mindig fiatal prima erdélyi jármosökök és 2 éves ökörborjok kaphatók.

Levélczím: NAGY DÉNES birtokos, TORDA.

Hízalásra

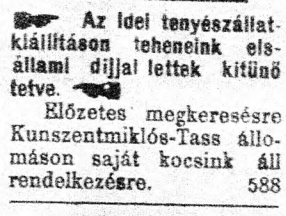
való és mindenféle fajta jármos ökröket, valamint szép 1-3 éves vöröstarka növendék ökörborjakat

bármely mennyiségben és szerződéses szállítás mellett eladásra ajánlanak 856

Récsey és Dukász szarvasmarha-kereskedők NAGYKANIZSA.

Szenttamási gazdaságban (Pest megye), vasúti állomás: Kunszentmiklós-Tass, levél- és sürgönyczím: Kunszentmiklós, jutányos áron eladó legelsőrendű hasas és szopós-borjas bonyhádi tájfajta tehének és tarka jármos-ökrök.

Az ideai tenyészállatkiállításon teheneink elsőállami díjjal lettek kitűnő tetve. Előzetes megkeresésre Kunszentmiklós-Tass állomásán saját kocsi áll rendelkezésre. 588

Legelsőrendű eredeti bonyhádi teheneket

hasasokat vagy borjásokat és tenyész-bikákat bármely időben, bármely mennyiségben coulánsul és legelősebb áron szállít

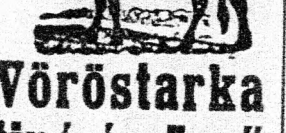
Kohn Samu és József tenyész- és haszonállatkereskedők, Budapest, VII. Rottenbiller-utca 60. Telefon 91-25. Fiók: Újpest, Árpád-ut 89.

Vöröstarka tinó és üsző

teljesen prima, 1-2 esetleg 3 éves, nálam minden mennyiségben kapható olcsó áron. Későbbi, ugyancsak jármos és beállítási ökrök szállításra vállalkozom.

Kitűnő friss fejűs tehének előleges jelentés után, nálam mindenkor megtekinthető kötelezettség nélkül. Vevő tetszése szerint választhat. 4735

Henrik Ignác fia Szalónak (Vas m.)

Elsőrendű eredeti bonyhádi teheneket

hasasokat vagy borjásokat, bármely időben, bármely mennyiségben külsebb áron szállít

BAUER MÓR tenyész- és haszonállatkereskedő, BUDAPEST.

Iroda: VI. Felsőerdősor-u. 1. Istálló Újpest, Károlyi-u. 11. Telefon 93-95.

Elsőrendű magyarfajú erdélyi jármosökrök,

ugyancsak 1 éves magyarfajú erdélyi ökörborjok

minden időben nagy választékban kaphatók ALEXA MIKLÓS-nál Szamosújvárt Szabolcs-Debeka megye. 317

Vegyesek

Felkértem volt gardistársaimat, kik jelenleg Szabolcs megyében tartózkodnak, hogy czimüket velem mielőbb tudatni sziveskedjenek. Bartholdiszky József, Répcelak, Vas megye. 5288

FAKULT BÖRKABÁTOK

sötét színekre tartósan festetnek 4559 HALTENBERGER BÉLA ruhafestőgyárában, Kassa. ALA PITTATOTT 1-10.

Kertalakítások

terv s költségvetés, gyümölcsfák, diszfák, rózsák és egyéb fásiskolai cikkek árjegyzék szerint. 1081

PECZ ÁRMIN os. és kir. udvari műkertész és falkola-tulajdonos Budapest, VIII., Kávéria-tér 8. sz.

Eladás

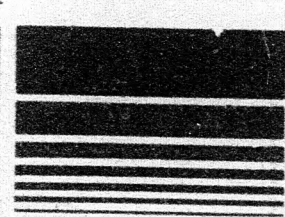
Burgonya igen szép faj, változatos 3-4 waggonnal a bustyaházi vasúti állomáson átvéve, eladó. Megkeresések Návay István czimén Vajmgy, u. p. Bustyaháza czimzendenők. 5308

Friss forma kapható állandóan a tókeresztes uradalomban, kilonkint 42 fillérrel. Egy 5 kg-os postacsomag bérmentes küldéssel 2 kor. 60 fill. Rendelések a Tókeresztes Uradalomhoz Tókeresztes, (Zemplén megye) intézendők. 4099

Széna Van még 25 vagon igen jó minőségű szép gyepszénám eladó. Reflektánsok forrájuk bővebbért Jankovics M. Lázárhoz Tittre, Bács-Bodrog megye. 5219

Vadászfegyver. Ritka alvétel. Több kitűnő, finom vadászfegyver, potom áron eladó. Közük Topilever kulcsu Lancaster 20 ft. Előlékvő lekatyszerkezetű modern Hammerles 35 ft. Grenerz-áru Bücksflinte 40 ft. Snelleres Manlicher, Drilling, Winchester, válogatott. Azok a kintmenyű Hammerles, töltetkivételű is (ejektoros); angol vadászfegyver, különféle ísmétlő és több más jó puska igen olcsón eladó Radó A. Egyetem-tér 5. Ugyancsak néhány Hammerles-revolver, ugyanígy fényképezőgépek féláron kaphatók. 4736

Akác, juhar és szőlő 1-2 éves csemete, sorfának alkalmas, 2-3 méter magas Jegenye-nyár és gledic-fák. Bor és csemegé-szőlő-vesszők. Asztali és pecsenye és újborokat kisebb és nagyobb mennyiségben állandóan elad Liptay Jenő pazonyi (Szabolcs vm.) szőlőtelepe. Nyíregyháza. 5235

A Sárdi Tógazdaság

LEVELÉCZIM: TÓGAZDASÁG, SÁRD. SÜRGÖNYCZIM: TÓGAZDASÁG Kiskorpad. Vasutállomás: Kiskorpad.

Őszi és tavaszi szállításra elad 1-2-3-nyaras javított

wittingau ai schgründi

ponyot és anyaponyot, bajorországi

1-3-nyaras és anyaponyot, japánponyot

(higói)

aranyorfat, naphalat, amerikai törpeharsát, 1-4-nyaras tavi czipót, fogassüllöt, megtermékenyített fogassüllőikrát és minden egyéb tenyészhalat.

A tógazdaság kizárólag csak tenyészhalat termel

Arjegyzékkel szolgál a Tógazdasági Intézőség, Sárd, és Dr. Hirsch Alfréd Budapest, Klotildpalota. 1037

GŐZEKÉK.

JOHN FOWLER & Co. cégnek

ujjonnan szerkesztett **gőzsántó eszközei** tömegteljesítésre egészen sekély mivelésnél, mint tarlóhántás és vetősántás, eszközök sekélyszántásra egyidejű altalajporhanyítással. Külön eszközök répaemelésre és hantörésre; rigólekék szőlő- és komlóültetvények, faiskolák és erdőtelepítés számára, valamint sok másféle eszköz.

JOHN FOWLER & Co. cégnek
eredeti gőzekekészletei

az országnak több száz kiváló és vezető gazdaságában 38 év óta a legjobb eredménnyel vannak használatban. **John Fowlernek kétgéprendszerre** sodronykötéltávitellel az **egyetlen,** amely **ugy a nedves, mint a nagyon száraz években egyaránt teljesen megállja a helyét** és amelynél csalódások és veszteségek ki vannak zárva.

JOHN FOWLER & Co. cégnek
eredeti gőzekekészletei

gyakorlatilag kipróbált szerkezetük és a legjobb anyaguk következtében az üzemből igen tartósak és olcsók.

John Fowler & Co. cég kész olyan gazdákat, kik a gépüzemű talajmivelés iránt érdeklődnek, **szakértők által a cég költségére felkerestetni, hogy az érdeklődőkkel azok kívánságait megbeszéljék, valamint a helyi viszonyokat megvizsgálják és aszerint adjanak tanácsot, miáltal a megrendelőknek a legjobb siker biztosítottatik.**

JOHN FOWLER & Co. Budapest-Kelenföld.

Hirdetés
minden
... den
A legkisebb

Betöltés
birtok

Földbirtok

Dijmentes

A Magyar

és Erdély

és Erdély

X. Üllői

utca

igényelt

állhat kö

bol garda

xobb áll

szere

Az áll

állás

csotán a

gatonka

lára meg

tot aján

sz áll

szólalt

szkre von

megköt

Tisztele

birtok

ket, hogy

sok bet

szere

szere

szere

szere

szere

szere

szere

szere

szere

szere

szere

szere

szere

szere

szere

szere

szere

szere

szere

szere

szere

szere

szere

szere

szere

szere

szere

szere

szere

szere

szere

szere

szere

szere

szere

szere

szere

szere

szere

szere

szere

szere

szere

szere

szere

szere

szere

szere

szere

szere

szere

szere

szere

szere

szere

szere

szere

szere

szere

szere

szere

GŐZMIVELÉS.
 Nagyobb területek szántását gőzekével
 hajlandó vagyok elvállalni; épügy
 mélyrigolozást szőlő-telepítésekhez.
 Érdeklődők kéretnek, hogy alanti címemhez forduljanak.
WOLFF ERNŐ, gőzszerelési vállalkozó
 BUDAPEST-KELENFÖLD.

BÉRBEADÓ BIRTOK.

Veszprém megyében, a M. Á. V. két fővonalától 6 és 16 kilométernyire, kitünő országot mentén, egytagban fekvő 1510 magyar hold földbirtok **1909 október 1-étől vagy 15 évre bérbeadó.** A birtok a szükséges gazdasági épületekkel és kényelmes urilakkal fel van szerelve. A majorsághoz, illetve a bérelthez tartozik még egy legújabb berendezésű mezőgazdasági szeszgyár 418 hl. kedvezményes kontingenssel. Művelési ág szerint a terület 900 hold szántó, 300 hold rét, a többi belsőség, legelő és erdő.
 A béreltre közvetlen reflektálók a birtok meg szemlélése végett **Kropf Ignác** uradalmi felügyelőhöz Bakony-Pötöske, u. p. Noszlop fordulhatnak.

Lenkórót rostnyeréshez bármily mennyiségben, a legmagasabb árban vesz, bejelentéseket **lentermelésre** a legkedvezőbb feltételek mellett elfogad a **Magyar Kender- és Lenipar Részv.-Társ.**
 Előbb **SALZMANN** és **TSA** (Budapest, V., Szabadság-tér 15.) Szeged-Ersekújvár. **Megkeresések kizárólag fenti oximhez intézendők.**

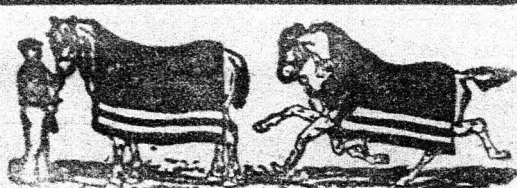
Gőzeke-sodronykötél

legjobb angol aczélsodronyból, legelőnyösebben beszerezhető a

Szegedi kenderfonógyár r.-t.-nál Szegeden

Számos nagy uradalom elismerő nyilatkozata bizonyítja a kötelek kitünő minőségét.

Mindennemű **GAZDASÁGI KÖTÉLÁRUK, KENDERZSÁKOK** stb. stb. legelőnyösebb beszerzési forrása.

Lópokrócz-előnyarájaniat. Legkisebb szükségletnél is gyári áron! Hogy sikerrel küzdessünk a külföldi verseny ellen, közvetlen a fogyasztókkal öhajjunk összeköttetésbe lépni. Áraink még kisebb vételknél nem létezett aacsonytsága és áraink elsőrendű kiváló jóssága, reményleni engedli, hogy a hazafias gazdalkönséget állandó vevőinknek nyerjük meg. Hogy ezt előrhessük, bármely posta- vagy vasúttállomásra már két díj próbamegrendelést is bérmentve szállítunk. 1. sz. legjobb minőségű, 175 cm. hosszú, 155 cm. széles, ára 4.60 frt. — 2. sz. legjobb minőségű, 170 cm. hosszú, 135 cm. széles, ára 3.50 frt. — 3. sz. jó minőségű 165 cm. hosszú, 130 cm. széles, ára 3 frt.; különösen erős söcházatarok 220 cm. hosszú, 165 cm. széles, díkjént 5 frt. minően kívánt szármalatban. A megrendelések a beérkezés napján el lesznek intézve. Kiváló tisztelettel.
 Táviratcím: „Sohr“ Magyar Lópokrócz Szétküldési Telep, Somogyiszőlő 92. szám.

Mindennemű zsák és ponyva

szolid kiszolgálás. **Ponyvakölcsonzó intézet. Waggontakaró-ponyvák** bármily nagy mennyiségben kaphatók. Árjegyzék, minták kivatratra ingyen és bérmentve küldetnek.

a legjobb minőségben **FISCHER-féle zsák- és ponyvagyár- és legjutányosabban a FISCHER-ban, Budapest, Nádor-u. 31-33.** szerezhetők be. A Fischer-féle szab. impregnált szavatolt tiszta lenből készült vízhatlan ponyvák nagy strapa mellett is eltarthatnak 10-12 évig. A 25 év óta fennálló Fischer-féle zsák- és ponyvagyár az ország legjelentékenyebb uradalmainak szállítója. Pontos bármily nagy mennyiségben kaphatók. Árjegyzék, minták kivatratra ingyen és bérmentve küldetnek.

REICHEL és HEISZLER Vegyipari Gépgyár Részvénytársaság

rézáru-, gőzkazányár és fémöntöde, Budapest, X. ker., Noszlopy-utca 1. szám. Magyarország legrégebbi specziális gyára mezőgazdasági szeszgyárak berendezésére.

Szeszfőzdék, finomítók és élesztőgyárak teljes gépfelszerelése, a legújabb rendszerek alapján, az anyag legnagyobb kihasználásával. Fennálló gyártelepek felülvizsgálata, átalakítása, egyes gépek és készülékek szállítása, átalakítása és javítása, hiányok kipuhatolása és pótlása szakavatott közegeink által pontosan és jutányosan eszközöltetik. — Tervek és költségvetések, szükség esetén kiküldetések díjtalanul. — Gyümölcs, szőlőtörköly és borseprő feldolgozásához kitünő rendszerű pálinkafőző-üstök. — Számos kiállítási érem, díszoklevél.

Budapest utcajáról összegyűjtött lóhulladék, dusan fekáliakkal compostirozva, :: :: valamint egyéb minőségű Csery-féle természetes (szemét) trágya

legolcsóbb és legjobb, nem egyoldalú trágyanem, mely majdnem egyenlő arányban tartalmaz kálit, phosphorsavat es nitrogén t. :: :: :: :: :: :: :: :: :: :: Részletes felvilágosítással és szakismertetéssel szolgál

Bayerthal és Lévy trágyaosztály Bpest, V., Bálvány-u. 26.

Telefon: 31-79.

Telefon: 31-79.

„Páris” irodalmi vállalat és nyomdai részvénytársaság nyomása, Budapest, IX., Dülös-ut 26. szám. — Az Elő Magyar Papir-Ipar r.-t. papirosága.

A gőz haladást az által értük A gőz mazására Schmidt V. lag uttörök nagyobb sz. gőzgépepítés A gőz gőzmozdon zseniális ta annak kivá az utolsó 4 szereltek fe A vastu eredmények hatóbban fe nál leendő mint munk vannak a v Az els tek épp oly mozdonyok tesnek a gó Miután zésnek a g költséget, h mely itt ép lehet kérdé szerezzé s forrógőz lév immár ezze

A tulhe

A tulh melytől me nélkül, hog A kázánbar mely a kaz magában a E sürü magával rag és pedig m Ha a r rebben felh lom is gőzz gőz, melyne lehülés mel tiszta gáz s ségét kihasz A tulh fokos gőzhő 32-6%-ot te állapotban lett ellenber a nedves g áll elő s ig holott a for Ezzel vel nagyobb téséhez, mi

KEMNA-féle szabadalmazott forrógőz-ekemozdonyok.

A gőzmozdonyépítés keletkezése óta a legnagyobb haladást az utolsó 10 évben a gőztulhevítés alkalmazása által érték el.

A gőztulhevítésnek a gőzmozdonyépítésben való alkalmazására a Kassel melletti wilhelmshöhei magánmérnök, Schmidt Vilmos mérnök doktor találmányai voltak kizárólag uttörők, aki is már a kilenczvenes évek elején a legnagyobb sikerrel használt forrógőzt a helyhez kötött (stabil) gőzgépépítésben.

A gőztulhevítés legmagasabb tökéletességét és ezzel a gőzmozdonyüzemben való általános alkalmazását Schmidt dr. zseniális találmánya a füstcső-tulhevítőkben érte el és annak kiváló sajátosságaiért az a tény kezeskedik, hogy vele az utolsó 4—5 évben 3400-nál több vasuti gőzmozdonyt szereltek fel.

A vasuti gőzmozdonyoknál elért, meglepően kedvező eredmények indították a Kemna J. céget arra, hogy behatóbban foglalkozzék annak a gőzeke-mozdony-kazánoknál leendő alkalmazásával is, melyek ugy szerkezetükre, mint munkájuk módjára nézve legközelebbi rokonságban vannak a vasuti gőzmozdonyokkal.

Az első ilyen kivitelű mozdonyokkal végzett kísérletek épp oly meglepően kedvezők voltak, mint a vasuti gőzmozdonyoknál és teljesen kétségtelenné tették a tulhevítésnek a gőzekemozdonyoknál való előnyös alkalmazását.

Miután pedig a Kemna J. cég felismerte e berendezésnek a gőzekékre nézve nagy becsét, nem sajnált semmi költséget, hogy a vonatkozó szabadalomra a gyártás jogát, mely itt épp ugy, mint a vasuti gőzmozdonyoknál, egyedül lehet kérdés tárgya, mint annak kizárólagos gyártója megszerezze s ennek megtörténte után összes gőzekegépeit a forrógőz lényének megfelelőleg újból szerkesztve, azokat immár ezzel a tulhevítő-szerkezettel szereli fel.

A tulhevített, vagyis forrógőz általános magyarázata.

A tulhevített gőz, vagyis a forrógőz egy szintelen gáz, melytől melegt lehet elvonni, míg telített gőzzé válik a nélkül, hogy e mellett csak részben is sűrűsödés állna be. A kazánban nyert gőz „nedvesgőz”, viz és gőz keveréke, mely a kazántól a hengerhez vezető útján, főleg azonban magában a hengerben, vízzé sűrűsödik.

E sűrűsödéstől és ama víztől, melyet a nedvesgőz magával ragad, a gőz munkabírásának igen tetemes részét, és pedig mintegy 25—50%-át elveszti.

Ha a nedvesgőzt ismét hevítjük, mielőtt az a hengerekben felhasználják, akkor még a benne levő víztartalom is gőzzé változik. Az ekként nyert ugynevezett forrógőz, melynek hősege legalább 300 fok, többé még tetemes lehülés mellett sem sűrűsödhet. Ugy hat tehát, mint a tiszta gáz s így a hengerben annak teljes kiterjesztheségét kihasználjuk.

A tulhevítés térfogatnagobbodást okoz, mely 300 fokos gőzhőség és 8 légköri nyomás mellett mintegy 32,6%-ot tesz, vagyis 1 kg. 8 légköri nyomású gőz telített állapotban 217 litert tölt meg, 300 fokos tulhevítés mellett ellenben 288 litert. Ezenkívül, mint már megjegyeztük, a nedves gőznél a sűrűsödés folytán ismét 25% veszteség áll elő s így 1 kg. nedvesgőz csak 163 litert tölt meg, holott a forrógőz 288 litert.

Ezzel be van bizonyítva, hogy nedvesgőzből mennyivel nagyobb súlymennyiség szükséges a henger megtöltéséhez, mint a forrógőzből.

A fennírt körülmény folytán a tulhevítőkészülékkel ellátott kazánok 40—60%-kal magasabb lesz a munkabírása, tehát képes egy 40—60%-kal erősebb gépet táplálni. Éppen ebben van a mozgógépeknél a forrógőz sok s rendkívüli nagy, jelentőséges kitünőbb voltának egyike, mert súlynagobbodás nélkül a munkateljesítés tetemesen emelkedik, nem tekintve a nagy szén- és vízmegtakarítást.

A Kemna-féle szabadalmazott forrógőzekegépeknél 40—50 százaléknyi szén- és vízmegtakarítást értek el.

A Kemna-féle szabadalmazott forrógőzekegépek különös előnyei.

A forrógőz használata a gőzekegépek eddigi szerkezetét teljesen megváltoztatta. A sokoldalú tapasztalatok alapján, melyeket a forrógőz feltalálása és értékesítése körül szereztek, a Kemna J.-cég semmi költséget és fáradságot nem kímélt, hogy gépeit a forrógőz igényeinek megfelelőleg szerkessze. Éppen ebben követtek el sokan lényeges hibákat, amennyiben forrógőz-berendezéseket oly gépekben építettek, melyek nedvesgőz számára voltak szerkesztve. A kedvezőtlen eredmények, melyeknek így szükségkép be kellett következniök, éveken át hátráltatták a forrógőz további elterjedését.

Továbbá kezdettől fogva azt a célt tartotta a Kemna J. cég szem előtt, hogy a forrógőz alkalmazásánál csakis oly szerkezetet válasszon, mely a gőzekegépekhez valóban igen alkalmas és amely lehetővé teszi a gőznek tényleg magas tulhevítését.

Több cég nevezi gőzekegépeit ugyancsak forrógőzekegépeknek, holott ama gépek csak ugynevezett gőzszáritóval bírnak. Ez képes ugyan a nedvesgőzt, mely 10 légköri nyomásnál 183 fokot ér el, 20—30%-kal, tehát legfeljebb 210 fokra felmelegíteni, de hiával van azoknak a gazdaságos előnyöknek, melyeket a forrógőz 300 fokot meghaladó hőség mellett nyújt.

Miután a Kemna J. cég forrógőzekegépeit egészen újra szerkesztette, lehetőleg alkalmazkodott ama messzemenő tapasztalatokhoz, melyeket a tulhevítőrendszerű vasuti gőzmozdonyoknál az utolsó évek folyamán szereztek. Ezenkívül első sorban felhasználta azokat a több évtizedes gyakorlati tapasztalatokat, melyekre a gőzekeüzemben támaszkodik, hogy a legelőnyösebb módon megjavítsa azokat a többi alkatrészeket is, melyek nincsenek közvetlen összefüggésben a forrógőz-rendszerrel.

A legfontosabb e nemű javításokat röviden megvilágítják a következők:

Ami a gép külső építését illeti, különös figyelem fordított arra, hogy a tüzszekevény és a kazán magasan feküdjék a föld felett. Nagy előny ez nedves talajon, árkokon, hidakon stb. való átkelésnél, mert előfordulható süllyedések esetén a gépet sok sérüléstől menti meg.

A kormánykészüleket, mely minden más rendszernél eddig a tüzszekevény alatt van, a Kemna cég a hossz-kazán előoldalára vitte át magasan a föld felett, minek folytán a talaj a kormánycsigát többé még nedves talajviszonyok mellett sem vájhatja át.

A kerékméretet rendkívül nagyok, azért, hogy specifikus felületnyomás legyen elérhető.

Fontosnak tartotta továbbá a Kemna J. cég a gőzmozdonyoknak lehető legnagyobb egyensúlyát. Így pl. a kötéldob szigorúan központilag a kazán közepe alatt fekszik. A hátsó kerekek a tüzszekevénytől egyenlő távolságban vannak. Ezen egyenlő teherelosztás által a gépnek

a szántóföldön nedves talajviszonyok melletti ferde állása ki van zárva, amely ferde állás viszont a kötélgombolyítást kell hogy kedvezőtlenül befolyásolja.

Annak daczára, hogy a kerekék igen magasak, a gép összmagasságát úgy számította a Kemna J. czég, hogy még a legnagyobb típusu gép is vasúti szállítás alkalmasával keresztülfer a rakmintán anélkül, hogy a lendítő-kereket le kellene venni.

A magasan túlhevített gőz alkalmazása lehetővé teszi a kazában a gőzfeszültség alászállását 10 légkörre. Ez a csekély gőznyomás szemben a nedvesgőzekegépeknél újabb időben használt 12-14 légköri gőznyomással — megfelelőleg fokozza a kazán és a tűszekrény tartósságát.

A kazán táplálókészüléke két gőzsugárszivattyúból áll s így a gyorsan mozgó és ezért hamar romló körhagyós szivattyú mellőzhető.

A dr. Schmidt Vilmos-féle szabadalmazott füstes-túlhevítőt azért választotta a Kemna J. czég, mert az felette egyszerű és csekély javításra szorul. E túlhevítő választásánál a modern gyorsvonati gőzmozdonyokat vette a czég mintaképül, melyeknél a különféle rendszerű túlhevítőkkel hosszú éveken át végzett próbák után újabb időben kizárólag csakis dr. Schmidt Vilmos-féle szabadalmazott füstes-túlhevítőket használnak.

Csak eddig is 3400-nál több ilyen gőzmozdony van használatban, ezenkívül majd minden művelt államban gőzmozdonyépítésre egyedül ezt a gőztúlhevítőt használják, minthogy az önjáró gőzgépeket illetőleg minden más rendszerrel megbizonyult, hogy azok nem elég gazdaságosak, nem elég biztosak és nem elég egyszerűek. Az egyszerűség abban van, hogy minden egyes gőztúlhevítőelemet csupán egyetlen csavar meglazítása után önmagában egyedül ki lehet huzni és ki lehet cserélni, továbbá a gőznek a túlhevítőelemeken keresztül a forrasövekhez való eljutását mi sem befolyásolja károsan.

A gőztúlhevítő gazdaságossága abban áll, hogy aránylag nem drága s minthogy rendkívül egyszerű, könnyen előállít egy a célnak megfelelő hőemelkedést mintegy 300—350 fokra.

A fentebb említett gőzszáritó, melyet más czégek újabb időben gőzekegépeknél is alkalmaznak, csak mintegy 20—30 foknyi hőemelkedést állít elő, minek folytán ismét takarékoskodni nem lehet, minthogy a gőzszáritó költségei nincsenek arányban az esetleges megtakarítás emelkedésével.

A régebbi gőzekegépeknél használt összetett henger-rendszert (compound) a forrógőzekegépeknél kiszorítja az ikerrendszer. Az összetett gőzhenger-rendszert azért használták a nedvesgőzegeknél, hogy valamivel nagyobb megtakarítást érjenek el. Magasan túlhevített gőznél két egyenlő nagyságu henger alkalmazása minden tekintetben előnyösebbnek bizonyul a megszakított üzemre. Ez a nézet, melyet dr. Schmidt feltaláló már eteve képviselt, azáltal is helyesnek bizonyult, hogy a porosz államvasutak modern gyorsvonati forrógőzmozdonyait majdnem kizárólag ikerrendszerrel építik. Előkelő szakértők, mint Garbe titkos tanácsos, már kezdettől fogva határozottan e nézetet fogadták el.

Az előnyök, melyekkel az ikerrendszer éppen a gőzekegépeknél bír, a következők:

1. Az összes alkatrészeknek, mint hengernek, dugattyúnak, dugattyurudnak, keresztfejnek stb. abszolút egyenlő méretezése.

2. Főleg s mindenekelőtt az, a hogy **holt pont**, mely többé-kevésbé minden összetett gépnél megvan, teljesen ki van zárva s így a Kemna-féle szabadalmazott forrógőz-gép minden állásban a legnagyobb könnyűséggel indulni s azonnal teljes erejét kifejteni képes, mely körülmény gőzekemozdonyoknál ugyszólván nélkülözhetetlen szükség.

Az összetett gép, önjáró gépeknél a hengerek nagy-

sága és a gép szerkezete miatt, csak egy bizonyos normális munkateljesítésre alkalmas, melyet a gépberendezés hátránya nélkül tullepni nem lehet.

Az ikergépet eilenben fokozatosan, sőt szükség esetén a normális teljesítésnek majd kétszeresére is meg lehet terhelni a gép sérelme nélkül.

A dugattyú szabadon fut, minthogy a dugattyurud úgy az első, mint a hátsó hengerfedélen átmegy.

A tömszelenczék fémtömítéssel vannak ellátva, melyek önműködő tömitést végeznek s így a körülményes és egyuttal költséges tömités, mely a nedves gőzgepeknél szükséges, itt elesik.

A hengerfedelek nincsenek tömitéssel tömitve, hanem fel vannak tusirozva, mi által a fedelek esetleges levételénél megtakaríthatjuk a tömitési anyagot.

A Kemna-rendszerű vezénymű (szabadalmazott bejelentve) a képzelhető legegyszerűbb. Ez a vezénymű a Kemna J. czég által használt rendszer szerint vezérivek (kulisszák) nélkül van szerkesztve és a teljesen tehermentes dugattyus, vagyis gömbölyű tolattyúk folytán oly könnyen kezelhető, hogy a tartósan 200 löerő birképeségű legerősebb Kemna-féle gépeket 2 ujjal játszva megindítani, előre és hátra kormányozni lehet.

Ez a különben jelentékeny javítási költségek tetemes csökkentését jelenti a lapos tolattyuknál, vezér-iv (kulissza-) köveknél stb. és főleg lényeges könnyítés a gépészeknek.

A keresztfejvezető, ép úgy mint sok más alkatrész, ugyanoly elvek szerint készült, mint a modern gyorsvonati mozdonyoknál a hibák legmesszebbmenő kizárása végett.

A forgattyus tengely bőségesen van méretezve, az összes csapágycsuk és egyéb hajtótengelyek, fogaskerek, oldalállványok (Främe) stb., szóval az egész hajtómű oly túlerősen készült, hogy törések ugyszólván teljesen kizárva, minek folytán a Kemna J. czég teljes kezességet vállalni képes.

További előnyöket a gép kiszolgálására, könnyű kezelésére és áttekinthető-égére nézve a központi kenőkészülékek, a legfontosabb csapágycsuknak a por behatolása ellen nemezlapokkal való tömitése stb. nyujtanak.

Régi tapasztalat, hogy a gőzekegépészek, amennyiben egyes kenőkészülékekhez nem férhetnek könnyen, egyik-másik csapágycsuk nem olajozzák eléggé. A központi elhelyezett kenőkészülékek, melyeket a gépvezetőállásról lehet működésbe hozni, az eféle bajokat elhárítják.

Az állótengely kicsatoló készüléke nem az állótengelyen, hanem a forgattyus tengelyen van s így az állótengely egy darabban osztatlanul szalad keresztül, minek folytán a horogkapcsolás időelőtti elkopása vagy a tengely törése lehetetlen.

A kötéldob 500 méter kötéldobhosszuságra készült, hogy a kötelet nagy szántóföldterületeken is megfelelő hosszúra ki lehessen huzni.

Súlymegtakarítás és tartósság végett, az összes alkatrészek, tehát még a csapágycsukok stb. is, kivétel nélkül aczélból készültek.

A fentebb megvilágított előnyökből, melyekkel a Kemna-féle szabadalmazott forrógőzekegépek birnak, eléggé kitünik az a roppant nagy gazdaságosság, melyet e gépekkel elérni lehet.

A Kemna J. czég annak is módját tudta ejteni, hogy e gépek árait a közönséges nedves gőzeke-compound-gépek régi áraihoz hasonlóan mérsékelten állapítsa meg, így tehát a **roppant nagy szén- és vízmegtakarítás és a tetemesen nagyobb teljesítés mellett oly takarékoság érhető el, aminőt semmiféle más gyártmány kimutatni nem képes.**

Egyebekben mindennemű felvilágosítással díjmentesen szolgál Kemna J. gőzekegyára magyarországi igazgató-sága, Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 8.

K

AZ ORS

Az Országos Magyar

Nem tag

Égész évre 24 koron

Dessewffy A

A hivatalos fényes királyi ő felsége a kirá kének, Dessewffy előöknek a Lipó mányozta. A következő:

Személyem

rem előterjesz

be'ső titkos ta

kének, az Ors

Egyesület és

Országos Szöv

évek hosszú s

ködése elismer

keresztjét díj

Kelt Bécsb

ber 4-én.

Dessewffy Au

tetése legfelsőbb

a társadalmi mu

kiváló és nagy g

Legnagyobb g

tünknek: az OM

kifejtett összes

hatlanul egybek

Aurél gróf neve

zérlete alatt har

közel két küzde

küzdelenbe Dess

képességét ritka

.....

ME

.....

V. KER., A